gemeente Lelystad

KADERNOTA 2025 – 2028

Versie vóór raadsbehandeling

Inhoudsopgave

Kadernota 2025 - 2028

1. Bestuurlijke boodschap 2
2. Leeswijzer 6
3. Actualisatie financieel perspectief 2025 - 2028 9
   A. Onontkoombaar / actualisaties 10
   B. Loon- en prijsontwikkelingen 19
   C. Gemeentefonds 22
   D. Overig 25
4. Inzet incidentele middelen 27
5. Proces om te komen tot een sluitend perspectief 30

Bijlage 1: Beleidsvoornemens – geen dekking voor 32
Bijlage 2: Toelichting voorlopig jaarrekeningresultaat 2023 44
Bijlage 3: (On) mogelijkheden vrijspelen incidentele dekking 45
Bijlage 4: Beleidsvrijheid / beïnvloedbare ruimte gemeentebegroting 47

1. Bestuurlijke boodschap

Het raadsakkoord – een goede start

Als onderdeel van de breed gedragen wens om op een andere manier te gaan werken wordt er sinds de start van deze bestuursperiode gewerkt met een raadsakkoord. Direct na de vaststelling van het raadsakkoord in de zomer van 2022 is gestart met de vertaling van de gemaakte afspraken. In de programmabegroting 2023 – 2026 is de ambitieuze keuze gemaakt om meteen een financiële vertaling te maken voor de volledige bestuursperiode. Het oppakken van- en het uitvoering geven aan de gemaakte afspraken had het afgelopen jaar nadrukkelijk de prioriteit. Halverwege deze bestuursperiode is een natuurlijk moment om te kijken naar hoe de uitvoering verloopt.

In de tussentijdse evaluatie van het raadsakkoord wordt de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de 141 gemaakte afspraken. Er is nog veel werk te verzetten in de tweede helft van deze bestuursperiode, aangezien veel van de gemaakte afspraken blijvende inzet vragen en eigenlijk nooit als 'afgerond' beschouwd kunnen worden. Deze tussentijdse evaluatie is via een separaat document aan uw raad aangeboden, gelijktijdig met deze kadernota 2025 – 2028. Er zijn intussen mooie stappen gezet en verreweg de meeste afspraken zijn opgepakt.

Het raadsakkoord – een veranderende context

De context waarbinnen de gemeente opereert is in de afgelopen jaren steeds complexer geworden en de ontwikkelingen volgen elkaar bovendien in hoog tempo op. Gelijk bij de start van deze bestuursperiode moest er al geschakeld worden in verband met de oorlog in Oekraïne en de noodzakelijke opvang van toegestroomde vluchtelingen. De stijgende prijzen voor energie waren een direct gevolg van de Russische inval en bracht grote problemen voor inwoners en instellingen met zich mee. Daar is direct actie op ondernomen en met het verstrekken van de eenmalige energietoeslag zijn veel inwoners geholpen.

Hoe de situatie zich verder ontwikkelt is niet op voorhand in te schatten, maar duidelijk is wel dat er op de Rijksbegroting gezocht wordt naar ruimte voor het verhogen van de defensie-uitgaven. De partijen die op dit moment in de landelijke politiek tot een coalitie proberen te komen staan sowieso voor een aanzienlijke financiële opgave. In de aankomende jaren loopt het begrotingstekort steeds verder op, met name door de vergrijzing en de stijgende zorgkosten.

De financiële problematiek van gemeenten is één van de vele pijnpunten die op de onderhandelingstafel besproken worden. Gezien de totale opgave die er ligt moeten gemeenten serieus rekening houden met een forse ombuigingsopgave. Dat is ook de harde boodschap van deze kadernota 2025 – 2028. Het raadsakkoord is ook in deze ombuigingsopgave een belangrijk uitgangspunt, maar we zullen er niet aan ontkomen om op onderdelen besluiten te nemen die indruisen tegen de geformuleerde ambities.

Insteek kadernota 2025 - 2028

Deze kadernota is tot stand gekomen op basis van de informatie zoals we die nu kennen. Zoals gebruikelijk is er in dit proces gekeken naar onontkoombare ontwikkelingen en noodzakelijke actualisaties van budgetten. Ten opzichte van het beeld in de programmabegroting 2024 – 2027 leidt deze actualisatie tot een verslechtering van het financieel perspectief. Daar waar het tekort in 2025 nog beperkt blijft tot iets meer dan €5 miljoen is er met ingang van 2026 sprake van een tekort dat schommelt rond de €17 miljoen per jaar. Deze kadernota 2025 – 2028 bevat om die reden dan ook géén bijstellingen met een wenselijk karakter, omdat het tekort daardoor nog verder op zou lopen. Het college vindt dit niet verantwoord.

Er is nog steeds sprake van een aanzienlijke onzekerheid, maar zoals ook uit de actualisatie van het financieel perspectief blijkt komt de dreiging van het 'ravijnjaar 2026' steeds dichterbij. Inmiddels is duidelijk geworden dat het demissionaire kabinet in de Voorjaarsnota heeft voorgesteld om de zogeheten 'opschalingskorting' te schrappen[1]. Het effect hiervan is meegenomen in deze kadernota 2025 – 2028 en zorgt ervoor dat de totale structurele korting op het gemeentefonds wordt teruggebracht van €3 miljard

[1] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/04/15/voorjaarsnota-2024

tot €2,3 miljard. De VNG blijft zich inspannen om ook voor dit resterende tekort te komen tot nadere afspraken[2]. Tegelijkertijd moet voorkomen worden dat er nieuwe aanvullende bezuinigingen over gemeenten worden uitgerold.

De VNG heeft ook afspraken kunnen maken met het demissionaire kabinet over de compensatie voor volumeontwikkelingen via de algemene uitkering. De lijn was om deze compensatie voortaan te koppelen aan de groei van het bruto binnenlands product (bbp). Het probleem is echter dat de groei van het bbp gemiddeld gezien een stuk lager ligt dan de stijgende kosten waar gemeenten zich mee geconfronteerd zien. Deze problematiek doet zich met name voor bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. In verband met de vergrijzende samenleving sprake is er op dit vlak sprake van aanzienlijke kostenstijgingen en het is de VNG gelukt om hier afspraken over te maken met het demissionaire kabinet.

Hoe dit precies vorm zal krijgen moet nog verder worden uitgewerkt, maar het is in ieder geval een eerste stap. Tegelijkertijd is er in het bredere plaatje nog steeds sprake van een mismatch tussen wat er aan volumeontwikkelingen gecompenseerd zal worden en wat er nodig is voor gemeenten om het voorzieningenniveau - ook op termijn - op peil te kunnen houden. Ook dit onderwerp wordt door de VNG nadrukkelijk onder de aandacht gebracht in Den Haag.

'Prepare for the worst, hope for the best'

De VNG heeft afgelopen maand al een ledenbrief verspreid, met daarin een begrotingsadvies in twee delen[3]. Het eerste deel van het advies roept gemeenten op ombuigingen zo goed mogelijk in kaart te brengen, maar op dit moment nog niet in gang te zetten. Het tweede deel van het advies volgt kort na verschijnen van de meicirculaire 2024, tenzij er eerder nieuwe ontwikkelingen te melden zijn. Zoals de VNG ook aangeeft is het onverantwoord om nu géén concrete voorbereidingen in gang te zetten. De financiële situatie van gemeenten laat zich volgens de VNG dan ook het best beschrijven als 'prepare for the worst, hope for the best'.

Hoewel de VNG duidelijke eisen heeft neergelegd bij het nieuwe kabinet, ontbreekt het simpelweg aan de financiële ruimte om over alle discussiepunten afspraken te maken. Dit betekent dat er hoe dan ook bezuinigd zal moeten worden. Een ombuigingsoperatie van dergelijke omvang maakt het maken van scherpe keuzes onvermijdelijk. Dat moet zorgvuldig gebeuren en het college onderschrijft het advies van de VNG. Deze kadernota 2025 – 2028 bevat dan ook een concreet procesvoorstel om uiteindelijk – bij de vaststelling van de programmabegroting – te kunnen komen tot een begroting die structureel en reëel in evenwicht is.

De organisatie is gevraagd over de hele linie van de gemeentebegroting inzichtelijk te maken wat de consequenties zijn van diverse ombuigingsmogelijkheden. Als vertrekpunt hierbij wordt gebruik gemaakt van de informatie vanuit het proces 'Zero based begroten'. Dat traject was primair gericht op het verkrijgen van in- en overzicht. De resultaten daarvan zijn via een separaat document aan uw raad aangeboden, gelijktijdig met deze kadernota 2025 – 2028. De stap waar op dit moment aan gewerkt wordt is de vertaalslag van deze uitgevoerde activiteiten naar concrete ombuigingsmogelijkheden, met daarbij een duiding van de bijbehorende consequenties.

Oog houden op de toekomst

De financiële situatie noodzaakt tot afweging en scherpte. Niet alles wat we willen is meer mogelijk waardoor keuzes onvermijdelijk zijn. Met een verwachte bezuinigingsopgave van €17 miljoen structureel wordt van een ieder veel gevraagd. We moeten een stap terug om weer vooruit te komen zonder hierbij het belang van onze inwoners uit het oog te verliezen. Dit vraagt richting van het college en duidelijke keuzes van uw raad. Wanneer we over een aantal jaren terugkijken op deze periode zullen we concluderen dat het een enorme klus was, die we in gezamenlijkheid hebben geklaard. Ondanks dat er lastige besluiten genomen moeten worden is het noodzakelijk om de inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht te brengen. Een gezonde financiële

[2] https://vng.nl/nieuws/voorjaarsnota-kabinet-schrapt-opschalingskorting
[3] https://vng.nl/brieven/begrotingsadvies-2025-2028

positie is een belangrijke randvoorwaarde om ook in de komende jaren focus te kunnen houden op wat voor Lelystad zo belangrijk is.

Het belang van de gemeenschap

Onze Lelystadse samenleving is divers, krachtig en vol creativiteit. In onze moderne tijd zijn we als samenleving verleerd om deze kracht ook in te zetten voor elkaar. Als college willen we daarom gemeenschappen versterken en het ontstaan van nieuwe gemeenschappen stimuleren. Mensen die oog hebben voor elkaar en voor elkaar klaar staan. Zo kan veel in de kiem opgelost worden en voorkomen we onnodige problematisering. We gaan uit van mensen zelf en de kracht van de samenleving om hen heen. Daar waar inwoners het nodig hebben bieden we een vangnet. We staan naast mensen, zorgen voor passende en kwalitatieve ondersteuning, vanuit de vraag van mensen zelf.

Als gemeente hebben we ook binnen het sociaal domein een financiële uitdaging, met name in de jeugdhulp. Kostenbeheersing vraagt dat we sturen op volume, de zwaarte en de aard van de geboden hulp. Dat hoeft niet ten koste te gaan van de kwaliteit van de hulp. Passende ondersteuning is lang niet altijd zoveel mogelijk hulp of zware professionele ondersteuning. Soms geldt ook dat andere ondersteuning beter is. Bijvoorbeeld als er sprake is van armoede of schulden. Dit vraagt een integrale blik. We moeten doen wat het beste is, passend bij de vraag van inwoners en zo kritisch zijn en blijven op de ondersteuningsmaatregelen die we aanbieden.

Inzet op stedelijke ontwikkeling en groei

Op het fysieke vlak zijn de plannen rondom stedelijke ontwikkeling inspirerend voor ons, de inwoners en de markt. Deze ontwikkelingen zullen de stad aantrekkelijker maken, wat de groei zal bevorderen. Met de omgevingsvisie willen we samen met inwoners kijken naar de stad van de toekomst. Het Waterfront, Campusgebied en Stadshart zijn stuk voor stuk plannen die de aantrekkelijkheid van de stad vergroten en met de nieuwe ontwikkelstrategie bieden we ruimte aan de markt om actief deel te nemen. Verder willen we met de herijking van Lelystad Next Level ervoor zorgen dat we samen met Rijk, Provincie en partners aan onze stad bouwen.

De plannen worden ook werkelijkheid. We zijn bezig met daadwerkelijke fysieke ingrepen, zoals het starten van de werkzaamheden in het stationsgebied deze zomer. Eind 2024 wordt de eerste paal in de grond geslagen in Hanzepark. De aanpassingen in onze stad zijn ook een inspiratie voor nieuwe plannen, waarmee we blijven bouwen aan een bloeiende toekomst.

Lelystad is een belangrijke logistieke hub. Dit zorgt voor de ontwikkeling van de bedrijventerreinen en werkgelegenheid. Tegelijkertijd is het belangrijk dat ook andere sectoren in Lelystad zich vestigen en gevestigd blijven. Te denken valt aan bedrijven gericht op de hoogwaardige maakindustrie en de markt voor alternatieve energie. Daarom is het belangrijk dat bedrijventerreinen ontwikkeld worden of aangepast naar de huidige en toekomstige behoefte.

Lelystad wil een aantrekkelijke stad zijn voor ondernemers en bezoekers. Ondernemers worden gefaciliteerd met een ‘ja, tenzij houding ‘ en de lijnen naar de ambtelijke organisatie en bestuur zijn kort en daadkrachtig. Evenementen maken onderdeel uit van onze jaaragenda en verrijken de stadsbeleving voor onze inwoners. Alle ondernemers worden gelijk en volgens vaste procedures gefaciliteerd.

Woningbouw, onderwijs en sport

Er is een grote behoefte aan woningen. De oorspronkelijke processen passen niet meer bij de huidige markt en behoeften. Daarom zijn er door dit college stappen gezet om de achterstand op de woningbouw in te lopen. De eerste resultaten hiervan zijn inmiddels zichtbaar in Campus Midden en de voortgang van ZuiderC. Ook de CPO’s krijgen een plek en diverse Turbolocaties komen tot ontwikkeling. Alle verschillende doelgroepen hebben behoefte aan woonruimte: jongeren, studenten, doorstromers, gezinnen, ouderen, spoedzoekers, arbeidsmigranten en statushouders. Dit college wil realiseren dat al deze doelgroepen bedient worden. Daarom is de integrale woningbouwaanpak erop gericht dat aan al deze doelgroepen op de juiste wijze en in redelijkheid aandacht wordt besteed.

Onderwijs biedt toekomst. Dit college heeft daarom korte lijnen met de onderwijsbesturen en draagt zorg voor optimalisatie van de onderwijs huisvesting. Onder meer door het toevoegen van de benodigde extra

tijdelijke huisvesting of het verbeteren van de sportfaciliteiten. Ook wordt aandacht besteed aan de veiligheid op school. Bijvoorbeeld door de aanpak vandalisme en overlast. Iedere leerling verdient immers een veilige en adequate schoolomgeving. Alles gericht op het versterken van de onderwijskwaliteit en het verbreden van het onderwijsaanbod.

Sport en bewegen is belangrijk en dient voor een brede doelgroep toegankelijk te zijn en blijven. Zeker de meer kwetsbare doelgroepen en bovenal kinderen en jongeren dienen zich bewust te zijn van het feit dat ze kunnen sporten en verdienen onze aandacht. Betaalbaar sporten voor iedereen blijft het uitgangspunt. In de toekomst hebben we het beleidsvoornemen om de sporthallen van een upgrade te voorzien, maar omwille van de financiële krapte wordt daartoe nu geen voorstel gedaan.

Veiligheid, stadstoezicht en handhaving

Veiligheid is een belangrijk thema voor de inwoners van Lelystad. Een veilig Lelystad is ook een voorwaarde voor een levendig Lelystad. Dit vraagt een doeltreffende aanpak van criminaliteit, overlast en onveilige situaties. Samen met haar partners heeft de gemeente voor de komende jaren de volgende prioriteiten vastgesteld: cybercriminaliteit; jeugd en veiligheid; ondermijning: zorg & veiligheid; crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Wij zetten komende jaren in op zowel preventie als repressie. Mocht het onverhoopt toch mis gaan dan moet er een goede crisisorganisatie staan en voldoende brandweer en politie beschikbaar zijn. We vragen van onze professionele partners en inwoners dat ze actief meewerken aan het realiseren van een veilige en leefbare gemeente. Daarbij zetten wij in op onveilige en overlastsituaties. We hechten grote waarde aan een veilige woon- en leefomgeving voor iedereen.

Met de aanbieding van het VTHUP is de richting van stadstoezicht en handhaving in afstemming met uw raad bepaald. Het spreekt voor zich dat overlast in de breedste zin van het woord wordt aangepakt. Tegelijkertijd hebben we te maken met beperktere financiële mogelijkheden en is het niet altijd eenvoudig om het benodigd aantal FTE's te vinden en duurzaam te behouden. Dit vraagt om een doorontwikkeling en een veranderende aanpak op het gebied van stadstoezicht en handhaving. De eerste stappen zijn hiervoor gezet en hier houdt het college in de toekomst, samen met uw raad aandacht voor.

Natuur, warmtetransitie en cultuur

Het college zet in op de uitwerking van een programma natuur, met onder andere de ontwikkeling van een parkenvisie die onze groene ruimtes versterkt en het opzetten van de contouren van een Kenniscentrum Nieuwe Natuur, dat een cruciale rol gaat spelen in het bevorderen van landelijke innovatie en kennisuitwisseling binnen het domein van natuurbehoud en -ontwikkeling alsmede de positionering van onze groene stad.

De warmtetransitie is inmiddels organisatorisch geborgd en met het verschijnen van deze kadernota zijn de gesprekken met de stad gestart. Input is essentieel voor het succesvol doorvoeren van deze majeure verandering. Daarbij heeft de netcongestie voortdurend de aandacht van het college.

De vastgestelde cultuurvisie wordt merkbaar breed gedragen door onze culturele partners en het college blijft zich inzetten om cultuur naar de wijken te brengen, als onderdeel van de Maatschappelijke Agenda, zodat ook mensen die daar anders niet mee in aanraking komen, kunnen genieten van kunst en cultuur. In lijn met de cultuurvisie, hebben we een massastudie uitgevoerd voor het stedenbouwkundig ontwerp van het poppodium Corneel. Dit zal niet alleen een culturele hotspot worden, maar mogelijk ook een combinatie met een iconisch multifunctioneel gebouw dat de kwaliteit van het stadshart zal versterken.

Een belangrijk project is de ontwikkeling van het Zilverpark, waarbij het college niet alleen streeft naar een herdenkingsplek die recht doet aan de geschiedenis, maar ook naar de realisatie van een skatepark, waar jongeren hun passie kunnen uiten en samenkomen. Dit integrale project symboliseert onze visie op een stad, die ruimte biedt voor herdenking, recreatie en ontmoeting. De plannen voor de herdenkingsplek zijn in nauwe samenwerking met diverse belangengroepen tot stand gekomen en er wordt door hen met veel enthousiasme uitgekeken naar het vervolg. Bij de plannen voor het skatepark denken jongeren actief mee. Dat is een voorbeeld van hoe het college jongeren blijft betrekken bij relevante onderwerpen. Het tot stand komen van nieuw speelruimtebeleid is daar ook een voorbeeld van. We geloven in de kracht van jongeren om onze gemeente en stad nog beter te maken.

2. Leeswijzer

Deze kadernota 2025 – 2028 bestaat, naast de Bestuurlijke boodschap (1) en deze Leeswijzer (2), uit een aantal hoofdstukken en een bijlage. Hieronder wordt kort ingegaan op de inhoud van de diverse hoofdstukken, met daarbij een inhoudelijke toelichting op hoofdlijnen.

Hoofdstuk 3. Voorgestelde begrotingsbijstellingen 2025 - 2028
Binnen dit hoofdstuk worden alle voorgestelde bijstellingen op de begroting en meerjarenraming uiteen gezet. Dit zijn bijstellingen ten opzichte van de eindstand van de programmabegroting 2024 – 2027. Na verwerking van deze bijstelling is er sprake van een structureel tekort. In het jaar 2025 komt het tekort uit op afgerond -€5 miljoen en met ingang van het jaar 2026 is er op dit moment sprake van een structureel tekort dat schommelt rond de €17 miljoen per jaar. De afzonderlijke bijstellingen zijn onderverdeeld in de volgende vier categorieën:

A. Onontkoombaar / actualisaties

De bijstellingen die in deze categorie aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd hebben betrekking op ontwikkelingen waaraan redelijkerwijs niet te ontkomen valt. Denk aan de actualisatie van bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en aan ontwikkelingen binnen de uitvoering van het wettelijke takenpakket. Het kan ook gaan om de actualisatie van eerdere gereserveerde middelen, waarbij er sprake is van externe ontwikkelingen met een direct financieel effect.

Bij de programmabegroting 2023 – 2026 heeft de raad een motie aangenomen, op basis waarvan het college werd opgeroepen de bijstellingen in deze categorie te beperken tot posten die daadwerkelijk onontkoombaar zijn en voortvloeien uit onze wettelijke taken, dan wel onvermijdelijke kostenstijgingen of reeds genomen besluiten van de raad. Er is in het totstandkomingsproces van deze kadernota daarom nadrukkelijk gekeken naar de bijstellingen die in deze categorie zijn opgenomen. In de toelichting is uiteen gezet waarom de desbetreffende bijstelling als onontkoombaar wordt beschouwd.

B. Loon- en prijsontwikkeling

De bijstellingen die in deze categorie aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd zijn direct gerelateerd aan de loon- en prijsontwikkeling. De inkomsten uit de onroerende zaakbelasting en de inkomsten uit de algemene uitkering worden in de meerjarenraming geraamd tegen constante prijzen. De effecten van loon- en prijsstijgingen in het aankomende begrotingsjaar komen terug in de kadernota, als een meerjarig doorwerkende reeks (zowel aan de baten- alsook aan de lastenkant van de begroting).

Het te hanteren indexpercentage voor het aankomende begrotingsjaar wordt bepaald door te kijken naar het gemiddelde percentage van de consument prijsindex over het voorgaande begrotingsjaar, het lopende begrotingsjaar en het aankomende begrotingsjaar. De inschatting die in deze kadernota wordt gemaakt is gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2024 van het CPB en resulteert voor 2025 in een percentage van 3,2%.

C. Gemeentefonds

De bijstellingen die in deze categorie aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd houden direct verband met het verschijnen van de circulaires over het gemeentefonds. De huidige meerjarenraming is gebaseerd op de uitkomsten van de septembercirculaire 2023, wat inhoudt dat er op dit moment nog geen officiële nieuwe informatie voor handen is. De meicirculaire 2024 verschijnt naar verwachting rond 1 juni en zal dan doorgerekend en geanalyseerd moeten worden. De raad zal via een informatienota worden geïnformeerd over de inhoud van deze circulaire.

In verband met de onderhandelingen om te komen tot een nieuw kabinet heeft het demissionaire kabinet dit jaar de publicatie van de Voorjaarsnota vervroegd naar maandag 15 april. Onderdeel van de voorstellen is het afschaffen van de zogeheten ‘opschalingskorting’ met ingang van 2026. Wel wordt de nieuwe financiering systematiek naar voren gehaald, wat voor jaarschijf 2025 per saldo resulteert in een nadelig effect. Het zogeheten ‘ravijnjaar’ dat zich met ingang van 2026 voordoet wordt daarmee teruggebracht van €3 miljard naar €2,3 miljard.

Daarnaast is er ook sprake van een achterblijvende compensatie voor volumeontwikkelingen. Doordat het demissionaire kabinet de groei van de algemene uitkering heeft gekoppeld aan de meerjarige

ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) ontvangen gemeenten eigenlijk te weinig compensatie om de stijging van de zorgkosten te dekken en het voorzieningenniveau op peil te houden. In de Voorjaarsnota is al wel een reservering opgenomen om een aanvullende compensatie te gaan verstrekken voor de groei binnen de Wmo uitgaven, maar dit moet nog nader worden uitgewerkt. De VNG blijft onverkort doorgaan met het adressen van deze financiële problematiek.

D. Overig

Gezien de financiële krapte binnen het meerjarenperspectief beperkt deze kadernota 2025 – 2028 zich tot onontkoombare bijstellingen en actualisaties. Het onderscheid tussen wat redelijkerwijs als onontkoombaar beschouwd moet worden is soms lastig te maken. De verplaatsing van 4 Fusion is al eerder onderwerp van gesprek geweest en wat het college betreft is dit een ontwikkeling die – strikt gezien wellicht niet onontkoombaar is – maar wel doorgang moet vinden.

Hoofdstuk 4. Inzet incidentele middelen

Vanuit het financieel toezicht wordt onderscheid gemaakt tussen baten en lasten die structureel- en incidenteel van karakter zijn. Achterliggende reden hiervoor is dat moet worden voorkomen dat structurele lasten gedekt worden door incidentele baten, waardoor er geen sprake meer is van structureel begrotingsevenwicht. Ook in deze kadernota wordt deze splitsing aangehouden: daar waar hoofdstuk 3 ingaat op de structurele bijstellingen heeft hoofdstuk 4 betrekkingen op bijstellingen met een incidenteel karakter.

Zoals in de programmabegroting 2024 – 2027 al stond verwoord is er ook op het vlak van de incidentele middelen sprake van schaarste. Dit terwijl er destijds al gewerkt werd aan diverse gebiedsontwikkelingen die – op termijn – wellicht om aanvullende incidentele middelen zullen gaan vragen. De incidentele ruimte binnen de reserve ontwikkeling stad is ontoereikend voor dekking van de gewenste toekomstige gebiedsontwikkelingen, zoals deze nu in beeld zijn. Vanuit het rekeningresultaat 2023 komt er weliswaar een bedrag beschikbaar om toe te voegen aan de reserve ontwikkeling stad, maar dat zal niet toereikend zijn voor dekking van bijvoorbeeld de cofinanciering in het kader van het Volkshuisvestingsfonds. In dit voorstel wordt de raad een voorstel gedaan over hoe hiermee om te gaan.

Hoofdstuk 5. Proces om te komen tot een sluitend perspectief

Er lopen nog gesprekken met het Rijk over het ‘ravijnjaar’ waarmee gemeenten zich geconfronteerd zien met ingang van 2026. Naast deze discussie over de korting van €2,3 miljard per jaar die met ingang van dat jaar wordt toegepast op het gemeentefonds, loopt er ook een discussie over de compensatie voor volumeontwikkelingen. Ook al worden er op onderdelen nog aanvullende afspraken gemaakt, dan nog zal er zeer waarschijnlijk fors bezuinigd moeten worden. Dit hoofdstuk omvat een concreet procesvoorstel om in het komende half jaar tot een sluitend perspectief te komen.

Bijlage 1: Beleidsvoornemens – geen dekking voor

Deze bijlage hoort bij hoofdstuk 3 – Actualisatie financieel perspectief 2025 – 2028 en bevat diverse beleidsvoornemens. In verband met het ontbreken van dekking worden deze niet aan de raad ter besluitvorming voor gelegd. Zoals ook staat verwoord in de bestuurlijke boodschap is er op dit moment sprake van een omvangrijk structureel tekort. De eerste prioriteit in de komende periode zal gericht zijn op het weer sluitend maken van het financieel perspectief 2025 – 2028. Dat zal niet eenvoudig zijn en om die reden blijven de bijstellingen met een structureel karakter beperkt tot onontkoombare ontwikkelingen en actualisaties.

Bijlage 2: Toelichting voorlopig rekeningresultaat 2023

Deze bijlage hoort bij hoofdstuk 4 – Inzet incidentele middelen. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de jaarstukken, ter voorbereiding op de accountantscontrole. Op dit moment wordt een voorlopig jaarrekeningresultaat over 2023 ingeschat ter grootte van €18.093.000. Bij de interpretatie van dit jaarrekeningresultaat is het van belang te benadrukken dat het hier hoofdzakelijk gaat om enkele grote meevallers aan de inkomstenkant, met een incidenteel karakter. In deze bijlage wordt inzichtelijk gemaakt wat dit jaarrekeningresultaat naar verwachting betekent voor de aanzuivering van het weerstandsvermogen en de onbeklemde ruimte binnen de reserve ontwikkeling stad.

Bijlage 3: (On) mogelijkheden vrijspelen incidentele dekking
Deze bijlage hoort bij hoofdstuk 4 – Inzet incidentele middelen. De incidentele ruimte binnen de reserve ontwikkeling stad is beperkt. De vraag die vaak gesteld wordt is in hoeverre er mogelijkheden zijn om via andere wegen incidentele dekking vrij te spelen. In deze bijlage wordt kort ingegaan de (on) mogelijkheden daartoe.

Bijlage 4: Beleidsvrijheid / beïnvloedbare ruimte gemeentebegroting
Deze bijlage hoort bij hoofdstuk 5 – Proces om te komen tot een sluitend perspectief, waarin de raad een concreet procesvoorstel wordt gedaan. Zoals ook wordt aangegeven in dit hoofdstuk is het bij een dergelijke ombuigingsopgave noodzakelijk om te kijken naar zaken als beleidsvrijheid en beïnvloedbare ruimte. Hoewel beide begrippen nauw met elkaar samenhangen is het van belang het onderscheid scherp te hebben. Binnen de inventarisatie van ombuigingsmogelijkheden wordt er nadrukkelijk gekeken naar de beïnvloedbare ruimte binnen de gemeentebegroting. Deze bijlage bevat een eerste duiding van de mogelijke ombuigingen binnen de diverse clusters.

3. Actualisatie financieel perspectief 2025 - 2028

			Meerjarenraming 2025 - 2028			
			2025	2026	2027	2028
		Beginstand meerjarenraming 2025 - 2028 (= eindstand programmabegroting 2024 - 2027)	**1.291**	**-14.895**	**-12.831**	**-14.867**

Bijstelling	Taakveld	**A. Onontkoombaar / actualisaties**	Meerjarenraming 2025 - 2028 2025	2026	2027	2028
1	0.4	Actualisatie capaciteitsbehoefte in relatie tot groei van de stad	-23	-23	-23	-23
2	0.4	Actualisatie bijdrage Het Flevolands Archief	-10	-10	-10	-10
3	0.8	Actualisatie rondweg Lelystad Zuid	-	-83	146	147
4	1.1	Actualisatie bijdrage Veiligheidsregio Flevoland	-173	-173	-173	-173
5	3.3	Actualisatie markten	-52	-52	-52	-52
6	4.2	Actualisatie schoonmaakkosten gemeentelijk vastgoed	-460	-460	-460	-460
7	4.2	Actualisatie IHP	-628	-2.385	-2.574	-2.355
8	4.2	Actualisatie exploitatie nieuwbouw onderwijshuisvesting	-285	-555	-661	-945
9	4.2	Actualisatie beheer wijkentrum MFA de Botter	-178	-178	-178	-178
10	5.7	Actualisatie beheerbijdrage Houtribhoogte	-25	-25	-25	-25
11	6.1	Actualisatie uitvoering SPUK Kansrijke Wijk	-100	-100	-	-
12	7.1	Actualisatie Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar	-268	-268	-268	-268
13	7.4	Actualisatie bijdrage Omgevingsdienst OFGV	-80	-80	-80	-80
14	8.2	Actualisatie voorbereidingskrediet Waterfront	-	-	-	-
		A. Financieel effect onontkoombaar / actualisaties	**-2.282**	**-4.392**	**-4.358**	**-4.422**

Bijstelling	Taakveld	**B. Loon- en prijsontwikkeling**	Meerjarenraming 2025 - 2028 2025	2026	2027	2028
		Batenkant begroting				
15	0.61	Actualisatie OZB inkomsten - indexatie en areaal	1.688	1.688	1.688	1.688
16	0.7	Nominale compensatie algemene uitkering gemeentefonds	6.005	6.005	6.005	6.005
		Lastenkant begroting				
17	0.8	Compensatie inflatie - gesubsidieerde instellingen (tranche 2025)	-864	-864	-864	-864
18	0.8	Compensatie stijging CAO lonen en sociale lasten (tranche 2025)	-2.912	-2.912	-2.912	-2.912
19	0.8	Compensatie inflatie - gemeentebegroting (tranche 2025)	-4.640	-4.640	-4.640	-4.640
20	0.8	Exploitatie cultuurinstellingen	-200	-200	-200	-200
		B. Financieel effect loon- en prijsontwikkeling	**-923**	**-923**	**-923**	**-923**

Bijstelling	Taakveld	**C. Gemeentefonds**	Meerjarenraming 2025 - 2028 2025	2026	2027	2028
		Algemene mutaties				
21	0.7	Afschaffen 'opschalingskorting'	-3.238	3.238	3.238	3.238
22	0.7	Doorwerking mei- en septembercirculaire 2024	PM	PM	PM	PM
23	0.7	Problematiek achterblijvende volumeindex algemene uitkering	PM	PM	PM	PM
		C. Financieel effect gemeentefonds	**-3.238**	**3.238**	**3.238**	**3.238**

Bijstelling	Taakveld	**D. Overig**	Meerjarenraming 2025 - 2028 2025	2026	2027	2028
24	6.1	Verplaatsing 4 Fusion	-39	-39	-39	-39
		D. Financieel effect overig	**-39**	**-39**	**-39**	**-39**

Recapitulatie kadernota 2025 - 2028	Meerjarenraming 2025 - 2028 2025	2026	2027	2028
Beginstand meerjarenraming 2025 - 2028 (= eindstand programmabegroting 2024 - 2027)	**1.291**	**-14.895**	**-12.831**	**-14.867**
A. Financieel effect onontkoombaar / actualisaties	-2.282	-4.392	-4.358	-4.422
B. Financieel effect loon- en prijsontwikkeling	-923	-923	-923	-923
C. Financieel effect gemeentefonds	-3.238	3.238	3.238	3.238
D. Financieel effect overig	-39	-39	-39	-39
Subtotaal effect bijstellingen op beginstand	**-6.482**	**-2.116**	**-2.082**	**-2.146**
Eindstand kadernota 2025 - 2028	**-5.191**	**-17.011**	**-14.913**	**-17.013**

A. Onontkoombaar / actualisaties

De bijstellingen die in deze categorie aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd hebben betrekking op ontwikkelingen waaraan redelijkerwijs niet te ontkomen valt. Denk aan de actualisatie van bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en aan ontwikkelingen binnen de uitvoering van het wettelijke takenpakket. Het kan ook gaan om de actualisatie van eerdere gereserveerde middelen, waarbij er sprake is van externe ontwikkelingen met een direct financieel effect.

Bij de programmanbegroting 2023 – 2026 heeft de raad een motie aangenomen, op basis waarvan het college werd opgeroepen de bijstellingen in deze categorie te beperken tot posten die daadwerkelijk onontkoombaar zijn en voortvloeien uit onze wettelijke taken, dan wel onvermijdelijke kostenstijgingen of reeds genomen besluiten van de raad. Er is in het totstandkomingsproces van deze kadernota daarom nadrukkelijk gekeken naar de bijstellingen die in deze categorie zijn opgenomen. In de toelichting wordt telkens uiteen gezet waarom de desbetreffende bijstelling als onontkoombaar wordt beschouwd.

1	Bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie capaciteitsbehoefte in relatie tot groei van de stad		-23	-23	-23	-23

Het spreekt voor zich dat de omvang van het ambtelijk apparaat in verhouding moet staan tot het aantal inwoners. Gemeenten van vergelijkbare grootte als Lelystad hebben gemiddeld 7,9 fte per 1.000 inwoners. De formatie die in de afgelopen jaren op enkele plekken in de begroting is toegevoegd heeft primair betrekking op de uitvoering van nieuwe wettelijke taken cq. enkele wenselijke intensiveringen. Slechts zeer sporadisch is er in de afgelopen jaren formatie toegevoegd als gevolg van de doorgemaakte groei (van 76.418 inwoners op 1 januari 2025 tot 81.214 inwoners op 1 januari 2022).

Als gevolg daarvan is er druk ontstaan op diverse plekken in de organisatie. Dat gaat lang goed, maar is op een bepaald moment niet langer houdbaar. Nu met de groeiambitie voor de aankomende jaren is het noodzakelijk hierop te anticiperen. In de programmabegroting 2023 - 2026 had het college de raad voorgesteld om met ingang van 2023 voor iedere 1.000 inwoners de dekking voor 7,9FTE aan structurele formatieruimte beschikbaar te stellen (omgerekend zo'n €800.000 structureel voor iedere 1.000 inwoners).

De raad heeft vervolgens per amendement besloten in 2023 een inhaalslag te maken voor de beperkte formatiegroei sinds 2015, door het beschikbaar stellen van €800.000 structureel. In het amendement is verder bepaald dat met ingang van 2024 de formatie meebeweegt met de groei van het aantal inwoners, met als uitgangspunt dat de formatie wordt bijgesteld met 4 FTE voor elke 1.000 inwoners er bij (of er af). Uitgaande van 1.000 inwoners groei per jaar betekende dit een cumulatieve bijstelling van €400.000 structureel per jaar met ingang van 2024, dat ook als zodanig in de meerjarenraming is verwerkt. Verder stelde het amendement dat de begroting en meerjarenraming ieder jaar bij de kadernota wordt geactualiseerd op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde groei van het aantal inwoners.

Actualisatie op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde groei
In de programmabegroting 2024 - 2027 is gerekend met 83.033 inwoners op 1 januari 2023 en een groei van 1.000 inwoners per jaar (dus 83.033 inwoners op 1 januari 2024). Het daadwerkelijk inwoneraantal op 1 januari 2024 is echter uitgekomen op 84.091 inwoners (een stijging van 1.058 inwoners in plaats van 1.000). Op basis van bovenstaand geamendeerde besluit betekent dit een aanvullende bijstelling met ingang van 2024 ter grootte van €23.200 structureel (zijnde €400.000 x 0,058).

Voorgesteld besluit:
1. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Actualisatie capaciteitsbehoefte in relatie tot groei van de stad’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€23.000.

2	Bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie bijdrage Het Flevolands Archief		-10	-10	-10	-10

De begroting van de gemeenschappelijke regeling Het Flevolands Archief (HFA) wordt jaarlijks bijgesteld aan de hand van loon- en prijsindexatie. In de programmabegroting 2025 – 2028 van HFA wordt voor de loonaanpassing de cao-wijzigingen als uitgangspunt gehanteerd. Op basis van de van de huidige CAO

zijn de salarissen voor 2024 met 1,5% omhoog gegaan. Dit percentage wordt aangehouden in de begroting voor de jaren na 2025 voor verwachte toekomstige stijgingen van personeelskosten. Voor prijsaanpassingen wordt uitgegaan van het cijfer van de nationale consumentenprijsindex (cpi) van het Centraal Planbureau (CPB). Op basis van het CPB (2023) is een prijsstijging toegepast van 4%. Hierdoor stijgt de bijdrage aan HFA in 2025 van €191.295 naar €198.946.

Daarnaast doen de deelnemers van de GR vanaf 2024 een jaarlijkse bijdrage ter financiering van structurele kosten voor de e-depotvoorziening. Deze bijdrage is voor 2025 aangepast op de meeste recente cijfers van inwonersaantallen van gemeentes (2023) en de provincie (2022), zoals het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) die verzameld heeft. Voor Lelystad wordt de bijdrage hierdoor verhoogd naar €114.170. De totale bijdrage van Lelystad aan HFA wordt daarmee €313.116, waar in de Lelystadse begroting €303.000 is opgenomen. Per saldo een toename van afgerond €10.000.

Voorgesteld besluit:

2. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie bijdrage Het Flevolands Archief' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€10.000.

3	Bijstelling	0.8						Bedragen x € 1.000
			2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Actualisatie rondweg Lelystad Zuid		-	-83	146	147	-247	-245

Bij de kadernota 2024 - 2027 zijn de reserveringen voor de rondweg Lelystad Zuid in de meerjarenbegroting geactualiseerd op basis van het toen bekende investeringsniveau van €23,7 mln. In de voorliggende kadernota 2025 – 2028 wordt uitgegaan van een investeringsniveau van €31,4 mln. De stijging van ruim €7,7 mln. is het gevolg van enerzijds extra investeringen in de scopewijzigingen €6,8 mln. (bovenop de eerdere 3 mln), beeldkwaliteit €1,1 mln. en €0,2 mln. lagere investeringen op basis van het in 2023 opgestelde voorlopig ontwerp.

Scopewijzigingen €9,8 mln.

Om een toekomstbestendige kwalitatief goede gebiedsontwikkeling ZuiderC te realiseren is in de Mastervisie vastgelegd dat de aspecten water & bodem sturend en natuur medebepalend zijn voor de inrichting van de ontwikkeling ZuiderC. Daartoe is het nodig dat het ontwerp van de Rondweg Lelystad Zuid aangepast wordt. De aanpassingen (scopewijzigingen) in de rondweg bestaan uit een tweetal onderdoorgangen voor de aan te brengen slenken (watergangen) naar ZuiderC, een extra rotonde voor de ontsluiting van het woongebied van ZuiderC en het aanbrengen van een voetgangersdeel op de nieuw aan te brengen fietsbrug bij de Torenvalkweg.

In de Bestuursovereenkomst ontwikkeling Grootschalige Woningbouw ZuiderC is overeengekomen dat ter dekking van deze scopewijzigingen een bedrag van € 9,8 miljoen ten laste komt van de ontwikkeling ZuiderC in de vorm van een vaste bijdrage (deze bijdrage wordt niet geïndexeerd waardoor er een risico op tekorten bestaat als gevolg van prijsstijgingen). Deze vaste bijdrage komt naar verwachting vanuit de ontwikkeling pas op termijn gefaseerd beschikbaar (in deze kadernota is met deze bijdrage om die reden geen rekening gehouden). Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft echter voor dat tot die tijd in de dekking van de investering moet worden voorzien. Het BBV en de Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven bieden de mogelijkheid dat de scopewijzigingen als "bijdrage aan activa in eigendom van derden" worden geactiveerd indien aan de daarvoor geldende voorwaarden wordt voldaan. Op grond van de gemeentelijke richtlijn dient de raad daartoe bij het toekennen van het investeringskrediet te zijner tijd een expliciet besluit te nemen. De afschrijvingstermijn die de provincie voor deze investeringen hanteert is daarbij leidend (40 jaar). In deze kadernota zijn de lasten verbonden aan de scopewijzigingen (€9,8 mln. investering in 2028) structureel verwerkt.

Dekking

In de kadernota 2024 - 2027 is voor de rondweg Lelystad Zuid voor 2026 €281.000 aan lasten gereserveerd en vanaf 2027 structureel €678.000. Daarnaast wordt vanaf 2026 als gevolg van de hogere inflatiekosten structureel jaarlijks voor ruim €32.000 een beroep gedaan op de binnen de begroting beschikbare stelpost loon-/ prijscompensatie. De update van het project tot €31,4 mln. betekent voor 2026 een extra jaarlast van ruim €83.000 en voor 2027 en 2028 lagere lasten van respectievelijk circa €146.000

en €147.000. Als gevolg van de hogere investering van €7,7 mln. is op termijn vanaf 2029 sprake van structureel hogere lasten van ca. €247.000 (vervolgens jaarlijks aflopend met circa €2.000). De hogere investeringslasten worden vooral veroorzaakt door de scopewijzigingen ten behoeve van de gebiedsontwikkeling en zijn naar verwachting tijdelijk van aard omdat het uitgangspunt is dat deze in de toekomst ten laste van de gebiedsontwikkeling worden gebracht.

Rentepercentage
In lijn met de berekeningen in de kadernota 2024 - 2027 is voor de rondweg Lelystad Zuid ook in de voorliggende kadernota 2025 - 2028 voor de reservering van de toekomstige lasten voorzichtigheidshalve gerekend met een rentepercentage van 0,25%. Dit in afwijking van het thans geldende rentepercentage voor nieuwe investeringen van 0%. Het rentepercentage van 0% is wel gehanteerd voor het in deze kadernota aangevraagde investeringskrediet voor de grondverwerving.

Investeringskrediet voor grondverwerving
Eind 2024 wordt gestart met het aanbrengen van voorbelasting van het beoogde wegtracé en moet over de gronden worden beschikt. Hiervoor moet de grondverwerving van het RVB plaatsvinden. Voor de grondverwerving in 2024 is een investeringskrediet benodigd van €805.000 (excl. btw).Op grond wordt niet afgeschreven en de rekenrente voor nieuwe investeringen is 0%. Als gevolg daarvan zijn de hieraan verbonden structurele jaarlasten nihil.

Voorbereidingskrediet
Het voorbereidingskrediet tot en met 2023 bedraagt €2 mln. (excl. BTW). Dit loopt in de pas met de geraamde prognose van de jaarschijven en de werkelijke uitgaven. De voorbereidingskosten voor 2024 zijn begroot op ruim €1,5 mln. (excl. btw). Dit betreft €641.000 voor de wegen, fiets- en voetpaden met een afschrijvingstermijn van 40 jaar en €885.000 voor de bruggen en fietstunnel met een afschrijvingstermijn van 30 jaar. Hierdoor komt het totale voorbereidingskrediet tot en met 2024 op ruim €3,5 mln. (excl. btw).

He voorlopig ontwerp is afgerond in 2023. Het voorbereidingskrediet in 2024 wordt benut voor het vervolg van de MER-procedure, het opstellen van definitief ontwerp, voorbereiding van aanbestedingsprocedures, realisatie van grondwerkzaamheden en verleggen van kabels en leidingen. Daarna volgt in begin 2025 de realisatie van rotonde Larserdreef-Westerdreef.

Aan het voorbereidingskrediet zijn geen directe lasten verbonden. Het voorbereidingskrediet is onderdeel van het totale investeringskrediet en de in het kader daarvan gereserveerde kapitaallasten. Voor zover de voorbereidingskosten in de toekomst niet aan de ontwikkeling kunnen worden toegerekend, bijvoorbeeld wanneer het project onverhoopt niet door zou gaan, dan moeten deze in één keer worden afgeschreven ten laste van het rekeningresultaat van dat boekjaar (het rekeningresultaat wordt toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve waardoor de algemene reserve indirect als achtervang dient).

Risico	Gevolg
Niet doorgaan van het project.	De gemaakte kosten moeten in een keer worden afgeschreven. Claim(s) te verwachten, bijvoorbeeld van provincie. Imagoschade voor Lelystad en provincie. Schade aan wederzijds vertrouwen en voor toekomstige samenwerking tussen Lelystad en provincie. Ontwikkeling van woningbouw loopt ernstige vertraging op. Bereikbaarheid van de stad loopt vast. Rem op de groei van de stad en het welzijn van inwoners en ondernemers.
Scopewijzigingen naar aanleiding van onderzoeksresultaten en procedure van MER zoals extra voorzieningen in verband met geluid, compensatie van natuur of uitstel van realisatie.	Consequenties voor ontwerp, planning en financiën (aard en omvang nog onbekend).
MER-procedure start later of duurt langer dan verwacht, bijv. vanwege stikstof en bezwarenprocedures	Noodzakelijke vervanging van brug Lage Dwarsvaart kan (nog) niet plaatsvinden. Hogere kosten vanwege indexering. Langere periode van verminderde bereikbaarheid voor gebied Hollandse Hout. Uitstel van Doorfietsroute Almere-Lelystad omdat brug Lage Dwarsvaart (nog) niet is vervangen.
Indexering blijkt hoger dan geraamd.	Onvoldoende budget.
Compensatie voor kiekendief blijkt complexer en/of niet (tijdig) haalbaar.	Consequenties voor planning, financiën en imago.

Mitigatie foerageergebied Kiekendief
Zowel de Rondweg als de gebiedsontwikkeling ZuiderC hebben te maken met mitigerende maatregelen ten behoeve van de blauwe kiekendief voortvloeiende uit de Wet natuurbescherming, waarvoor een uitwerking gevonden moet worden in tijdelijke en permanente maatregelen. In art. 8.3 van de Bestuursovereenkomst ontwikkeling Grootschalige Woningbouw ZuiderC zijn de Provincie, de Gemeente en het Rijksvastgoedbedrijf overeengekomen dat de met de gezamenlijke oplossing verband houdende kosten ten laste worden gebracht van de ontwikkeling ZuiderC en de Rondweg, overeenkomstig het aandeel van de ontwikkeling ZuiderC en de Rondweg in de totale mitigatieopgave. Op dit moment is onduidelijk wat dit financieel voor de Rondweg gaat betekenen. In de kostenraming van de Rondweg is voor de kiekendiefcompensatie ten behoeve van de rondweg vooralsnog uitgegaan van een stelpost van €200.000.

Voorgesteld besluit:
3a. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie rondweg Lelystad Zuid' het voorbereidingskrediet in 2024 op te hogen met €1.526.000 (exclusief BTW) en voor de grondverwerving een investeringskrediet beschikbaar te stellen van €805.000 (exclusief BTW).

3b. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie rondweg Lelystad Zuid' de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met de volgende bedragen: -€83.000 in 2026, €146.000 in 2027, €147.000 in 2028, -€247.000 in 2029 en -€245.000 met ingang van 2030.

4	Bijstelling	1.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie bijdrage Veiligheidsregio Flevoland		-173	-173	-173	-173

De begroting van de Veiligheidsregio wordt ieder jaar geactualiseerd conform de in de gemeenschappelijke regeling opgenomen uitgangspunten, zoals volumegroei, loon- en prijsindexatie. De volgende factoren zijn van invloed op de hoogte op de bijstelling:

- Looncompensatie, dit is berekend op de stijging van de loonstijging in 2023, echter de huidige CAO loopt tot 1 mei 2024. Als in de nieuwe cao aanvullend hogere indexatiepercentages worden afgesproken dan opgenomen in de programmabegrotingen van 2024 en 2025, dan is het niet mogelijk om deze extra toename van de loonkosten op te vangen binnen de programmabegroting van 2025 en zal er naast deze bijstelling nog een eindafrekening volgen.
- Gezien de aanzienlijke inflatie als gevolg van economische en maatschappelijke ontwikkelingen in 2023 is het genoemde inflatiecijfer voor 2024 en verder bijgesteld.

Bovenstaande leidt ertoe dat de kosten voor Lelystad met ingang van 2025 toenemen met €173.000 ten opzichte van het bedrag dat in de begroting is opgenomen.

Voorgesteld besluit:
4. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie bijdrage Veiligheidsregio Flevoland' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€173.000.

5	Bijstelling	3.3	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie markten		-52	-52	-52	-52

De budgetten voor de organisatie van de markten en ambulante handel staan al enige jaren onder druk. De kosten lopen op en de inkomsten lopen terug. De markttarieven worden jaarlijks geïndexeerd en zijn vergelijkbaar met andere markten in het land. De tarieven verder verhogen heeft mogelijk een negatief effect op het aantal kooplieden die mede bepalend zijn voor een gevarieerd aanbod op en aantrekkelijkheid van de markten. Daarom wordt voorgesteld om de begroting te actualiseren en daarmee weer in overeenstemming te brengen met de realisatie.

Voorgesteld besluit:
5. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie markten' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€52.000.

6	Bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie schoonmaakkosten gemeentelijk vastgoed		-460	-460	-460	-460

Het gemeentelijk vastgoed wordt schoongemaakt. Het betreft hierbij objecten zoals gymzalen, onderwijshuisvesting en overige gebouwen. De schoonmaak van het gemeentelijk vastgoed wordt gedaan door de sociale partner van de gemeente Lelystad, Schoonmaak Service Flevoland welke een onderdeel is van het Werkbedrijf.

Afgelopen periode zijn de kosten rondom schoonmaak aanzienlijk gestegen. Dit heeft een drietal hoofdoorzaken. De schoonmaak intensiteit is tijdens de Covid-19 pandemie aanzienlijk omhooggegaan. Inmiddels is deze enigszins afgebouwd maar de intensiteit blijft hoger dan voor de pandemie. Afschalen op deze intensiteit wordt als niet realistisch beoordeeld door de ervaringen vanuit gebruikers. Daarnaast is het aantal objecten dat schoongemaakt wordt in opdracht van de gemeente Lelystad in de afgelopen jaren omhoog gegaan. Een belangrijke reden dat de kosten voor schoonmaak zijn gestegen komt door aanzienlijke loon- en prijsontwikkelingen in de sector, welke worden doorberekend aan de gemeente als opdrachtgever.

Voorgesteld besluit:

6. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Actualisatie schoonmaakkosten gemeentelijk vastgoed’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€460.000.

7	Bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000					
			2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Actualisatie IHP		-628	-2.385	-2.574	-2.355	-2.591	-310

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) geeft concrete uitwerking aan de wettelijke zorgplicht van de gemeente voor ‘de onderwijshuisvesting voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in de stad. Ieder jaar wordt het IHP geactualiseerd en de actualisatie die volgt uit het IHP Jaarprogramma 24-25 omvat de bijstellingen van al geplande (nieuwbouw)projecten op basis van leerlingenprognoses, prijsstijgingen en andere gewijzigde omstandigheden. De actualisatie van het IHP omvat daarnaast de bekostiging van door de schoolbesturen ingediende aanvragen die op basis van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs in aanmerking komen voor honorering.

Voor 2025 betreft de toe te kennen aanvraag budget voor 1e inrichting voor de nieuw te starten christelijke basisschool in Warande ‘IKC Stella Nova’. Voor het grootste deel betreft de voorgestelde bijstelling die volgt uit IHP Jaarprogramma 24-25 de actualisatie van lopende projecten en dan in het bijzonder de kosten van tijdelijke huisvesting. Dit zijn onontkoombare kosten op basis van de gemeentelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende onderwijshuisvesting. Zo is voor basisschool De Boeier per 2026 een tijdelijke voorziening nodig voor het huisvesten van (een deel van) diens leerlingen gedurende de periode dat het oude deel van het huidige schoolgebouw wordt vervangen. Daarnaast dient per zomer 2025 een tijdelijke voorziening gereed te zijn om de nieuwe basisschool IKC Stella Nova te huisvesten in afwachting van de realisatie van een permanent schoolgebouw. Doordat in nog niet direct gestart kan worden met de bouw van deze permanente voorziening, in afwachting van besluitvorming over de exacte locatie en het bouwrijp maken daarvan, zal de school bovendien langer gebruik moet maken van tijdelijke huisvesting en daardoor naar alle waarschijnlijkheid moeten worden uitgebreid om de groei van het leerlingenaantal op te vangen.

Eveneens onontkoombaar op basis van de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting is het gymvervoer van de leerlingen van basisscholen die – als gevolg van (vervangende) nieuwbouw in het kader van het IHP meerjarenperspectief – tijdelijk geen gebruik kunnen maken van een nabij gelegen gymzaal.

Andere bijstellingen die zijn meegenomen in het IHP Jaarprogramma 24-25 betreffen:

- Een indexering met 5,4% van de reeds in de begroting opgenomen middelen voor onderwijshuisvestingsvoorzieningen om in de pas te blijven lopen met de ontwikkeling van de bouwmarkt. Indexering met dit percentage is middels een separaat raadsvoorstel toegelicht en voor besluitvorming voorgelegd.

- In verband met de netcongestie: een stelpost voor noodaggregaten voor nieuw op te leveren schoolgebouwen.
- De bijstelling ten behoeve van de nieuwbouw voor basisschool De Windroos conform scenario 4 dat, middels een separaat raadsvoorstel is toegelicht en voor besluitvorming voorgelegd.

Een uitgebreide toelichting op de voorgestelde bijstellingen, is opgenomen in IHP Jaarprogramma 24-25.

Voorgesteld besluit:

7. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie IHP' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met de volgende bedragen: -€628.000 in 2025, -€2.385.000 in 2026, -€2.574.000 in 2027, -€2.355.000 in 2028, -€2.591.000 in 2029 en -€310.000 met ingang van 2030.

8	Bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie exploitatie nieuwbouw onderwijshuisvesting		-285	-555	-661	-945

In 2025 worden 4 nieuwbouw onderwijs gebouwen opgeleverd. Dit betreft MFA de Botter, IKC de Tjalk, IKC de Kring en KC Voorhof. Twee van deze gebouwen zullen volledig bij de gemeente in beheer komen. Dat zijn MFA de Botter en KC Voorhof. Daarnaast blijven de gymzaal van IKC de Tjalk en IKC de Kring ook in beheer bij de gemeente Lelystad.

Naast deze vier gebouwen wordt er ook rekening gehouden met alle overige vervangende nieuwbouwprojecten vanuit het IHP. Zijnde; de Windroos, de Boeier, de Albatros, Stella Nova, de Torenvalk. De exploitatielasten zijn hiermee voor alle onderwijshuisvesting projecten welke nu onderdeel uitmaken van het IHP meerjaren plan.

De exploitatielasten voor deze gebouwen bestaan uit; beheer, reserveringen groot onderhoud, dagelijks onderhoud, onderhoudscontracten, belastingen, verzekeringen, schoonmaak, afvalverwerking, energielasten. De benodigde middelen voor het beheer en onderhoud van deze gebouwen is noodzakelijk.

De baten komen vanuit de huurkosten welke betaald worden door derden zoals kinderopvang organisatie en welzijnsorganisaties. Ook komen er baten vanuit de mi-vergoeding welke door de schoolbesturen wordt afgedragen voor het gebruik van de onderwijsruimtes in de nieuwbouw. Na aftrek van deze baten resteren per saldo de bovenstaande bedragen die ten laste komen van het financieel perspectief.

Voorgesteld besluit:

8. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie exploitatie nieuwbouw onderwijshuisvesting' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met de volgende bedragen: -€285.000 in 2025, -€555.000 in 2026, -€661.000 in 2027 en -€945.000 met ingang van 2028.

9	Bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie beheer wijkentrum MFA de Botter		-178	-178	-178	-178

MFA de Botter wordt eind 2024 opgeleverd. In MFA de Botter zit ook een wijkcentrum gedeelte welke als zelfstandig wijkcentrum beheerd dient te worden. Dit beheer zal professioneel uitgevoerd worden cf. eerder uitgevoerde onderzoeken naar het beheer van de MFA's. Voor het beheer is als uitgangspunt genomen dat de MFA door de weeks dagelijks open is van 08:00 tot 18:00. Daarnaast is een openstelling voor twee avonden per week van 18:00 tot 22:00 aangehouden. Aan de hand van de bovenstaande openingstijden zijn de geraamde kosten berekend.

Voorgesteld besluit:

9. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie beheer wijkcentrum MFA de Botter' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€178.000.

10	Bijstelling	5.7	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie beheerbijdrage Houtribhoogte		-25	-25	-25	-25

Met een projectontwikkelaar is een overeenkomst gesloten voor de ontwikkeling van het woongebied Houtribhoogte. Het gebied wordt zo ontwikkeld dat gronden welke bestemd zijn als openbaar gebied (wegen, paden, openbare verlichting en riolering) na realisatie in eigendom en beheer worden overgedragen aan de gemeente. De overige gronden (groenvoorzieningen) worden als mandelig gebied gemeenschappelijk eigendom van de woningeigenaren.

De projectontwikkelaar is verantwoordelijk voor het regelen van de mandeligheid. In de akte van levering en het beheerplan is opgenomen dat de gemeente een jaarlijks te indexeren financiële bijdrage levert aan het beheer en onderhoud van het mandelig gebied (€ 90/ woning) omdat er door de opzet van de wijk geen openbaar groen onderhouden hoeft te worden.

Tot op heden is, zonder resultaatsverplichting, de bijdrage aan de stichting betaald met middelen die bedoeld zijn voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte en komen daarmee indirect ten laste van het rekeningresultaat. Het gebied is nog in ontwikkeling en het aantal woningen zal nog uitbreiden. Het betreft een bijdrage aan derde voor beheer en onderhoud van mandelig gebied van bewoners. Er is geen relatie met het beheer van openbare ruimte. Voorgesteld wordt deze bijdrage beschikbaar te stellen en dit in de begroting te borgen.

Voorgesteld besluit:

10. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Actualisatie beheerbijdrage Houtribhoogte’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€25.000.

11	Bijstelling	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie uitvoering SPUK Kansrijke Wijk		-100	-100	-	-

In december 2023 is er voor de periode 2023-2025, middels de Specifieke Uitkering (SPUK) ‘Kansrijke Wijk’’, bijna € 6 miljoen beschikbaar gesteld voor het focusgebied Lelystad Oost. Dit geld moet worden besteed in de periode 2023-2025. Het is mogelijk om een verzoek in te dienen tot uitstel van de bestedingstermijn. De uiterste bestedingsdatum wordt dan uiterlijk 31 december 2026. Deze subsidie is tot stand gekomen door een samenwerking van de ministeries BZK, OCW en SZW en bevat een aantal hoofdthema’s: Re-integratie, Preventie van Schulden en Armoede, Ontwikkeling van het jonge kind, Veerkracht en Weerbaarheid en Integraal in te zetten budget. Deze middelen gaan we inzetten volgens de kaders die u als raad heeft meegegeven en in samenwerking met onze inwoners. Het grootste gedeelte van dit geld moet en gaat bij onze inwoners terecht komen.

De gelden zijn verstrekt aan het college van burgemeester en wethouders. Het college legt verantwoording af over de besteding van de uitkering (vastgelegd in artikel 14 van de Regeling Kansrijke wijk). Anders dan binnen de programma's Volkshuisvestingsfonds en Preventie met Gezag, beiden onderdeel van het programma Samen Lelystad Oost, is er binnen deze Specifieke Uitkering geen ruimte voor formatie om het rechtmatig verstrekken van de ontvangen middelen uit te kunnen voeren.

De gemeentelijke organisatie is verantwoordelijk voor het op rechtmatige wijze verstrekken van de SPUK gelden aan de betrokken partners en het onderzoeken van alle aspecten die aan het rechtmatig verstrekken van de gelden verbonden zijn (denk aan het bepalen of sprake is van een subsidie of toch een inkoopproces gestart moet worden, het op juiste wijze uitvoeren van het gemeentelijke inkoopbeleid, het uitzoeken van juridische vraagstukken als staatssteun). De gemeente neemt een bijzondere positie in het programma in. We zijn één van de partners binnen de alliantie (in Lelystad de Gebiedstafel genoemd),maar ook verantwoordelijk voor het op rechtmatige wijze verstrekken van de middelen. Op dit moment is er binnen de bestaande middelen voor de benodigde personele inzet geen dekking.

Om die reden wordt voorgesteld voor 2025 en 2026 incidenteel €100.000 per jaar beschikbaar te stellen, zodat wij aan onze verantwoordelijkheden en verplichtingen kunnen voldoen. Zowel richting onze partners als richting onze inwoners. De gemeente heeft een groot programma in Lelystad Oost. Het incidenteel beschikbaar stellen van deze middelen biedt ons de mogelijkheid om goed te kunnen verantwoorden,

rechtmatig aan te besteden en snelheid te houden, waardoor Lelystad Oost en haar inwoners naar een hoger niveau getild kunnen worden.

Voorgesteld besluit:

11. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie uitvoering SPUK Kansrijke Wijk' de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026 bij te stellen met -€100.000.

12	Bijstelling	7.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar		-268	-268	-268	-268

De werkzaamheden van Icare JGZ (jeugdgezondheidszorg) betreffen de zorg voor alle zuigelingen en peuters in Lelystad volgens het landelijk professioneel kader uitvoering basispakket JGZ (Wet publieke gezondheid). Voor het uitvoeren van de wettelijke taak heeft de gemeente Lelystad in 2024 €1.377.801 beschikbaar. Het doel van het basispakket JGZ is het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen van 0-18 jaar, zowel individueel als op populatieniveau. De JGZ voert voor alle kinderen preventieve screenings uit: lichamelijk, cognitief en psychosociaal. JGZ vervult zo een belangrijke rol in vroeg signalering van risico's, korte interventies en doorverwijzing.

In de Gemeente Lelystad zijn er consultatiebureaus op drie fysieke locaties ingericht. De expertise van de jeugdgezondheidszorg is een van de pijlers die helpt voorkomen dat problemen ontstaan of verergeren bij kinderen. De expertise draagt ook bij aan het normaliseren van de situatie in gezinnen. Na signalering van een (risico)situatie of probleem vindt ondersteuning plaats vanuit de preventieve activiteiten op grond van de Jeugdwet. De jeugdarts kan rechtstreeks doorverwijzen naar jeugdhulp.

Lelystad is een groeigemeente, waardoor we zien dat er een stijging plaatsvindt in het aantal geboortes in Lelystad. In 2020 werden er 806 kinderen geboren, de prognose is dat er in 2025 975 kinderen geboren worden en 1.054 in 2028. Dit heeft als consequentie dat er meer consultaties verleend moeten worden. Ondanks dat Lelystad groeit, is het budget om de wettelijk taak geboortezorg JGZ uit te voeren niet meegegroeid. De cijfers uit het verleden laten al zien dat Icare JGZ tekort komt. In de toekomst zal dit tekort verder oplopen. Het gevolg hiervan is dat de geboorte zorg in Lelystad, niet meer als voldoende bestempeld kan worden. Om een duurzame situatie te creëren waarin de druk op de geboortezorg afneemt is het voorstel om voor de subsidie 2025 voor Icare JGZ vast te stellen op basis van de geboorteprognoses van de Gemeente Lelystad en de gemiddelde kosten per kind van €410 voor 2025. De huidige begroting wordt via die weg bijgesteld met €268.000.

Voorgesteld besluit:

12. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€268.000.

13	Bijstelling	7.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie bijdrage Omgevingsdienst OFGV		-80	-80	-80	-80

De Kadernota 2025 van de Omgevingsdienst OFGV is opgesteld met de bijdragen van de deelnemers, doorberekend op basis van de KVS 2024-2025-2026 en verhoogd met de jaarlijkse indexatie. In het jaar 2025 zal de herijking van de KVS plaatsvinden voor de volgende KVS-periode van 2027-2028-2029. Conform de vigerende gemeenschappelijke regeling worden salarissen en kosten van inhuur personeel (ongeveer 80% van het begrotingstotaal) verhoogd met de 'Loonvoet sector overheid' en de overige kosten (circa 20% van het begrotingstotaal) met de 'prijs overheidsconsumptie, netto materieel' uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Per saldo gaat het om een bijstelling ter grootte van €80.000 structureel.

Voorgesteld besluit:

13. Op basis van bovenstaand voorstel 'Actualisatie bijdrage Omgevingsdienst OFGV' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€80.000.

14	Bijstelling	8.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie voorbereidingskrediet Waterfront		-	-	-	-

In 2023 is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van €1,4 mln. ten behoeve van:

- Kosten ambtelijke inzet t/m vaststelling grondexploitatie: €700.000
- Kosten onderzoek en advies: €700.000

In de vergadering van 5 december 2023 heeft het college besloten om de gebiedsontwikkeling Waterfront gefaseerd ter hand te nemen en te starten met de voorbereiding van als eerste een grondexploitatie voor Meerdijkhaven voor te bereiden. Het bestemmingsplan is in december 2023 ter visie gelegd. Op basis van de ontvangen zienswijzen is extra tijd nodig om tot een vaststelling van het bestemmingsplan te komen. De actuele planning gaat uit van een vaststelling eind 2024 / begin 2025.

Ook is in 2024 tijd nodig voor de verdere uitwerking van het stedenbouwkundig plan en het opstellen van een beeldregieplan. Op basis van deze uitwerking kan vervolgens een raadsvoorstel worden opgesteld om een grondexploitatie vast te stellen. De doorloop van de voorbereidingstijd in 2024 vraagt om een bijstelling van het in 2023 beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet met €0,7 mln.. Het herziene totale voorbereidingskrediet bedraagt dan €2,1 mln. De kosten 2025 en verder worden betrokken bij de opstelling en vaststelling van de grondexploitatie.

De voorbereidingskosten worden geactiveerd onder de immateriële activa. Aan dit voorbereidingskrediet zijn geen directe lasten verbonden. De voorbereidingskosten worden te zijner tijd ten laste gebracht van een nieuw vast te stellen grondexploitatie. Voor zover de voorbereidingskosten in de toekomst niet geheel aan de ontwikkeling kunnen worden toegerekend, worden deze ten laste gebracht van het rekeningresultaat van dat boekjaar.

Voorgesteld besluit:

14. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Actualisatie voorbereidingskrediet Waterfront’ een aanvullend voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen ter grootte van €700.000 en deze te zijner tijd toe te rekenen aan de nieuw vast te stellen grondexploitatie.

B. Loon- en prijsontwikkelingen

De bijstellingen die in deze categorie aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd zijn direct gerelateerd aan de loon- en prijsontwikkeling. De inkomsten uit de onroerende zaakbelasting en de inkomsten uit de algemene uitkering worden in de meerjarenraming geraamd tegen constante prijzen. De effecten van loon- en prijsstijgingen in het aankomende begrotingsjaar komen terug in de kadernota, als een meerjarig doorwerkende reeks (zowel aan de baten- alsook aan de lastenkant van de begroting).

Het te hanteren indexpercentage voor het aankomende begrotingsjaar wordt bepaald door te kijken naar het gemiddelde percentage van de consument prijsindex over het voorgaande begrotingsjaar, het lopende begrotingsjaar en het aankomende begrotingsjaar. De inschatting die in deze kadernota wordt gemaakt is gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2024 van het CPB en resulteert voor 2025 in een percentage van 3,2%.

15	Bijstelling	0.61				Bedragen x € 1.000
			2025	2026	2027	2028
	Actualisatie OZB inkomsten - indexatie en areaal		1.688	1.688	1.688	1.688

De inkomsten uit de onroerende zaakbelasting worden in de meerjarenraming geraamd tegen constante prijzen. Ieder jaar wordt er bij de kadernota een besluit genomen over het indexeren van de totaal te realiseren opbrengst en wordt er gecorrigeerd voor de verwachte uitbreiding van het areaal.

Indexatie (batenkant begroting)
Het indexpercentage voor het komende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals begin maart door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Hierbij wordt het gemiddelde percentage genomen over de jaren 2023, 2024 en 2025, zijnde 3,2%. Deze index over een totaalopbrengst van bijna €30 miljoen resulteert in een bijstelling ter grootte van €959.000 structureel.

Areaaluitbreiding (batenkant begroting)
Op basis van de vastgestelde en op Lelystad in zicht gepubliceerde prognose van opgeleverde woningen (scenario 2) worden de extra inkomsten voor de OZB woningen geraamd op €246.000 (taakveld 0.61). De extra inkomsten voor de OZB niet-woningen worden op basis van de verwachte vergunningaanvragen geraamd op €597.000 (taakveld 0.62). Dit maakt een totaal van €843.000 structureel met ingang van 2025.

Actualisatieslag daadwerkelijke areaaluitbreiding afgelopen jaren (baten- en lastenkant begroting)
De areaaluitbreiding zoals hierboven beschreven wordt ieder jaar geactualiseerd voor de verwachte areaaluitbreiding in het komende begrotingsjaar. In de praktijk zijn de inkomsten structureel hoger uitgevallen doordat het daadwerkelijke areaal groter was dan geprognosticeerd. Deze actualisatieslag leidt tot een structurele meeropbrengst van €725.000 aan de batenkant van de begroting.

Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren ook diverse gemeentelijke gebouwen bijgekomen, die ook belastingplichtig zijn. Dit moet nog worden meegenomen voor een totaalbedrag van €743.000 aan de lastenkant van de begroting. Vanaf nu worden beide ontwikkelingen jaarlijks gelijktijdig meegenomen in de kadernota.

Uitvoering WOZ (lastenkant begroting)
Gemeenten zijn belast met de uitvoering van de basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De groeiambties van onze gemeente genereren extra inkomsten. Daar staat tegenover dat ook de werkzaamheden toenemen, niet alleen in omvang maar ook in complexiteit. Om de uitvoering van deze wettelijke taken te kunnen blijven continueren zijn extra middelen nodig ter hoogte van €96.000.

Voorgesteld besluit:
15. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Actualisatie OZB inkomsten – indexatie en areaal’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met €1.688.000.

16	Bijstelling	0.7	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Nominale compensatie algemene uitkering gemeentefonds		6.005	6.005	6.005	6.005

Zowel de lastenkant van de begroting alsook de batenkant van de begroting wordt geraamd in constante prijzen. Ieder jaar wordt bij het opstellen van de kadernota de structurele loon- en prijsstijgingen voor het komende begrotingsjaar betrokken. Aan de inkomstenkant van de begroting betekent dit voor jaarschijf 2025 dat er een totaalbedrag van afgerond €6 miljoen structureel beschikbaar zal komen via de algemene uitkering.

Voorgesteld besluit:

16. Op basis van bovenstaand voorstel 'Nominale compensatie algemene uitkering gemeentefonds' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met €6.005.000.

17	Bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Compensatie inflatie - gesubsidieerde instellingen (tranche 2025)		-864	-864	-864	-864

In de loop van 2022 is de inflatie sterk opgelopen, met als gevolg diverse financiële knelpunten - waar in de programmabegroting 2023 - 2026 zo goed als mogelijk op is geanticipeerd. Enerzijds door het actualiseren van de beschikbare budgetten bij significatie prijsstijgingen (denk aan de actualisatie van de energiebudgetten en de kosten voor het groenonderhoud). Anderzijds door het reserveren van middelen om de begroting en gesubsidieerde instellingen te kunnen compenseren voor deze prijsstijgingen.

Met ingang van 2024 wordt de reguliere systematiek weer gehanteerd, waarbij het indexpercentage voor het komende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals begin maart door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Voor jaarschijf 2025 wordt hierbij gekeken naar het gemiddelde percentage genomen over de jaren 2023, 2024 en 2025, zijnde 3,2%.

Een indexatiepercentage van 3,2% resulteert in een bedrag van afgerond €864.000 structureel (gerekend over een totaalbedrag van afgerond €27.000.000 aan begroting subsidies en -regelingen).

Voorgesteld besluit:

17. Op basis van bovenstaand voorstel 'Compensatie inflatie – gesubsidieerde instellingen (tranche 2025)' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€864.000.

18	Bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Compensatie stijging CAO lonen en sociale lasten (tranche 2025)		-2.912	-2.912	-2.912	-2.912

Gemeenten moeten bij het opstellen van de programmabegroting voor aankomend jaar rekening houden met een structurele stijging van de salarissen. Eind 2023 zijn er CAO afspraken gemaakt met een looptijd tot en met 31 maart 2025. Het effect van de gemaakte afspraken op de realisatie 2024 past nagenoeg precies binnen de daarvoor gereserveerde middelen. De afspraken uit deze CAO werken door in 2025 en naar verwachting zullen er gedurende 2025 nieuwe afspraken worden gemaakt die van kracht zullen worden per 1 april 2025.

De ontwikkeling van de loonvoet voor de sector overheid wordt in het Centraal Economisch Plan 2024 ingeschat op 4,4% voor 2025. De daadwerkelijke loonontwikkeling is afhankelijk van nog te voeren onderhandelingen. Een dergelijke stijging van de salarissen met 4,4% op jaarbasis - inclusief doorwerking op de sociale lasten - resulteert in een budgetbeslag van €2.912.000 structureel. Op het moment dat de daadwerkelijke ontwikkeling van de salarissen en sociale lasten hoger of lager uitvalt ten opzichte van deze inschatting wordt het effect daarvan betrokken bij de kadernota 2026 – 2029 (wanneer er opnieuw een inschatting wordt gemaakt voor de ontwikkeling van de lonen en sociale lasten met ingang van 1 januari 2026).

Voorgesteld besluit:

18. Op basis van bovenstaand voorstel 'Compensatie stijging CAO lonen en sociale lasten (tranche 2025)' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€2.912.000.

19	Bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Compensatie inflatie - gemeentebegroting (tranche 2025)		-4.640	-4.640	-4.640	-4.640

In de loop van 2022 is de inflatie sterk opgelopen, met als gevolg diverse financiële knelpunten - waar in de programmabegroting 2023 - 2026 zo goed als mogelijk op is geanticipeerd. Enerzijds door het actualiseren van de beschikbare budgetten bij significatie prijsstijgingen (denk aan de actualisatie van de energiebudgetten en de kosten voor het groenonderhoud). Anderzijds door het reserveren van middelen om de begroting en gesubsidieerde instellingen te kunnen compenseren voor deze prijsstijgingen.

Met ingang van 2024 wordt de reguliere systematiek weer gehanteerd, waarbij het indexpercentage voor het komende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals begin maart door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Voor jaarschijf 2025 wordt hierbij gekeken naar het gemiddelde percentage genomen over de jaren 2023, 2024 en 2025, zijnde 3,2%.

Een indexatiepercentage van 3,2% resulteert in een bedrag van afgerond €4.640.000 structureel (gerekend over een totaalbedrag van afgerond €145.000.000 aan budgetten die aan inflatie onderhevig zijn, inclusief het sociaal domein).

Voorgesteld besluit:

19. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Compensatie inflatie – gemeentebegroting (tranche 2025)’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€4.640.000.

20	Bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Exploitatie cultuurinstellingen		-200	-200	-200	-200

De gesubsidieerde culturele instellingen hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Veel inwoners maken op verschillende manieren gebruik van deze voorzieningen. Dit neemt niet weg dat de instellingen in financiële zin al vele jaren kwetsbaar zijn. Door de diverse taakstellingen in het afgelopen decennium is hun eigen vermogen dermate gedaald, dat ze niet in staat zijn om financiële tegenvallers of autonome kostenstijgingen zelf op te vangen. In aanvulling op de algemene kostenstijging door inflatie, energie en cao, zien de instelling ook de effecten van het landelijke fair pay beleid op de kosten van culturele producties.

Fair pay is een eerlijke beloning voor mensen die professioneel werkzaam zijn in de cultuursector. Hiervoor zijn nu in de sector collectieve tariefafspraken gemaakt voor de beloning van bijvoorbeeld artiesten, technici en makers. Dit heeft echter tot gevolg dat de kosten van de inkoop van voorstellingen en inhuur van cultuurmakers en cultuurondersteuners extra zijn gestegen boven op de inflatie. Daarnaast worden instellingen soms ook geconfronteerd met extra noodzakelijke uitgaven voor bijvoorbeeld toezicht.

Hoewel de bezoekcijfers na corona weer duidelijk stijgen, zijn deze nog niet op het niveau voor de pandemie. Het effect op de exploitatie is daarmee nog steeds merkbaar. Het is voor de cultuurinstellingen niet mogelijk om de diverse kostenstijgingen door te berekenen aan het publiek omdat dit ook rechtstreeks een effect heeft op de bereikbaarheid van en deelname aan cultuur voor grote groepen in de samenleving. Bij de bibliotheek is voor grootste groep gebruikers (tot 18 jaar) de dienstverlening zelfs gratis. Voor 2024 is eenmalig budget vrijgemaakt om de culturele infrastructuur bij hun exploitatie te ondersteunen. De kostenstijging voor de instellingen heeft echter een structureel karakter en vraagt daarmee om een structurele oplossing.

Voorgesteld besluit:

20. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Exploitatie cultuurinstellingen’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€200.000.

C. Gemeentefonds

De bijstellingen die in deze categorie aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd zijn direct gerelateerd aan mutaties binnen de uitkeringen die de gemeente ontvangt uit het gemeentefonds. Gemeenten worden doorgaans drie maal per jaar geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds (in de mei-, september- en decembercirculaire). De meicirculaire 2024 verschijnt traditiegetrouw rond 1 juni en zal dan doorgerekend en geanalyseerd moeten worden. De raad zal via een informatienota worden geïnformeerd over de inhoud van deze circulaire.

21	Bijstelling	0.7	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Afschaffen 'opschalingskorting'		-3.238	3.238	3.238	3.238

In verband met de onderhandelingen om te komen tot een nieuw kabinet heeft het demissionaire kabinet dit jaar de publicatie van de Voorjaarsnota vervroegd naar maandag 15 april. Onderdeel van de voorstellen is het afschaffen van de zogeheten ‘opschalingskorting’. Met ingang van 2026 neemt de algemene uitkering als gevolg hiervan structureel toe met een bedrag van €675 miljoen. Voor Lelystad gaat het om bovenstaande bedragen, die via de meicirculaire 2024 gecommuniceerd zullen worden.

Onderdeel van de besluitvorming in de Voorjaarsnota is echter ook het naar voren halen van de nieuwe financiering systematiek, wat per saldo zorgt voor een negatief effect in de eerste jaarschijven. Dit negatieve effect is vervolgens wel deels gecompenseerd, maar niet voor jaarschijf 2025. Per saldo leidt dit tot een korting van €675 miljoen in 2025.

De informatie uit de Voorjaarsnota is echter niet op alle punten even duidelijk. Er worden namelijk diverse mutaties doorgevoerd, die per saldo resulteren in bovenstaande macro bedragen (die in totaliteit in omvang vervolgens gelijk zijn aan het afschaffen van de opschalingskorting). Wat niet duidelijk wordt is welke uitgangssituatie is gehanteerd. Meer specifiek gaat het dan om de vraag of er een vergelijking wordt gemaakt met de Macro Economische Verkenningen 2023 of met het Centraal Economisch Plan 2024. In hoeverre het uiteindelijke effect afwijkt van bovenstaande bedragen is nog niet aan te geven. De precieze uitwerking van deze afspraken zal worden opgenomen in de meicirculaire 2024.

Voorgesteld besluit:

21. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Afschaffen ‘opschalingskorting’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met de volgende bedragen: -€3.238.000 in 2025 en €3.238.000 met ingang van 2026.

22	Bijstelling	0.7	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Doorwerking mei- en septembercirculaire 2024		PM	PM	PM	PM

In de huidige meerjarenraming vormt de septembercirculaire 2023 de basis voor wat betreft de raming van de inkomsten die de gemeente ontvangt uit het gemeentefonds. Met het verschijnen van de mei- en septembercirculaire 2024 zal deze raming nog gewijzigd worden.

1. Ravijnjaar 2026 en verder

Op dit moment wordt er gediscussieerd over de te hanteren normeringsystematiek. Het inmiddels demissionaire kabinet heeft enkele jaren geleden besloten de zogeheten 'trap op / trap af' systematiek buiten werking te stellen met ingang van 2026. Tegelijkertijd is er een aanzienlijke korting toegepast op de structurele bijdrage die met ingang van dat jaar naar gemeenten komt. Deze korting zit reeds verwerkt in de raming en is primair de oorzaak van het structurele begrotingstekort dat zich met ingang van 2026 voordoet. Op het moment dat een nieuw kabinet zou besluiten tot een andere systematiek - of een andere vorm van compensatie toe zal kennen - zal dat zorgen voor meer financiële ruimte binnen de meerjarenraming. Door het afschaffen van de ‘opschalingskorting’ (zie bijstelling hierboven) is het ravijnjaar verkleind van €3 miljard naar €2,3 miljard.

2. Herijking gemeentefonds

Wat verder nog speelt is de herijking van het gemeentefonds. Er worden op dit moment nog onderzoeken uitgevoerd. Voor Lelystad is er sprake van een risico, aangezien de voorlopige herijking een structureel nadeel opleverde. Het maximale risico is zo’n -€1,2 miljoen in 2026, -€2,4 miljoen in 2027 en -€3,2 miljoen met ingang van 2028. Let wel: dit zou de situatie zijn bij het volledig en ongewijzigd doorvoeren van het

herijkte model op de kortst mogelijke termijn (-€15 per inwoner in 2026, -€30 per inwoner in 2027 en -€40 per inwoner met ingang van 2028). Zo'n traject kent doorgaans een lange doorlooptijd en het is onzeker wat daar uit komt.

3. Reguliere actualisatie binnen iedere circulaire
De raming van de algemene uitkering wordt iedere circulaire geactualiseerd. Het gaat daarbij niet alleen om de actualisatie van lokale maatstafeenheden (bijvoorbeeld het aantal inwoners, ouderen, jongeren, areaal en dergelijke), maar ook om de actualisatie van de landelijke aantallen. Het totaal aan algemene uitkering te verdelen bedrag blijft daarbij gelijk: een stijging van het aantal inwoners in Nederlands zorgt op zichzelf dus niet voor een hogere algemene uitkering (hiervoor wordt gecorrigeerd via een verlaging van de uitkeringsfactor). Naast deze actualisatie wordt iedere circulaire gecorrigeerd voor daadwerkelijke loon- en prijsontwikkelingen en de verwachte ruimte onder het plafond van het BTW- compensatiefonds. Deze actualisaties kunnen resulteren in voor- of nadelen ten opzichte van de huidige meerjarenraming.

Voorgesteld besluit:
22. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Doorwerking mei- en septembercirculaire 2024’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 vooralsnog niet bij te stellen, in afwachting van de mei- en septembercirculaire 2024.

23	Bijstelling	0.7				Bedragen x € 1.000
			2025	2026	2027	2028
	Problematiek achterblijvende volumeindex algemene uitkering		PM	PM	PM	PM

Op dit moment wordt de ontwikkeling van de algemene uitkering - het zogeheten accres - nog gesplitst in twee onderdelen: een loon-/ prijsindex en een volume index via de trap op / trap af systematiek. Via die weg ontvangen gemeenten dekking voor autonome kostenstijgingen. De indexatie voor het volumedeel wordt vanaf 2027 echter gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De (gemiddelde) ontwikkeling van het bbp ligt doorgaans een stuk lager dan de daadwerkelijke kostenontwikkeling waar gemeenten zich mee geconfronteerd zien.

In de nieuwe situatie ontvangen gemeenten te weinig compensatie via het gemeentefonds om dit soort kostenstijgingen te dekken. Eigenlijk gaat het hierbij grotendeels om de onderwerpen die ieder jaar terugkomen als bijstellingen binnen de categorie onontkoombaar / actualisaties. Op het moment dat hier geen nadere afspraken over worden gemaakt zal dit betekenen dat het voorzieningenniveau jaar in jaar uit verder onder druk zal komen te staan.

In de Voorjaarsnota van het demissionaire kabinet is opgenomen dat – naast het afschaffen van de opschalingskorting – de nieuwe financieringssystematiek naar voren wordt gehaald. Het nadelige effect van deze systematiek wordt daardoor ook zichtbaar in de eerste jaarschijven. Deze aanpassing leidt met name in de jaren 2024 en 2025 tot nadelige effecten. In de Voorjaarsnota valt te lezen dat dit nadelige effect voor 2024 volledig zal worden gecompenseerd, maar dat er in 2025 slechts voor de helft wordt gecompenseerd. Per saldo resulterend in een nadeel ter grootte van €675 miljoen in 2025, zie ook de toelichting onder bijstelling 21.

De nieuwe financieringssystematiek is gebaseerd op de gemiddelde ontwikkeling van het bbp. Zo zal er voor jaarschijf 2028 naar verwachting nog zo’n €2,5 miljoen aan structurele volume index beschikbaar komen. Dit terwijl er in de jaren daarvoor – op basis van de vorige systematiek – steevast het dubbele beschikbaar kwam in de nieuw toegevoegde jaarschijf. Gemeenten hebben deze middelen nodig als dekking voor de autonome kostenontwikkelingen, denk aan de volumegroei binnen de Wmo en als dekking voor de kosten die verband houden met het op peil houden van het voorzieningenniveau (bij een stijgend aantal inwoners).

De VNG is hierover in gesprek met het demissionaire kabinet en probeert invloed uit te oefenen op de partijen die op dit moment onderhandelen over een nieuw kabinet. Op basis van de Voorjaarsnota die op 15 april is gepubliceerd worden er in ieder geval middelen gereserveerd voor het aanvullend kunnen indexeren van de Wmo uitgaven (€75 miljoen in 2026, €150 miljoen in 2027 en €225 miljoen in 2028). Een nadere uitwerking van hoe dit in de praktijk beschikbaar zal worden gesteld moet echter nog worden opgesteld. Voor de bredere problematiek die deze gewijzigde systematiek met zich meebrengt is echter nog geen oplossing. Het is ook niet duidelijk of die oplossing er wel komt.

Voorgesteld wordt om de ontwikkelingen af te wachten en de ingeschatte volume index vooralsnog niet te ramen. Op het moment dat er meer duidelijkheid is over de definitieve afspraken wordt het effect betrokken bij de programmabegroting 2025 – 2028. Het is hierbij ook van belang om te kijken naar de ontwikkeling van de lastenkant van de begroting, bijvoorbeeld omdat er bij de ontwikkeling van de Wmo uitgaven reeds rekening wordt gehouden met een (beperkte) volumegroei.

Voorgesteld besluit:

23. Op basis van bovenstaand voorstel 'Problematiek achterblijvende volume index algemene uitkering' de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 vooralsnog niet bij te stellen, in afwachting van de mei- en septembercirculaire 2024.

D. Overig

Gezien de financiële krapte binnen het meerjarenperspectief beperkt deze kadernota 2025 – 2028 zich tot onontkoombare bijstellingen en actualisaties. Het onderscheid tussen wat redelijkerwijs als onontkoombaar beschouwd moet worden is soms lastig te maken. De verplaatsing van 4 Fusion is al eerder onderwerp van gesprek geweest en wat het college betreft is dit een ontwikkeling die – strikt gezien wellicht niet onontkoombaar is – maar wel doorgang moet vinden.

24	Bijstelling	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Verplaatsing 4 Fusion		-39	-39	-39	-39

In 2022 heeft de gemeenteraad de locatie Dubbelop aan het Wold toegevoegd aan de ontwikkellocaties. Daarbij is middels raadsbesluit van 15 februari 2022 tevens een amendement vastgesteld:

In het onderzoek mee te nemen op welke manier de huidige huurder van Wold 11-08, 4Fusion, ofwel geïntegreerd wordt in de bouwplannen, ofwel verplaatst kan worden naar een andere locatie die voldoende passend is om hun aanbod op dezelfde voet voort te kunnen zetten.

In mei 2023 heeft het college daarnaast besloten om het project Wold dubbelop aan te wijzen als turbolocatie en daarnaast een CPO-initiatief toe te staan op het nabijgelegen perceel. De verplaatsing van stichting 4 Fusion naar het Woldpark blijft onderdeel uitmaken van de totale, aangepaste opdracht. Genoemde besluitvorming heeft tot gevolg dat er in en rond het Woldpark momenteel sprake is van 3 concrete projecten:

1. Het realiseren van 49 appartementen op de (turbo)locatie DubbelOp
2. Het realiseren van een kleinschalig CPO- initiatief
3. Het verplaatsen Stichting 4 Fusion van de huidige locatie (DubbelOp) naar het Woldpark

Uitgangspunt
De verplaatsing van stichting 4 Fusion van de huidige locatie naar het Woldpark (en voor een deel naar een locatie aan de Bosweg) is noodzakelijk om woningen te kunnen realiseren. Door middel van dit kadernota voorstel worden het hiervoor benodigde investeringskrediet en de structurele budgetten aangevraagd. Zonder het toekennen van een investeringskrediet en de structurele budgetten kan de grondverkoop en woningbouwontwikkeling op de locatie DubbelOp niet plaatsvinden, in uitvloeisel van het vastgestelde amendement van 15 februari 2022.

Er staan echter ook opbrengsten tegenover
Het 1e project betreft een ontwikkelproject met grondverkoop ten behoeve van de realisatie van 49 appartementen. Op basis van de huidige plannen en de nog te sluiten anterieure overeenkomst zal de verwachte grondopbrengst ca. € 1,7 miljoen bedragen. Dit project kent daarmee een positief resultaat. Dit positieve resultaat is niet verwerkt in deze kadernota omdat het pas gerealiseerd kan worden wanneer de verplaatsing van 4 Fusion geregeld is (waarvoor dit kadernota voorstel wordt ingediend) en de anterieure overeenkomst definitief en ondertekend is.

Het 2e project betreft een kleinschalig ontwikkelproject van ongeveer 8 grondgebonden woningen met grondverkoop aan een CPO- initiatiefnemer. Hiervoor zal een grondexploitatie worden opgesteld. Uitgangspunt is een minimaal sluitende grondexploitatie maar gezien het stadium waarin dit project zich bevindt is hier nog geen duidelijkheid over te geven.

Argumenten
4 Fusion vervult al sinds 2015 een maatschappelijke behoefte en er is een breed draagvlak voor deze stichting. 4 Fusion zet zich met name in voor jongeren in de leeftijd van 4 tot 27 jaar die in ons huidige schoolsysteem en/of maatschappij vastlopen of dreigen uit te vallen. Inmiddels zijn stevige verbindingen en samenwerkingen aangegaan met o.a. scholen, bedrijven en Gemeente Lelystad die zorgen voor groei.

Om de groei van 4 Fusion te kunnen faciliteren is in de toekomst een groter terrein en onderkomen noodzakelijk. Waar nu gebruik wordt gemaakt van een terrein van 1752m2 is, grondgebruik van in totaal 3200m2 of meer, dringend gewenst. Deze gevraagde ruimte is in het Woldpark ruimtelijk niet in te passen, hier kan een terrein van 2000m2 beschikbaar worden gesteld. Om in te kunnen spelen op toekomstige behoefte is de wens de activiteiten van 4 Fusion op twee plaatsen in Lelystad voort te zetten. In Lelystad

oost in het Woldpark en in Lelystad west aan de Bosweg. Om een start van de activiteiten in Lelystad west mogelijk te maken is een locatie gevonden aan de Bosweg, naast de bestaande stadsweides. Een te verhuren perceel met een oppervlakte van 1800-2000 m2 zou dan een uitstekende opstart zijn. Deze locatie is met name geschikt voor het onderbrengen van de dieren, die door de beperkte oppervlakte in het Woldpark, elders moeten worden gehuisvest.

Het verplaatsen van stichting 4 Fusion naar het Woldpark en een aanvullende locatie aan de Bosweg, inclusief de realisatie van een nieuw, duurzaam, onderkomen vraagt om een investering en ten gevolge daarvan ook structurele budgetten.

Kostenraming/ benodigd investeringskrediet
Op basis van de indicatieve kostenraming is een totale investering van €1.341.000, (inclusief de fiscale consequenties zoals btw) noodzakelijk ten behoeve van planvorming, bouwrijp maken, ontwerp- en advieskosten, bouwkundige kosten en terreininrichting etc.

De aan de investering verbonden structurele lasten voor rente en afschrijving bedragen met ingang van 2025 €22.350. Vanuit de nota waarderen, activeren en afschrijven 2024 is een afschrijvingstermijn van 60 jaar voor duurzame bedrijfsgebouwen mogelijk. Uitgangspunt is dat dit gebouw aan de duurzaamheidseisen voldoet.

Het te realiseren vastgoed blijft eigendom van de gemeente. Naast de afschrijving van €22.350 zijn de hieraan verbonden structurele eigenaarslasten: belastingen en heffingen €8.575, verzekeringspremie €1.341 en storting voorziening groot onderhoud €9.100. De structurele lasten bedragen met ingang van 2025 totaal €41.366 (incl. BTW, BTW is niet verrekenbaar of compensabel). Hierbij is voorzichtigheidshalve uitgegaan van een maatschappelijke jaarlijkse huurprijs van € 2.500, conform de huidige huisvestingskosten van 4 Fusion.

Kanttekeningen
Bij niet toekennen van het gevraagde investeringskrediet en de structurele budgetten kan er geen uitvoering gegeven worden aan het raadsbesluit van 15 februari 2022 en het daarbij vastgestelde amendement. In dat geval kan er ook geen sprake zijn van (turbo-) woningbouwontwikkeling op de voormalige DubbelOp locatie.

Een eventuele bijstelling van het totale investeringskrediet -o.a. na eventuele toekenning van de aangevraagde VHF bijdrage- en de structurele lasten en baten kan in de Programmabegroting 2025 - 2028 worden opgenomen. In dit voorstel worden dan de werkelijke investering, de eventuele bijdrage vanuit het VHF, mogelijk andere (rijks) bijdragen en de nadere uitwerking van de huurvergoeding door 4 Fusion verwerkt.

Risico	**Gevolg**
- Noodzakelijke investeringskosten blijken hoger dan geraamd door bijvoorbeeld marktwerking	- Er is onvoldoende budget beschikbaar, een verzoek tot aanvullen van het investeringskrediet volgt dan
- Continuïteit 4 Fusion als gevolg van te weinig opdrachten en daardoor mogelijk beëindigen activiteiten	- Leegstand van gemeentelijk vastgoed
- Dekking gebruikerslasten door 4 Fusion	- Extra structurele lasten voor gemeente

Voorgesteld besluit:

24a. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Verplaatsing 4 Fusion’ een investeringskrediet ter grootte van €1.341.000 beschikbaar te stellen.

24b. Op basis van bovenstaand voorstel ‘Verplaatsing 4 Fusion’ de begroting 2025 en de meerjarenraming met ingang van 2026 bij te stellen met -€39.000.

4. Inzet incidentele middelen

Vanuit het financieel toezicht is het van belang om onderscheid te maken tussen baten en lasten die structureel van karakter zijn (en dus jaar in jaar uit terugkeren) en incidenteel van karakter zijn (en dus maar voor enkele jaren van toepassing zijn). Achterliggende reden hiervoor is dat moet worden voorkomen dat structurele lasten gedekt worden door incidentele baten en er daarmee geen sprake is van structureel begrotingsevenwicht. Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen structurele bijstellingen (zie vorige hoofdstuk) en bijstellingen die incidenteel van karakter zijn (dit hoofdstuk).

In de programmabegroting 2024 – 2027 is reeds aangegeven dat er wordt gewerkt aan diverse gebiedsontwikkelingen, die in de basis niet dekkend zijn. Tegelijkertijd is aangegeven dat de beschikbare incidentele ruimte beperkt is en dat er keuzes gemaakt moeten worden. De raad heeft om die reden het besluit genomen dat er in de kadernota 2025 – 2028 een integrale afweging gemaakt moet worden. Dit hoofdstuk maakt de nu bekende gebiedsontwikkelingen inzichtelijk, waarbij een voorstel wordt gedaan voor de inzet van de beschikbare incidentele middelen.

Wat is beschikbaar?

Op basis van de huidige inzichten zal de reserve ontwikkeling stad met een bedrag van €10.594.000 aangezuiverd kunnen worden bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2023[4]. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er nog een bedrag van €12.073.829 benodigd is voor dekking van de – reeds door de raad vastgestelde – ambities uit het raadsakkoord. Met de toevoeging van deze middelen is er per saldo dus nog zo'n €1,48 miljoen benodigd aan toekomstig rekeningresultaat deze bestuursperiode[5]. Op dit moment zit er nog zo'n €329.000 aan onbeklemde ruimte binnen de reserve ontwikkeling stad.

Wat is benodigd?

Er zijn op dit moment een tweetal concrete gebiedsontwikkelingen die vragen om incidentele dekking. Het gaat om de cofinanciering voor het Volkshuisvestingsfonds en de ontwikkelingen met betrekking tot Campus Midden. Het gaat om een totaal benodigd bedrag ter grootte van €11.917.000.

Bijstelling	Inventarisatie gebiedsontwikkelingen (bedragen x €1.000)	Totaal
26	Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds	-8.071
27	Campusgebied Midden	-3.846
	Totaal incidenteel benodigd	**-11.917**

Naast bovenstaande ontwikkelingen wordt er ook gewerkt aan de gebiedsontwikkelingen ZuiderC en Waterfront Kust. De fase waarin beide gebiedsontwikkelingen zich bevinden maken dat er nu nog geen harde inschatting te geven is van de noodzaak tot het beschikbaar stellen van aanvullende incidentele middelen. Dat is namelijk afhankelijk van de fasering van beide projecten en de nog te maken keuzes, bijvoorbeeld binnen de vaststelling van een stedenbouwkundig plan.

Wat wordt voorgesteld?

Zoals gezegd bedraagt de onbeklemde ruimte binnen de reserve ontwikkeling zo'n €329.000. Het deel van het rekeningresultaat dat toegevoegd wordt aan de reserve is nodig ter dekking van de reeds besloten ambities uit het raadsakkoord. In bijlage 3 wordt ingegaan op de mogelijkheden en onmogelijkheden om incidentele dekking vrij te spelen. Wat het college betreft zijn de opties 'interen op het weerstandsvermogen' en 'anticiperen op toekomstige rekeningresultaten' niet opportuun. Wat wel een reële oplossingsrichting kan zijn is om de incidenteel beklemde middelen voor de bouw van een nieuwe sporthal vrij te geven binnen de reserve ontwikkeling stad.

---

[4] Zie bijlage 2 voor een toelichting op het jaarrekeningresultaat 2023 op hoofdlijnen.

[5] In de programmabegroting 2023 – 2026 is geanticipeerd op positieve rekeningresultaten in deze bestuursperiode, voor een totaalbedrag van €25 miljoen (hoofdzakelijk als gevolg van de incidentele verkoop van enkele bedrijfskavels en de daar indirect uit voortkomende incidentele inkomsten uit omgevingsvergunningen).

25	Bijstelling (bedrag x € 1.000)	Totaal
	Opheffen beklemming 'investeren in sportaccomodaties'	12.000

Als onderdeel van het raadsakkoord is de afspraak gemaakt om een bedrag van €12 miljoen te beklemmen binnen de reserve ontwikkeling stad. De gedachte hierachter was dat deze ‘dekkingsreserve’ dan op termijn vrij zou kunnen vallen ter gedeeltelijke dekking van de structurele kapitaallasten die voortvloeien uit een dergelijke investering. Deze constructie via een dekkingsreserve wordt vanuit het BBV niet op voorhand verboden, maar het is niet gebruikelijk. Bij dergelijke investeringen is het gebruikelijk dat de raad een investeringskrediet beschikbaar stelt en dat de uit deze investering voortvloeiende kapitaallasten van dekking worden voorzien in de meerjarenraming.

In bijlage 1 worden alle beleidsvoornemens benoemd waar geen dekking voor beschikbaar is. Het onderwerp ‘Nieuwbouw sporthal’ staat daar ook in benoemd, waarbij het totaal benodigde investeringskrediet wordt ingeschat op €29.890.283, exclusief de kosten voor het bouwrijp maken en de inrichting van de buitenruimte. Dit resulteert in een kapitaallast ter grootte van afgerond -€495.000 per jaar. De geschatte kosten voor de exploitatie worden door het Sportbedrijf ingeschat op afgerond -€625.000 per jaar. Er is reeds €175.000 aan structurele dekking beschikbaar, wat maakt dat er op termijn nog minimaal €945.000 aan structurele dekking benodigd is. Gezien de structurele tekorten binnen het financieel perspectief ziet het college op dit geen mogelijkheden om op korte termijn over te gaan tot een dergelijk investeringsbesluit.

De reeds beklemde incidentele middelen ter grootte van €12 miljoen kunnen weer beschikbaar gemaakt worden binnen de reserve ontwikkeling stad, zodat er in totaal afgerond €12,5 miljoen aan onbeklemde ruimte ontstaat. Hierdoor ontstaat de benodigde ruimte om te voldoen aan de cofinanciering voor het Volkshuisvestingsfonds en is er dekking om Campusgebied Midden tot ontwikkeling te brengen.

Voorgesteld besluit:

25. Op basis van bovenstaand voorstel de beklemming van €12 miljoen binnen de reserve ontwikkeling stad op te heffen.

26	Bijstelling (bedrag x € 1.000)	Totaal
	Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds	-8.071

In mei 2021 is er door de gemeente Lelystad een, met Centrada opgestelde, aanvraag gedaan voor het Volkshuisvestingsfonds (hierna VHF). Deze aanvraag is in juli 2021 door het Rijk toegekend en geeft gemeente Lelystad de mogelijkheid om een fysieke impuls te geven aan de leefbaarheid en de woningverbetering binnen Lelystad Oost.

Mede als gevolg van deze toekenning en het zichtbaar worden van de problematiek binnen Lelystad Oost heeft Lelystad Oost daarna haar plek gekregen binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en ook de status van Focus Wijk. Een unieke kans waarbij het Rijk niet alleen aandacht geeft, maar ook veel financiële en overige middelen beschikbaar stelt. De 39 miljoen van het VHF was het begin, daarna volgden de andere programma's (inclusief subsidie) als Preventie met gezag, School en omgeving, Nationaal isolatie Programma en natuurlijk Kansrijke Wijken. Het rijk stelt zich daarbij op het standpunt dat er ook vanuit de gemeente zelf middelen beschikbaar moeten worden gesteld voor deze integrale wijkaanpak.

Deze eerste impuls binnen het VHF is echter niet genoeg om alles aan te pakken. Daarom is in juli 2023 de 2e tranche opengesteld vanuit het Rijk. Hiervoor hebben wij als gemeente een aanvraag gedaan waarbij de cofinanciering gedekt zou worden vanuit de investering in maatschappelijk vastgoed. Ons doel was om subsidie te ontvangen voor de aanpak van de problematiek rond Vereniging van Eigenaars (denk aan Bastion) en maatschappelijk vastgoed (denk aan buurthuizen en scholen). Deze aanvraag is op de wijze van cofinanciering in december 2023 afgewezen. Het rijk stelt in februari 2024 de 3e tranche van deze regeling open. Voor Lelystad is dit een grote kans om alsnog de gewenste ontwikkeling in de meest kwetsbare wijken van Lelystad Oost door te zetten en effectief aan te pakken. Het is de kans om naast de grondgebonden woningen (lees eengezinswoningen) en de openbare ruimte, nu ook de appartementen (lees VvE's) en het maatschappelijk vastgoed aan te pakken.

De inzet van cofinanciering is cruciaal voor de voortgang van het programma Lelystad Oost. Voor Lelystad is dit op dit moment de grootste opgave. Het ontbrekende deel van de cofinanciering van de 1e tranche, destijds is door de raad de helft van de cofinanciering beschikbaar gesteld, en de benodigde middelen voor de 3e tranche maakt dat we nu op een kantelpunt staan. Pakken we door en maken we echt werk van de integrale wijkaanpak en doorbreken we de neerwaartse spiraal, krijgen we daarvoor ook de maximale middelen vanuit het Rijk die noodzakelijk zijn voor de aanpak in deze 4 wijken.

Tijdens de raadsvergadering van 26 maart 2024 heeft de raad het principebesluit genomen om de aanvullend benodigde cofinanciering voor de subsidie uit het Volkshuisvestingsfonds beschikbaar te stellen vanuit de reserve ontwikkeling stad. Hiervan is afgerond €5,6 miljoen bestemd voor de 30% cofinanciering voor de 1ste tranche en afgerond €2,5 miljoen bestemd voor de 30% cofinanciering voor de 3de tranche.

Voorgesteld besluit:

26. Op basis van bovenstaand voorstel 'Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds' een bedrag van €8.071.000 te beklemmen binnen de reserve ontwikkeling stad.

27	Bijstelling (bedrag x € 1.000)	Totaal
	Campusgebied Midden	-3.846

Campusgebied Midden is een woningbouw ontwikkeling van tenminste 416 woningen (maximaal 1000 woningen) binnen de Centrumzone. In december 2022 heeft de raad voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van Campusgebied Midden. In januari 2024 is de Nota van Uitgangspunten voor het gebied vastgesteld door de raad. Deze Nota dient als de onderlegger voor de in maart 2024 uit te zetten tender. De selectieleidraad voor deze tender is in februari 2024 vastgesteld door het college. De grondexploitatie Campusgebied Midden wordt in mei 2024 voorgelegd aan de raad onder voorbehoud dat deze bijstelling in de kadernota 2025 – 2028 wordt vastgesteld.

De doorontwikkeling van Campusgebied Midden draagt bij aan de groeiende centrumzone en stedelijkheid van de centrale as van Lelystad. Daarnaast is het gebied een belangrijke verbinder van het Centrum met de toekomstige ontwikkeling ZuiderC. Daarnaast verbindt het Lelystad met Almere via een langzaam-verkeers-route. Het gebied is het begin van het Lelystadse Centrum waardoor het gebied zich leent als eerste indruk van de stad. Daarnaast kunnen er 416 tot 1000 woningen landen in het gebied, waarbij de nadruk ligt op het realiseren van betaalbare woningen. Deze woningen zijn nodig voor de beoogde groei van de stad Lelystad.

De onontkoombare lasten zijn circa €3,85 miljoen. Deze lasten zijn het gevolg van de sloopkosten en boekwaarde van de Rietlanden die in de grondexploitatie Campusgebied Midden moeten landen van circa €2,1 miljoen en een kwalitatief hoogwaardige parkeeroplossing. In een eerder raadsbesluit uit januari 2017 is besloten dat de sloopkosten en boekwaarde van de voormalige school De Rietlanden in de grondexploitatie van de toekomstige ontwikkelingen moeten landen. Het uitgangspunt van het realiseren van een kwalitatief hoogwaardige parkeeroplossing is eerder benoemd in de Nota van uitgangspunten Campusgebied Midden, die in januari 2024 is vastgesteld door de Raad. De grondexploitatie Campusgebied Midden is gebaseerd op het door de raad vastgestelde minimale programma van 416 woningen. Echter kan een nog te selecteren ontwikkelaar mogelijk een groter woningbouwprogramma realiseren dat tot een gewijzigd (positiever) resultaat kan leiden.

Er wordt nu afgerond €3,8 miljoen aangevraagd, zodat de woningbouwontwikkeling van het Campusgebied Midden mogelijk gemaakt kan worden. Wanneer er geen aanvullende incidentele dekking beschikbaar komt dan kan de ontwikkeling niet plaatsvinden. Daarnaast is het dan zo dat indien er binnen 5 jaar geen middelen beschikbaar worden gesteld de voorbereidingskosten, waaronder het voorbereidingskrediet van €1 miljoen en het aanvullend krediet van circa €2 miljoen voor de sloopkosten en boekwaarde van de Rietlanden alsnog ten laste komen van het rekeningresultaat van dat boekjaar. Tegelijkertijd zal dan de tijdelijke parkeerplaats Porteum in stand gehouden moeten worden.

Voorgesteld besluit:

27. Op basis van bovenstaand voorstel 'Campusgebied Midden' een bedrag van €3.846.000 te beklemmen binnen de reserve ontwikkeling stad.

5. Proces om te komen tot een sluitend perspectief

Zoals in de voorgaande hoofdstukken valt op te maken is er de hoop dat het nieuwe kabinet gemeenten deels tegemoet zal komen. Dat is echter allerminst zeker en ook al zullen er op onderdelen aanvullende afspraken gemaakt kunnen worden, zal er alsnog fors bezuinigd moeten worden. Dit hoofdstuk omvat een procesvoorstel om in het komende half jaar tot een sluitend perspectief te komen.

Dit procesvoorstel ligt in lijn met het advies van de VNG, waarin gemeenten worden opgeroepen ombuigingsmogelijkheden in beeld te brengen – maar deze vooralsnog niet in te boeken. De bezuinigingsopgave zoals die er nu ligt – na actualisatie in deze kadernota – zal uitkomen op een bedrag dat schommelt rond de €17 miljoen structureel. Het spreekt voor zich dat het een grote opgave is om een dergelijk bedrag om te buigen op een begrotingstotaal van ruim €320 miljoen structureel[6].

De organisatie is na afronding van het proces 'Zero Based Begroten' gevraagd om theoretische ombuigingsmogelijkheden uit te werken. Aan de voorkant worden er geen belemmeringen opgelegd, om de lijst met potentiële ombuigingsmogelijkheden zo groot mogelijk te houden. Het college koerst erop de raad nog voor het zomerreces (uiterlijk dinsdag 2 juli) een concreet voorstel aan te bieden, dat bestaat uit de volgende vijf elementen:

1) Aframen budget – structurele onderbesteding / ruimte binnen de budgetten
Er wordt een analyse uitgevoerd naar alle budgetten binnen de gemeentebegroting, waarbij gekeken wordt naar structurele onderbesteding in de jaren 2021, 2022 en 2023. Daar waar zogezegd 'lucht' in de begroting zit wordt dit structureel afgeraamd. Wanneer er sprake is van structurele meeropbrengsten ten opzichte van de begroting zal dit ingeboekt worden, denk aan bijvoorbeeld de inkomsten uit omgevingsvergunningen en de toeristenbelasting. Ook wordt er gekeken naar de beschikbare budgetten voor het kunnen indexeren van de gemeentebegroting / gesubsidieerde instellingen. De insteek is om hier echt selectief mee om te gaan en alleen budgetten te indexeren waarbij redelijkerwijs niet aan een stijging van kosten valt te ontkomen.

<u>Indicatie bijdrage aan de totale opgave: tussen de €2 - €4 miljoen.</u>

2) Aframen budget – temporisering in reeds beschikbaar gestelde budgetten / ambities
In het raadsakkoord is er voor ruim €4 miljoen aan structureel budget beschikbaar gesteld voor diverse afspraken. Zoals blijkt uit de tussentijdse evaluatie zijn nog niet alle afspraken opgepakt / moeten er nog een aantal afspraken verder worden uitgewerkt. Denk aan het openlucht natuurzwembad, het aanvullend investeren in bestaande wijken en de versterking van de ombudsfunctie. De overweging die gemaakt kan worden is om op onderdelen te temporiseren, aangezien het niet inzetten van deze middelen een directe bijdrage kan leveren aan de terugdringing van het structurele begrotingstekort.

<u>Indicatie bijdrage aan de totale opgave: tussen de €0,5 - €1,5 miljoen.</u>

3) Aframen budget – taken uitgevoerd in medebewind
De gemeente voert een verscheidenheid van taken uit in medebewind. Conform het advies van de VNG wordt er bij het inventariseren van ombuigingsmogelijkheden nadrukkelijk gekeken naar de uitvoering van deze wettelijke taken. Er zit echter wel verschil in dit soort taken wat betreft de mogelijkheden die gemeenten hebben in termen van beleidsvrijheid en beïnvloedbaarheid van de budgetten. Een inwoner die voldoet aan de criteria om in aanmerking te komen voor een bijstandsuitkering zal deze uiteraard niet geweigerd worden. Wel zijn er bij diverse andere wettelijke taken afwegingen te maken in de uitvoering. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft daar een onderzoeksrapport over geschreven, waarbij het concept van gemeentelijke 'beleidsvrijheid' van een duiding wordt voorzien[7]. Tegelijkertijd moet hierbij bedacht worden dat het concept 'beleidsvrijheid' wat anders is dan 'beïnvloedbare ruimte'.

---

[6] De structurele baten en lasten binnen de gemeentebegroting zijn binnen het proces van 'Zero Based Begroten' opgesplitst in afzonderlijke activiteiten, die vervolgens van een duiding zijn voorzien. Het gaat daarbij jaarlijks om een totaalbedrag van afgerond €311 miljoen aan baten en €322,5 miljoen aan lasten (inclusief personele inzet ter grootte van €62,5 miljoen). De incidentele baten en lasten binnen de gemeentebegroting zijn voor de overzichtelijkheid buiten beschouwing gelaten in dat proces.

[7] Zie: https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2019/03/14/advies-beleidsvrijheid-geduid

Op basis van het in- en overzicht dat is ontstaan vanuit het proces 'Zero Based Begroten' is alvast een eerste analyse gemaakt van de diverse clusters binnen de gemeentebegroting, om een gevoel te krijgen bij de onderwerpen waarover gesproken kan worden bij de inventarisatie van ombuigingsmogelijkheden. In bijlage 4 wordt deze samenvatting gegeven, waarbij meteen een aantal kanttekeningen worden geplaatst waar in de uitwerking van ombuigingsmogelijkheden rekening mee gehouden zal moeten worden. Er zal binnen dit onderdeel nadrukkelijk worden gekeken naar de jeugdhulp. Tarieven stijgen, terwijl steeds meer kinderen een vorm van jeugdhulp krijgen. Dat vraagt sturing op volume, de zwaarte en de aard van de geboden hulp. Dat hoeft niet ten koste te gaan van de kwaliteit van de hulp. We hebben gemerkt dat sommige hulp, met de beste intenties en grote inzet gegeven, niet gebracht heeft wat was bedoeld, soms juist meer schade berokkend heeft. Dan moeten we hiermee durven te stoppen om te kiezen voor datgene wat wel bijdraagt of meer passend is.

Indicatie bijdrage aan de totale opgave: jeugdhulp tussen de €6 - €8 miljoen.
Indicatie bijdrage aan de totale opgave: alle overige taken tussen de €6 - €10 miljoen.

4) Aframen budget – autonome takenpakket
Gemeenten voeren diverse taken uit waar geen harde wettelijke grondslag voor bestaat, bijvoorbeeld op de gebieden sport en cultuur. In de hierboven al aangehaalde bijlage 4 wordt ook ingegaan op de beïnvloedbare ruimte binnen deze beleidsterreinen.

Indicatie bijdrage aan de totale opgave: tussen de €0,5 - €3 miljoen.

5) Verhogen inkomsten – onroerende zaakbelasting en toeristenbelasting
De gemeente is vrij om de inkomsten uit de onroerende zaakbelasting en de toeristenbelasting te verhogen binnen de grenzen die maatschappelijk gezien als acceptabel beschouwd worden. Als onderdeel van het totaalpakket aan ombuigingsmogelijkheden kan er ook gekeken worden naar het verhogen van deze inkomsten.

Indicatie bijdrage aan de totale opgave: tussen de €1 - €4 miljoen.

Het totaalpakket met ombuigingsmogelijkheden moet voldoende zijn om het financieel perspectief 2025 – 2028 sluitend te kunnen maken. Bovendien moet de raad in staat worden gesteld om een eigen afweging te kunnen maken. Belangrijk uitgangsput bij deze uitwerking is dat er éérst gekeken wordt naar de uitvoering van het takenpakket en daarna – wanneer er besloten wordt een ombuiging in te boeken – naar het aframen van de hieraan gekoppelde personele inzet. Dit om te voorkomen dat er generieke bezuinigingen op personeel worden ingeboekt, zonder dat duidelijk is welke taken niet meer worden uitgevoerd.

Voorgesteld besluit:
28. Op basis van bovenstaand procesvoorstel nog voor het zomerreces te komen tot concrete ombuigingsvoorstellen, teneinde in de programmabegroting 2025 – 2028 een sluitend financieel perspectief vast te kunnen stellen.

Bijlage 1: Beleidsvoornemens – geen dekking voor

De in deze bijlage gepresenteerde beleidsvoornemens zijn wel in beeld gebracht, maar worden – in verband met het ontbreken van dekking – niet ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Het gaat om onderstaande onderwerpen:

Onderwerp	Taakveld	Beleidsvoornemens - geen dekking voor	Meerjarenraming 2025 - 2029				
			2025	2026	2027	2028	2029
1	0.1	Plan voor viering 60 jarig bestaan Lelystad	-	PM	-	-	-
2	0.4	Doorontwikkeling inkoop	-288	-288	-288	-288	-288
3	0.4	Herinrichting begane grond stadhuis	-	-115	-115	-115	-115
4	1.2	Capaciteitsbehoefte VTHUP	-371	-371	-371	-371	-371
5	2.1	Fietsoversteek Middendreef	-63	-	-	-	-
6	2.1	Kleine verkeersveiligheidsmaatregelen Voorstraat	-48	-	-	-	-
7	2.1	Meer allure Stationsgebied Oost	-10	-10	-10	-10	-10
8	2.1	Parkeren grote voertuigen LAB	PM	-	-	-	-
9	2.1	Sloop hoge route Koopmanshof	-30	-	-	-	-
10	2.1	Verlengen uitvoeger noordelijke rijbaan Houtribweg naar Houtribhoogte	-	-	-100	-	-
11	2.2	Onderzoek parkeervoorziening Lelycentre	-20	-	-	-	-
12	3.4	Evenementenbudget	-150	-150	-150	-150	-150
13	4.2	Tijdelijke Sportzaal	-545	-261	-261	-261	-261
14	5.1	Brede Regeling Combinatiefuncties	-120	-120	-120	-120	-120
15	5.2	Nieuwbouw Sporthal	-	-	-	-	-945
16	5.5	Informatiebarak Werkeiland	-20	-20	-20	-20	-20
17	5.5	Collectie Lely	-45	-	-	-	-
18	5.6	Journalistieke professionalisering lokale omroep	-50	-	-	-	-
19	5.7	Gebiedsprogramma NP Nieuw Land	-250	-250	-250	-250	-
20	6.1	Subsidie Belevenissenbos	-13	-13	-13	-13	-13
21	6.1	Buurtwerker in de wijk	-300	-300	-300	-300	-300
22	6.1	Versterken van de basis Jeugd	-775	-775	-775	-775	-775
23	7.4	Kennis Centrum Nieuwe Natuur	-200	-200	-200	-200	-
24	8.1	Participatie	-270	-270	-270	-270	-270
		Beleidsvoornemens - geen dekking voor	**-3.568**	**-3.143**	**-3.243**	**-3.143**	**-3.638**

1	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	0.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Plan voor viering 60 jarig bestaan Lelystad		-	PM	-	-

Bij de behandeling van de programmabegroting 2024 - 2027 heeft de raad een motie aangenomen, waarin het college wordt opgeroepen bij de volgende kadernota middelen aan te vragen voor de viering van het 60 jarig bestaan van Lelystad. Omvang van het budget dat benodigd is hangt af van hoe deze viering wordt vormgegeven.

2	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Doorontwikkeling inkoop		-288	-288	-288	-288

Een zorgvuldige inkoop en het correct uitvoeren van aanbestedingen zijn van groot belang voor de gemeente Lelystad. Het is dan ook cruciaal om aandacht te besteden aan het professionaliseren van de inkoop- en aanbestedingspraktijk, met aandacht voor doelmatigheid, rechtmatigheid, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen (MVOI), integriteit, en voor het waarborgen van kennis.

Een professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid draagt bij aan het succes van Lelystad, waarbij een helder inkoopproces en een gestandaardiseerde aanbestedingspraktijk, evenals professioneel contractbeheer en -management, onmisbaar zijn. Bovendien kan een professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid bijdragen aan inkoopvoordelen, wat gezien de naderende bezuinigingen van groot belang is. Daarom worden de komende periode onder meer de volgende stappen gezet: implementatie van een nieuw duidelijk inkoopproces gemeente breed met transparante procedures, opleidingstraject om de kennis over de inkoopfunctie binnen de teams te vergroten, rollen, taken en verantwoordelijkheden voor inkoop en aanbesteden vastleggen, structurele inbedding MVOI en verdere opzet en inrichting contractbeheer en -management.

Om dit te realiseren is uitbreiding van de capaciteit bij inkoop noodzakelijk. Maar ook om aan de toegenomen vraag vanuit de organisatie te voldoen. Dit wordt bevestigd door een in 2023 uitgevoerde

enquête onder medewerkers uit diverse lagen en teams binnen de gemeente. Er is sprake van een structurele druk op de capaciteit die ervoor zorgt dat niet alle werkzaamheden (tijdig) kunnen worden opgepakt of de noodzakelijke aandacht krijgen. De belangrijkste risico's die hieruit voortkomen zijn de financiële risico's vanuit rechtmatigheid en doelmatigheid.

De kosten voor de benodigde uitbreiding bedragen €287.604. Dit bedrag dekt de uitbreiding van 3 fte (senior inkoopadviseur, inkoopadviseur en contractbeheerder). Om te onderzoeken wat de benodigde capaciteit is, is onder meer een berekening gemaakt van het gemiddeld aantal Europese aanbestedingen op jaarbasis afgezet tegen het aantal uur dat nodig is om deze te begeleiden. Op basis daarvan zou meer fte nodig zijn dan voorliggend verzoek tot uitbreiding. Echter, we verwachten dat voornoemde doorontwikkeling van Inkoop zal leiden tot een lagere behoefte aan begeleiding. Daarom hebben we dit aantal teruggebracht naar 3. De aanbestedingen die voortkomen uit de programma's zijn hier niet in meegenomen. Deze worden momenteel vanuit de programma's gefinancierd.

3	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Herinrichting begane grond stadhuis		-	-115	-115	-115

De aanleiding voor dit voorstel is de herinrichting van de begane grond van het stadhuis. De huidige inrichting en indeling van de hal op de begane grond van het stadhuis dateert uit 2011 en sluit niet meer aan bij alle veranderingen en huidige inzichten ten aanzien van dienstverlening en hospitality.

De raad heeft de ambitie uitgesproken dat de dienstverlening wordt verbeterd en doorontwikkeld en heeft dit als een speerpunt is in het raadsakkoord opgenomen. Zo wordt nu gewerkt aan een nieuwe Visie op dienstverlening. Dit raakt ook de inrichting van de begane grond.

Dat wat we willen uitstralen en verwezenlijken (bij binnenkomst en) in de hal moet aansluiten bij de opgaven en ambities – bij wat we willen zijn (branding) – bij wie we zijn (sfeer) – en bij onze manier van dienstverlenen (hospitality). Dat vraagt om een herinrichting van de huidige indeling en inrichting. Tevens is er planmatig en noodzakelijk onderhoud nodig.

Het structuurontwerp begane grond is door de architect gepresenteerd in de commissievergadering BME op 5 december 2023. Tijdens deze vergadering is afgesproken een klankbordgroep in te stellen, om de raad een stem te geven in het ontwerp en de inrichting van de begane grond en de huisvesting van de raad en griffie. De uitkomsten van de besprekingen met de klankbordgroep - met name ook op de onderdelen van het ontwerp die de raad raken zoals het creëren van geschikte commissieruimten en de functie van de huiskamer van de raad - zijn verwerkt in het Voorlopig Ontwerp (VO) dat als basis heeft gediend voor de raming van de kosten.

Voor de realisatie van dit project wordt een investeringskrediet gevraagd ter grootte van €2.200.000. Dit is deels bouwkosten en inrichting. Op basis van de werkelijke levensduur van de inrichting is de afschrijvingsperiode 20 jaar. Dit is in afwijking van de Nota Waarderen, Activeren en afschrijven 2024, waar gemiddeld 10 jaar wordt gerekend voor inventaris. De afschrijvingsduur van de bouwkosten zijn conform deze Nota. De jaarlijkse kapitaallasten komen daarmee uit op €115.000.

4	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	1.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Capaciteitsbehoefte VTHUP		-371	-371	-371	-371

Binnen Stadstoezicht maken we grofweg onderscheid tussen het team Veiligheidsvergunningen , waarin ook de uitvoering van de Bibob-onderzoeken en de handhaving op de Wet kinderopvang zit, en het team Handhaving (boa's, inspecteurs en handhavingsjuristen). In het VTHUP 2024-2025, dat op 27 februari 2024 is vastgesteld en ter kennisname aan de raad is aangeboden, is aangegeven dat we momenteel op 7,43 fte tekort zitten als we geen keuzes zouden maken (zie onderstaand overzicht).

STADSTOEZICHT	Beschikbaar voor VTH	Benodigd voor VTH	Verschil tov beschikbaar
VEILIGHEIDSVERGUNNINGEN	5,86	6,50	-0,64
INSPECTEURS	7,99	9,88	-1,89
HANDHAVING/BOA	14,78	17,77	-2,99
JURIDISCH	8,87	10,78	-1,91
TOTAAL	**37,50**	**44,93**	**-7,43**

Het maken van deze keuzes is essentieel omdat onze beschikbare capaciteit lager is dan de gewenste capaciteit en er momenteel weinig ruimte is in de begroting voor grote uitbreidingen. Om die reden zijn veel activiteiten geprioriteerd in het VTHUP en is er bij de boa's op een aantal onderdelen in uren geschrapt om op de beschikbare capaciteit uit te komen waarmee we uiteindelijk uitkomen op een aangepast aantal fte's dat dicht bij de huidige capaciteit ligt.

STADSTOEZICHT	Beschikbaar voor VTH	Benodigd voor VTH	Verschil tov beschikbaar
VEILIGHEIDSVERGUNNINGEN	5,86	6,50	-0,64
INSPECTEURS TOEZICHT	7,99	8,11	-0,12
HANDHAVING/BOA	14,78	14,92	-0,14
JURIDISCH	8,87	8,92	-0,05
TOTAAL	**37,50**	**38,58**	**-0,95**

In bovenstaand overzicht is de groei van de stad niet meegenomen noch de ambitie van de raad om van Lelystad een evenementenstad te maken en de wens van de raad om handhaving te verbeteren, het opvolgingspercentage te verhogen en de zichtbaarheid te vergroten. Ook in een eventuele autonome groei van handhavingsproblematiek in Lelystad door toename van illegale activiteiten en ondermijning is niet voorzien in de huidige omvang van het team.

Met de huidige omvang van het team komen we op dit moment met name in de knel bij het team Veiligheidsvergunningen en bij de handhavingsjuristen. Het huidige tekort van minimaal 0,64 fte bij team Veiligheidsvergunningen heeft betrekking op de handhaving van de Wet Kinderopvang en de uitvoering van Bibob-onderzoeken. Bij de handhaving op de Wet Kinderopvang is de wettelijk verplichte controle van gastoudergezinnen door de GGD verhoogd van 5% naar 50%. Het aantal handhavingszaken dat daaruit voortkomt is dientengevolge ook toegenomen.

Voor de Wet Bibob geldt dat aantal gebieden dat 'gebibobd' mag worden in de strijd tegen ondermijning de afgelopen jaren is uitgebreid en dat binnen de gemeente Lelystad steeds meer werkvelden een Bibobtoets laten uitvoeren in de strijd tegen ondermijning. Hoewel de Bibobtoets strikt genomen geen wettelijke verplichting betreft, willen we er toch zeer sterk voor pleiten om hierin geen keuzes te hoeven maken.

Voor de nabije toekomst is de verwachting dat het aantal aanvragen voor een evenementenvergunning blijft toenemen. Naast deze groei, die past binnen de ambitie van de stad, worden aanvragen veelal ook complexer door onervaren nieuwe toetreders. Het behandelen van een vergunningsaanvraag is een wettelijke verplichting.

Bij de juristen heeft het capaciteitsprobleem vooral te maken met opgelopen en oplopende achterstand. Als we alleen al naar illegale kamerverhuur kijken, dan komen er jaarlijks meer zaken bij dan we met de huidige capaciteit af kunnen handelen. En er is op dit gebied ook nog een achterstand in te lopen. Dit betekent dat als inspecteurs handhaving op basis van een melding een controle uitvoeren en inderdaad illegale kamerverhuur vaststellen, de juridische afhandeling erg lang op zich kan laten wachten. Soms zo lang, dat de controle opnieuw moet worden uitgevoerd. Daarnaast wordt het juridisch team in toenemende mate belast met WOO verzoeken.

Bij de inspecteurs handhaving worden meldingen met een lage prioriteit niet meer opgepakt tenzij er een klacht of een handhavingsverzoek over binnen komt. Zo staan er 2 fte inspecteurs handhaving voor illegale kamerverhuur, maar is het aantal zaken jaarlijks hoger dan wat met deze capaciteit kan worden afgehandeld. Aan elke melding zitten meerdere controles vast.

Door de grote inzet op al deze terreinen wordt bij de boa's minder tijd besteed aan handhaving afvalmilieu en handhaving openbare ruimte overig (o.a. vernieling algemeen en vernieling openbaar groen) terwijl dit juist de onderwerpen zijn die voor de inwoners van belang zijn. Elke dag moet er binnen het team een afweging gemaakt worden over waar de grootste prioriteiten liggen, want niet alles kan momenteel. Gelet op bovenstaande en de beperkte middelen die er zijn in het financieel perspectief worden toch enkele scenario's voorgelegd.

Scenario 1
We vragen alleen extra 0,7 fte voor Bibob en handhaving Wet kinderopvang (schaal 9) en wij monitoren of de uitbreiding van evenementen nog doorzet. Financieel effect -€60.538 structureel per jaar.

Scenario 2
Zoals scenario 1 plus 1 extra fte handhavingsjurist (schaal 10) voor het voorkomen/verkleinen van de huidige achterstanden. In totaal komen we dan uit op 1,7 fte voor Stadstoezicht. Financieel effect -€155.972 structureel per jaar.

Scenario 3
Zoals scenario 2 plus 2 fte extra boa's (schaal 7) en 1 fte inspecteur handhaving (schaal 8). Bij de genoemde 2 extra boa's zou het dan gaan om 1fte jeugdboa, omdat we daar nog meer op in willen zetten en 1 fte als extra capaciteit op met name handhaving afval/milieu en handhaving openbare ruimte overig. Bij de inspecteurs gaat het om ondermijning, illegale kamerverhuur. In totaal komen we dan uit van 4,7 fte extra voor Stadstoezicht. Financieel effect -€371.136 structureel per jaar.

Scenario 4
Zoals scenario 3 plus 1 extra boa, 0,9 extra inspecteur handhaving en 0,9 extra handhavingsjurist. Daarmee komen we op de gewenste capaciteit zoals in het overzicht uit het VTHUP is aangegeven. In totaal gaat het dan minimaal om 7,5 fte extra voor Stadstoezicht. Daarmee kunnen we de prioritering grotendeels afschaffen en kunnen 'geschrapte uren' teruggedraaid worden. Financieel effect -€595.522 structureel per jaar.

Scenario 5
Zoals scenario 4 plus 2 extra boa's, 1 extra inspecteur handhaving, 1 extra veiligheidsvergunningverlener en 1 extra handhavingsjurist. Daarmee komen we op de gewenste capaciteit met de groei en de ambities van de stad voor de komende jaren. In totaal komen we dan uit op 12,5 extra fte voor Stadstoezicht. Dit betreft uiteraard de opbouw vanaf 2024 naar 2028. In totaal komen we dan ten opzichte van de huidige capaciteit op 1,7 fte extra bij Veiligheidsvergunningen, 5 fte extra boa's, 2,9 extra fte inspecteurs handhaving en 2,9 extra fte handhavingsjuristen. Financieel effect -€992.603 structureel per jaar.

Advies:
Gelet op bovenstaande en de geringe financiële mogelijkheden is ons advies om te kiezen voor scenario 3 waarbij de mogelijkheid zou zijn om dit incidenteel in te zetten voor 3 jaar. Zeker niet onze voorkeur, maar gelet op de financiële mogelijkheden binnen dat termijn verwachten wij dat na die periode een structurele oplossing mogelijk is. Dit komt erbij: Kleding/middelen. Het verschil tussen het 1e jaar en de jaarlijkse kosten betreft eenmalige aanschaf (apparatuur, dienstkleding).

Boa's:	circa 10.000 euro jaarlijks en het 1e jaar 17.500 euro
Inspecteurs handhaving:	circa 10.000 euro jaarlijks en het 1e jaar 15.000 euro
Juristen en vergunningverleners:	circa 6.000 euro jaarlijks en het 1e jaar 8.500 euro

5	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Fietsoversteek Middendreef		-63	-	-	-

Op 15 november 2022 heeft de raad de motie M6 Veilige oversteek Middendreef aangenomen, waarin het college is opgedragen:

- Dusdanig maatregelen te nemen waardoor het voor fietsers onaantrekkelijk is om gebruik te blijven maken van de gelijkvloerse fietsoversteek aan de Middendreef en met verwijzing naar de veilige oversteek over de Nelson Mandelabrug
- de beperkte eenmalige kosten hiervoor te bekostigen uit de reserve ontwikkeling stad (ROS)

Op uitdrukkelijk verzoek van Porteum zijn de verkeerslichten niet teruggeplaatst. Naar Porteum loopt geen fietspad tussen de oversteekplaats en de school. De Nelson Mandelabrug is een veiligere oversteek. Fietsers die overstaken bij de verkeerslichten reden daarna via het voetpad naar Porteum, wat een onveilige situatie oplevert voor de voetgangers. Om deze reden is de huidige situatie ontstaan, waarbij alleen voor voetgangers de verkeerslichten in werking zijn. Voor fietsverkeer is het niet meer mogelijk van de oversteek gebruik te maken. Dit wordt door middel van hekken en geslotenverklaring afgedwongen. De oversteek is uitsluitend bedoeld voor voetgangers waarmee de bushaltes langs de Middendreef

bereikbaar zijn voor voetgangers. De tijdelijke maatregelen zijn genomen vooruitlopend op de definitieve inrichting. In januari 2024 is de raad ter plaatse geïnformeerd over de situatie.

Ondanks de genomen maatregelen wordt de oversteek nog steeds door fietsers van en naar Porteum gebruikt, waarmee onveilige situaties ontstaan. Om dit te voorkomen wordt ter plaatse van de oversteek de inleidende fietsinfrastructuur verwijderd. Eveneens wordt het bestaande fietspad achter de carwash verwijderd waarmee een directe verbinding richting deze oversteek voor fietsers wordt voorkomen. De kosten van deze maatregelen zijn geraamd op €63.000. Deze maatregelen vormen een eerste fase en vormen de basis voor verdere uitwerking van voorstellen waarover de raad uiterlijk in de zomer van 2024 een aantal keuzes wordt voorgelegd.

6	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Kleine verkeersveiligheidsmaatregelen Voorstraat		-48	-	-	-

Bij de behandeling van de Kadernota 2024-2027 is Motie M04 - M05 Voorstraat aangenomen. In deze motie wordt opgedragen om, vooruitlopend op de grootschalige herinrichtingsmaatregelen aan de Voorstraat, te bekijken of en welke kleine (tijdelijke) maatregelen er mogelijk zijn om de veiligheid te verbeteren, en deze ook uit te voeren. Uit onderzoek is gebleken dat de twee maatregelen die het meest (kosten)effectief zijn bestaan uit:

1. Plaatsen snelheidsdisplays: Op de Voorstraat wordt regelmatig harder gereden dan toegestaan. Snelheidsdisplays op de Voorstraat helpen om bestuurders bewust te maken van de gereden snelheid en deze aan te passen.
2. Benadrukken van de voorrangssituatie op enkele kruispunten: op drie kruispunten is de inrichting (en de verkeersruimte voor fietsers) nog niet optimaal, met name de rode bestrating ontbreekt hier. De rode bestrating van de fiets(suggestie)stroken wordt onderbroken, terwijl deze op andere vergelijkbare kruispunten wél doorloopt over kruispunten. Door het aanbrengen van nieuwe rode bestrating en markering wordt de voorrangssituatie verduidelijkt en ontstaat er een consistent wegbeeld op de Voorstraat.

De kosten voor het plaatsen van snelheidsdisplays zijn geraamd op €20.000 en de kosten van het benadrukken van de voorrangssituatie op 3 kruispunten zijn geraamd op €28.000. De totale investering voor kleine maatregelen om de Voorstraat verkeersveiliger te maken komt daarmee op €48.000.

7	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Meer allure Stationsgebied Oost		-10	-10	-10	-10

Op 21 februari 2023 heeft de gemeenteraad met besluit 13A het integraal stedenbouwkundig ontwerp voor het Stationsgebied Oost vastgesteld. Daarbij zijn ook de financiën geregeld voor het ontwerp dat voorlag ter besluitvorming, waarbij een aanvullend investeringskrediet is vrijgegeven in de kadernota 2024-2027 (bijstelling 5). Bij de besluitvorming is echter ook een amendement aangenomen dat oproept tot 'het waar mogelijk plaatsen van elementen die het gebied meer aantrekkingskracht/allure geven'. Het college heeft deze opdracht opgepakt en is samen met adviesbureau Mothership aan het onderzoeken wat passend is op deze locatie.

Het college komt hier synchroon aan dit kadernota voorstel voor bij de raad (naar verwachting voor het zomerreces 2024). De raad moet dan inhoudelijk een besluit nemen over het al dan niet toevoegen van een element dat meer allure geeft. In deze kadernota wordt het bedrag van €225.000 aan investering en de bijbehorende kapitaallasten van euro €6.188 beschikbaar gesteld, omdat er anders geen dekking is voor het plaatsen van een element dat meer allure geeft. Dit betreft een inschatting van de kosten voor het toevoegen van één element. Aanvullend ter informatie: in het raadsvoorstel 13A over het Stationsgebied Oost is gemeld dat bij de provincie een subsidieaanvraag ter hoogte van €125.000 is ingediend (Actieplan Biodiversiteit). Inmiddels is bekend dat deze subsidie wordt toegekend. Hierdoor kan het door de raad beschikbaar gestelde investeringskrediet ter hoogte van het subsidiebedrag terugvloeien. Voorgesteld word om de kapitaallasten behorende bij dit bedrag in te zetten voor deze investering waarmee een totaal bedrag van €350.000 beschikbaar komt.

8	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Parkeren grote voertuigen LAB		PM	-	-	-

Op de Ochoaweg staan vrachtwagens en afgekoppelde trailers geparkeerd. Dit veroorzaakt naast schade aan het wegdek ook een verkeersonveilige situatie. De geparkeerde vrachtwagens en trailers blokkeren een deel van de rijbaan. Vrachtwagens mogen binnen de bebouwde kom van Lelystad niet overal staan. Hiervoor zijn gebieden aangewezen die staan vermeld op de website van de gemeente Lelystad.

Afdeling handhaving geeft aan dat handhaven niet werkt: Chauffeurs begrijpen/verstaan niet wat wel en niet mag, wegslepen kost veel geld en hiervoor is te weinig mankracht. Tijdelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld het realiseren van een parkeerhaven langs de weg of het instellen van eenrichtingsverkeer is feitelijk het faciliteren van illegaal gedrag en heeft vanuit verkeer (verkeersveiligheid, doorstroming en/of routekeuze) dan ook niet de voorkeur.

In een ideale toekomstige situatie zal een gebied moeten worden aangewezen of worden gereserveerd voor dergelijke voertuigen. Dit in samenhang met de verdere ontwikkelingen in het gebied. Dit vergt vanuit de gebiedsontwikkeling initiatief, waarbij verkeer vooral een adviserende rol heeft. Financiering hiervan zal dan ook vanuit de gebiedsontwikkeling moeten plaats vinden.

9	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Sloop hoge route Koopmanshof		-30	-	-	-

Parallel aan de kadernota loopt het proces met betrekking tot het vaststellen van een Nota van Uitgangspunten voor de verdere ontwikkeling van het Lelycentre. De verwachting is dat het deelgebied Koopmanshof zich de komende jaren verder zal gaan ontwikkelen. Een van de mogelijke ontwikkelingen is de sloop en vervangende nieuwbouw van de Uiterton. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken zal de Hoge route aan/over het Koopmanshof moeten worden gesloopt. Deze brug zit nl. letterlijk vast aan de Uiterton. Gedurende de periode dat de oude brug gesloopt is en de nieuwe brug nog niet is aangelegd kunnen voetgangers en fietsers de brug naast de Lidl gebruiken. De kosten voor het slopen zijn geraamd op €60.000 waarvan €30.000 verhaald zal worden op de ontwikkelende partij. In het vervolg proces zal er een anterieure overeenkomst worden opgesteld waarin ook het verhalen van een deel van de kosten voor het aanleggen van een nieuwe brug zullen worden opgenomen. Het gevraagde bedrag is exclusief BTW.

10	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Verlengen uitvoeger noordelijke rijbaan Houtribweg naar Houtribhoogt		-	-	-100	-

Verlengen van de bestaande uitvoeger op de noordelijke rijbaan van de Houtribweg naar het gebied Parkhaven, Houtribhoogte en jachthaven. Bewoners van het gebied Parkhaven, Houtribhoogte en bezoekers van de haven hebben slechts één ontsluitingsmogelijkheid om van een naar het gebied te komen. Er zijn diverse klachten van bewoners dat op bepaalde momenten de wijk niet bereikbaar of zelfs geblokkeerd is.

Daarom is er samen met de provincie een doorstromingsonderzoek gedaan wat breder kijkt naar de ontsluiting van het hele gebied waarbij ook rekening is gehouden met de ontwikkeling van de stad.

Hieruit blijkt dat het voor de korte termijn noodzakelijk is om de bestaande uitvoeger op de noordelijke rijbaan in oostelijke richting te verlengen tot de grote rotonde Houtribweg-Markerwaardijk. Hierdoor heeft bestemmingsverkeer Houtribhoogte gelegenheid om langs de file (als gevolg van de brugopening) te rijden.

Het wegvak is in eigendom en beheer van de Provincie Flevoland. Het gereserveerde bedrag is een bijdrage van 50% in de totale kosten. De provincie is bereid het project op te voeren voor het Provinciale investeringsprogramma met als uitvoeringsjaar 2027. De bijdrage is uiteraard onder voorbehoud van bestuurlijke goedkeuring door de provincie van het project.

11	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	2.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Onderzoek parkeervoorziening Lelycentre		-20	-	-	-

Parallel aan het proces van de kadernota loopt het proces m.b.t.het vaststellen van de Nota van Uitgangspunten voor de verdere ontwikkeling van het Lelycentre. Daarin wordt ook gekeken naar het toevoegen van meer woningen, nieuwbouw en/of transformatie (schatting tussen de 500 en 1.000) in het gebied. Met het toevoegen van een dergelijk aantal woningen volstaat de huidige parkeercapaciteit niet meer. Het clusteren van parkeren op het Noorderwagenplein en het Zuiderwagenplein geeft ruimte om de kwaliteit van de openbare ruimte in de rest van het Lelycentre te verbeteren. Het is daarom van belang om de (on)mogelijkheden van deze clustering van parkeervoorzieningen in beeld te krijgen. Het voorstel is daarom om een onderzoek te laten uitvoeren naar het aanleggen van een (gebouwde) parkeervoorziening op in ieder geval het Zuiderwagenplein. Dit onderzoek moet onder meer ingaan op de grootte, de locatie, de hoogte, de technische implicaties, de inpassing in de openbare ruimte, de exploitatie en uiteraard de kosten. Geschatte kosten onderzoek: €20.000.

12	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	3.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Evenementenbudget		-150	-150	-150	-150

Om meer evenementen naar Lelystad te halen en om bestaande evenementen te ondersteunen is er meer evenementenbudget nodig. Het huidige structurele budget bedraagt €91.231. Met dit budget is er een structureel tekort voor het ondersteunen van bestaande evenementen zoals; de Nationale Oldtimerdag, de Lichtjesparade, Lelystart, Bevrijdingsfeest en de Tulpenroute.

Uit het onlangs gevoerde benchmark onderzoek van bureau Respons in het kader van de nieuwe evenementenvisie 2024 - 2029 is er onderzoek gedaan naar de gemiddelde evenementensubsidie per inwoner over 2023. Voor Lelystad ligt dit bedrag op €2,14 per inwoner (dit betreft cultuur-sport en evenementen subsidies over 2023). Voor de G-50 gemeenten ligt dit bedrag op gemiddeld €4,81 per inwoner.

Ons voorstel aan de raad is een extra evenementenbudget van €150.000. Dit betekent een verhoging van evenementensubsidie per inwoner van Lelystad van gemiddeld €2,14 naar € 3 (totaal €250.000 evenementenbudget / gemiddeld 83.000 inwoners).

Hiervoor willen wij meer kleinschalige evenementen naar het Stadshart brengen, evenementen in het Bataviakwartier laten plaats vinden en een vrij toegankelijk muzikaal evenement naar Lelystad brengen. Zo hopen wij de Lelystedelingen met elkaar te verbinden en te zorgen voor levendigheid en de positieve aantrekkingskracht van Lelystad nog meer te versterken en vergroten door in te zetten op ‘Lelystad Evenementenstad’.

13	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Tijdelijke Sportzaal		-545	-261	-261	-261

Naast de ontwikkeling van een extra binnen sportaccommodatie in de nabijheid van Porteum heeft de raad in een motie (M15-M05) aangegeven dat het College in 2023 met een voorstel dient te komen voor de plaatsing van een tijdelijke overdekte sportaccommodatie. Het college heeft hiervoor een raadsvoorstel uitgewerkt waarin de raad wordt gevraagd om een kwalitatieve tijdelijke voorziening voor bewegingsonderwijs binnen ZuiderC te onderzoeken. In kwartaal 2 2024 wordt de raad hier verder over geïnformeerd. Wel dient er een reservering opgenomen te worden voor de realisatie van de kwalitatieve tijdelijke voorziening. Deze reservering heeft als uitgangspunt een gehuurde tijdelijke sporthal. De extra kosten in het eerste jaar betreffen de terrein afwerkingskosten + de opbouwkosten van de sporthal.

14	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	5.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Brede Regeling Combinatiefuncties		-120	-120	-120	-120

In 2023 is de Sport- en beweegvisie 2030 vastgesteld door de raad. De raad heeft besloten in te zetten op het niveau ‘Basis op Orde’. Een van de concrete acties in de Sport- en beweegvisie om de basis op orde te brengen is het operationeel maken van 5 fte aan leefstijlcoaches. In 2023 is de begrotingsruimte

bijgesteld met €180.000, conform opgenomen in de Sport- en beweegvisie. Echter dient dit budget wederom bijgesteld te worden gezien het normbedrag van €60.000 per fte (conform Sport- en beweegvisie). Om de 5 fte te kunnen realiseren, is er een structurele ophoging van het budget nodig van €120.000.

15	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	5.2	Bedragen x € 1.000				
			2025	2026	2027	2028	2029
	Nieuwbouw Sporthal		-	-	-	-	-945

In het raadsakkoord 2022 – 2026 is afgesproken dat er op incidentele basis een bedrag van €12 miljoen gereserveerd in afwachting van een voorstel over een passende algemene sportaccommodatie in de nabijheid van het Porteum. Deze ambitie is in lijn met de reeds vastgestelde Sport- en Beweegvisie 2023 – 2030. Deze accommodatie is nodig om te voldoen aan de vraag van sportmogelijkheden in Lelystad. In de raadscommissie van 16 januari jl. heeft de raad gevraagd naar de stand van zaken.

Op basis van benodigde ontwikkeling voor de behoefte van Lelystad is investeringskrediet benodigd ter grootte van €29.890.283. De kosten voor bouwrijp maken en inrichting buitenruimte moeten nog nader worden uitgewerkt en maken om die reden nog geen onderdeel uit van deze raming. Voor de gemeentebegroting betekent dit in elk geval een nog te dekken jaarlijkse kapitaallast van €495.481 (dit bedrag is inclusief de €200.000 aan kapitaallasten welke gedekt moeten worden in verband met het vervallen van de beklemde €12 miljoen binnen de reserve ontwikkeling stad). Deze kapitaallasten moeten in de meerjarenraming worden verwerkt in het jaar nadat de sporthal is opgeleverd. Oplevering zou naar verwachting plaatsvinden in 2028, wat inhoudt dat de kapitaallasten actief worden met ingang van 2029.

Deze bijstelling is voor het dekken van de investeringskosten conform het reeds aan de raad voorgestelde scenario 3. Het is nog onduidelijk of de gemeente of Sportbedrijf Lelystad de exploitatie op zich neemt. De geschatte exploitatie worden door het Sportbedrijf op dit moment geschat op een bedrag van jaarlijks €624.878 met ingang van 2029. Voor de uitwerking van het project dient een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld te worden ter grootte van €755.316 (de hieruit voortvloeiende structurele kapitaallasten maken onderdeel uit van de hierboven genoemde bedragen).

16	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	5.5	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Informatiebarak Werkeiland		-20	-20	-20	-20

Ter uitvoering van het aanwijzingsbesluit gemeentelijke monumenten Werkeiland Lelystad-haven, is door de gemeente het pand Oostvaardersdijk 15 aangekocht, met als doel er een informatiepunt te vestigen over de geschiedenis van het Werkeiland. Op deze wijze kan aan bezoekers in situ het verhaal over het ontstaan van de Flevopolder en Lelystad worden getoond.

Na de noodzakelijke renovatie en benodigde onderzoek- en voorbereidingstijd, is het pand in april 2023 in gebruik genomen. Met Batavialand zijn meerjarige afspraken gemaakt voor de redactie, installatie en het beheer van de presentatie die wordt getoond.

Ten behoeve van de aankoop en renovatie zijn structurele en incidentele middelen beschikbaar gesteld. Dit geldt nog niet voor de jaarlijkse beheers- en gebruikslasten van het pand. Pas sinds het pand daadwerkelijk wordt gebruikt is daar een duidelijk beeld over ontstaan. Om de kwalitatieve uitstraling van het pand te behouden die past bij de functie die het heeft om bezoekers als visitekaartje van de stad, de historie van het Werkeiland te tonen, is een structureel budget nodig voor de dekking van de jaarlijkse beheers- en gebruikslasten.

17	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	5.5	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Collectie Lely		-45	-	-	-

De gemeenteraad van Lelystad heeft 28 januari 2020 de motie “Behoud collectie Cornelis Lely voor Lelystad” aangenomen. In de motie is uitgesproken dat “de collectie over Cornelis Lely, die voor de gelijknamige stichting beheerd wordt door de heer Ed Voigt, behouden dient te blijven voor Lelystad en toegankelijk moet worden gemaakt voor geïnteresseerden en onderzoekers.”

De afgelopen tijd is onderzocht wat de kosten zijn. Deze zijn onderverdeeld in de kosten voor de huisvesting (gereed maken voor opslag en presentatie); en de kosten voor het digitaliseren en

toegankelijk maken. De kosten voor het digitaliseren en toegankelijk maken zijn €45.000. Het resultaat is dat de panelen, grootformaten, documenten, objecten gedigitaliseerd en beschreven worden, en toegankelijk via Het Flevolands Archief. De publicaties worden alleen beschreven. De collectie is zodoende duurzaam toegankelijk en kan gebruikt worden.

18	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	5.6	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Journalistieke professionalisering lokale omroep		-50	-	-	-

Sinds 2014 zet de NLPO, de koepelorganisatie van de lokale publieke omroepen in Nederland, zich in voor het professionaliseren van de publieke lokale omroepen. Deze professionalisering richt zich op het versterken van de journalistieke rol van de lokale omroep. Dit streven is mede ingegeven omdat door het wegvallen van lokale kranten in veel gemeenten de onafhankelijke lokale nieuwsverspreiding in gevaar komt.

Vanaf 2021 heeft Radio Lelystad haar nieuwsorganisatie op kunnen bouwen met een eerste professionele journalist vanuit een bijdrage uit een fonds in samenwerking met Omroep Flevoland. Later zijn hier met een subsidie vanuit de NOS nog 2 professionele verslaggevers aan toegevoegd. Vanaf dat moment heeft Radio Lelystad professionele dagelijkse verslaggeving en actuele berichtgeving kunnen verzorgen. Daardoor heeft Radio Lelystad in samenwerking met de gemeente Lelystad onder meer uitgebreid aandacht kunnen besteden aan de gemeenteraadsverkiezingen. Ook hebben de journalisten van de lokale omroep regelmatig Omroep Flevoland voorzien van lokaal nieuws uit Lelystad, dat vaak weer de weg vond naar de site van de NOS.

Vanwege de tijdelijkheid van de aanvullende subsidies voor journalistieke professionalisering, eindigde in 2024 de subsidie vanuit de NOS. Hiermee dreigde de basis weg te vallen wat in de afgelopen jarenbij Radio Lelystad is opgebouwd op het gebied van adequate nieuwsvoorziening. Ten laste van het gemeentelijk cultuurbudget is een incidentele subsidie verleend om de journalistieke professionalisering in elk geval in 2024 met 1 journalist te continueren. Om de druk op het cultuurbudget te verlagen wordt is voor de dekking in 2025 een incidenteel budget noodzakelijk.

Met de verwachte inwerkingtreding van de nieuwe mediawet zal de financiering van Lokale Omroepen er vanaf 2026 anders uit gaan zien. Het rijk wordt dan primair verantwoordelijk voor de financiering van de lokale publieke omroep. Radio Lelystad kan dan, als onderdeel van de Flevolandse Media Stichting, meer professionele journalisten inzetten.

19	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	5.7	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Gebiedsprogramma NP Nieuw Land		-250	-250	-250	-250

Vanuit de vastgestelde Agenda Natuur 2030 wordt in 2024 een integraal Gebiedsprogramma voor de Lelystadse kant, van het Nationaal park Nieuw Land opgesteld. Dit programma zal bestaan uit een vertaling van verschillende visiedocumenten als de Ontwikkelingsvisie en Kustvisie naar het Lelystadse deel, met heldere doelen, een uitvoeringsprogramma en financieringsstrategie waarbij Lelystad bepaalt op welke manier zij, samen met de gebiedspartners, inzet op de ontwikkeling van de deelgebieden binnen NP NL. Het gaat om de projectperiode 2025-2028 en de projecten zullen gericht zijn op fysieke ontwikkelingen in het Nationaal Park maar ook op het vergroten van het merk, de kennis over de (lokale) natuur en het bewustzijn over de relevantie ervan voor onze inwoners en bezoekers. Gedacht kan worden aan kwaliteitsimpuls natuurwaarden, vervolg fase 1 Poort Lelystad, herinrichting Praambult, zichtbaarheid NP NL vergroten etc. Oplevering van een door gebiedspartners gedragen Gebiedsprogramma wordt eind 2024 verwacht. Vooruitlopend hierop en om te voorkomen dat de ontwikkeling met een jaar vertraagd is het wenselijk hier alvast budget voor te reserveren.

Voor de uitvoering van de projecten wordt gestreefd naar een samenwerking met verschillende partners zoals Provincie Flevoland, SBB, Natuurmonumenten, Waterschap Zuiderzeeland. Samenwerking wordt gezocht op het gebied van projecten en inspanningen en de financiering ervan. Gemeente Lelystad heeft een groot belang in het NP NL en neemt het voortouw in het verder brengen van de gezamenlijke ontwikkeling van het NP NL aan de Lelystadse zijde. Wij zullen dus ook zelf financiële ruimte moeten creëren voor de realisatie van de projecten en om andere financieringsbronnen aan te boren voor de toekomst. In dat kader zien we een relatie met programma's als Lelystad Next Level, NOVEX-MRA Groen-

Blauw of de ontwikkeling van ZuiderC. Het budget dient naast cofinancieringsmogelijkheden ook ruimte voor de continuering van de reeds ingezette ontwikkeling van het NP NL (voor uitvoering en proces).

20	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Subsidie Belevenissenbos		-13	-13	-13	-13

Sinds 2012 bestaat het Belevenissenbos gelegen in het noordelijk deel van het Zuigerplasbos en is een zelfstandige beheerstichting verantwoordelijk voor het beheer en de verdere ontwikkeling van het speelbos. In die 12 jaar is het speelbos flink uitgebreid en een volwaardige recreatieve attractie geworden voor inwoners van Lelystad en ver daar buiten. Het is met 40 hectare en 165 gecertificeerde hindernissen het grootste speelbos van Europa.

De beheerstichting bestaat uit 7 onbetaalde vrijwilligers en de beheerkosten zijn de afgelopen jaren gestegen naar ruim €50.000. 75% van deze kosten worden gedekt uit eigen inkomsten (donaties, gebruiksvergoedingen en verhuur) en de overige (structurele) inkomsten zijn de bijdragen van SBB voor het bosbeheer en de gemeentelijke activiteitensubsidie van €8.000.

Elk jaar ontstaat er meer spanning tussen de baten en de lasten en zijn de vrijwilligers steeds meer tijd kwijt met het genereren van inkomsten dan met het beheer en onderhoud aan de voorzieningen in het speelbos. Om het Belevenissenbos blijvend in goede en veilige staat te houden is er een noodzaak om meer structurele middelen te ontvangen.

Daarom wordt op basis van een binnen gekomen verzoek van de stichting voorgesteld de stichting Belevenissenbos een structurele vrijwilligerssubsidie toe te kennen van € 13.000. Voor deze subsidiebijdrage kunnen inwoners van Lelystad gratis gebruik maken van het grootste speelbos van Europa.

21	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Buurtwerker in de wijk		-300	-300	-300	-300

In 2023 is met incidentele middelen het outreachend Buurtwerk (Buurtwerk in de wijk) gestart. Het Buurtwerk in de Wijk voorziet in een behoefte aan een schakel tussen de inwoner en de basisvoorzieningen die we in onze stad hebben. Na een positieve evaluatie is dit in 2024 met incidentele middelen voortgezet. Het Buurtwerk in de wijk heeft een signalerende en vooral een pro-actief reagerende functie. Zij kennen de wijk en haar (nieuwe) bewoners door hun outreachende benadering. Zij wachten niet op aanmeldingen maar zijn zichtbaar present in de wijk door contact te leggen met de bewoners.

De Buurtwerker in de wijk is de spil in het netwerk van professionals, die bewoners aan de hand meeneemt en de weg weet voor meer (professionele) ondersteuning als dit nodig is. Zij reageren op signalen van armoede, eenzaamheid en bijvoorbeeld GGZ problematiek. Tot slot werken zij aan het bouwen van community's door het ondersteunen van bewonersinitiatieven door de verbinding met Mensen Maken De Buurt en het opzetten van de Lief en Leedstraten waarbij bewoners omzien naar elkaar. Per stadsdeel is er 32 uur Buurtwerk in de wijk beschikbaar. De kosten daarvan bedragen €400.000 waarvan we €100.000 nog met incidentele middelen kunnen bekostigen.

22	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Versterken van de basis Jeugd		-775	-775	-775	-775

Bij de behandeling van de kadernota 2024 is een eenmalig bedrag verstrekt van €775.000 om het aanbod "versterken van de basis" gedurende 2024 voort te zetten. In afwachting van de evaluatie en aanbevelingen voor de jaren daarna. Het afgelopen half jaar is het rapport "Zicht op jeugdpreventie" tot stand gekomen. In dit rapport wordt een overzicht gegeven van alle activiteiten die georganiseerd worden in het kader van preventie. Hierbij zijn de activiteiten in het kader van "Versterken van de basis" geëvalueerd. Het rapport is afgestemd met de externe partners en is inmiddels aangeboden aan de raad. Nu we zicht hebben op wat we doen is het van belang te bepalen in welke mate we inhoudelijk het goede doen en de gelden efficiënt inzetten. Daarom wordt, mede ook gezien de ombuigingsopgave, geen bijstelling voorgelegd voor besluitvorming in de kadernota 2025 – 2028. Dit onderwerp maakt deel uit van het knoppenplan voor de Jeugdhulp.

De kosten van de Jeugdhulp blijven hoog, door aan de voorkant in het preventieve veld eerder te signaleren en te normaliseren kan invloed worden uitgeoefend op het gebruik van zwaardere en vaak ook duurdere vormen van Jeugdhulp. Met de externe organisaties die hierbij betrokken zijn bespreken wat kan en wat mogelijk is hierin.

Om het minimale te doen en in stand te houden van wat werkt stellen we voor de activiteiten uit "Versterken van de Basis" te behouden. Met de structurele middelen die eerder zijn toegekend (€500.000) en de gevraagde middelen (€775.000) is het mogelijk Lisa (loket voor alle opvoed en opgroeivragen en Limonadebrigade), de extra inzet op zwakke scholen van schoolmaatschappelijk werk en de jeugdverpleegkundige op het BO, de ouderondersteuning aan ouders van VO leerlingen, de begeleiding van kinderen van 0 tot 4 jaar, de casusregisseurs blijven inzetten. In het rapport "Zicht op jeugdpreventie" wordt hier nader op ingegaan en staat een overzicht van de preventieve inzet.

23	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	7.4	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Kennis Centrum Nieuwe Natuur		-200	-200	-200	-200

Als hoofdstad van de nieuwe natuur, wil gemeente Lelystad een plek ontwikkelen waar de uitdagingen en oplossingen van nu en de toekomst zichtbaar worden. Een centrale, herkenbare, inspirerende plek op het kruispunt van natuur & stad, land & water, landbouw & natuur, als het kloppende hart voor de transitie naar een natuur inclusieve samenleving. Een plek waar experimenteren, wetenschap, educatie en beleving samenkomen. Vanuit Agenda Natuur werken we aan het Kenniscentrum Nieuwe Natuur (werktitel, afk. KNN) als een centrale plek die verschillende netwerken, activiteiten en momenten verbindt. Het proces daartoe is reeds opgestart vanuit het eerste initiatief zoals geaccordeerd en opgenomen in de programmabegroting 2022-2025 (pagina 162 7.4 impuls Kennis Centrum Nieuwe Natuur).

Om het KNN te verwezenlijken zijn er substantiële middelen nodig. Deze zullen voor het grootste deel betrokken moeten worden vanuit externe financiering en subsidiestromen. Zowel inhoudelijk als strategisch is het gewenst dat het KNN een gedeelde onderneming wordt met verschillende wetenschappelijke en maatschappelijke stakeholders. De gemeente Lelystad zal in de eerste jaren een belangrijke initiërende rol vervullen. De intentie is daarbij om het KNN zo snel mogelijk tot een zelfstandige entiteit te laten worden met gedeeld eigenaarschap en eigen financiële bronnen. Gedragen door verschillende bij nieuwe natuur betrokken partners zoals terrein beherende organisaties, kennis- en onderwijsinstellingen (zoals universiteiten) en overheden. Bij eerste verkennende gesprekken met mogelijke partners zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Waterschap Zuiderzeeland, stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties en Natuurmuseum Fryslan is groot initieel enthousiasme te vinden met betrekking tot het KNN. Op verschillende niveaus zijn gedeelde belangen benoemd en is er, vanwege het wetenschappelijk fundament, een groot potentieel voor het gezamenlijk aanvragen van (Europese) subsidies en het aanboren van financiële stromen.

Het aangevraagde meerjarig incidentele budget wordt ingezet als vliegwiel om het KNN te bestendigen, het biedt ruimte om als (co)financiering ingezet te worden bij subsidieaanvragen en het maakt het mogelijk om het centrum zichtbaarheid te geven. De doelstellingen tot 2028 hebben betrekking op de initiële samenwerkingen en het zowel inhoudelijk als conceptueel vormgeven van het KNN. Met name het verwerven van financiële middelen is cruciaal in die eerste fase.

24	Beleidsvoornemen - geen dekking voor	8.1	Bedragen x € 1.000			
			2025	2026	2027	2028
	Participatie		-270	-270	-270	-270

In het raadsakkoord is er veel aandacht voor een betere verbinding met de samenleving en staat betrokkenheid van inwoners bij besluitvorming voorop. Daarbij staat in de beleidsvisie participatie (2021) de ambitie om in alle mogelijke gevallen ruimte voor participatie te bieden aan alle inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisatie. Dit gaat dan over het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid en projecten in hun leefomgeving. Om hierin zo goed mogelijk te faciliteren en te ondersteunen werken we aan handreikingen en een implementatieplan zoals staat omschreven in de beleidsvisie participatie. Tegelijkertijd vragen de Omgevingswet en de wet versterking participatie op decentraal niveau om als gemeente vast te leggen hoe we omgaan met de organisatie van participatie, en ook welke eisen daarbij gelden. Tot nu toe is hieraan gewerkt met incidentele middelen.

Het is noodzakelijk dat incidentele middelen structureel worden. Om specifieke participatie-expertise te blijven borgen. Dit om participatie zo goed mogelijk te faciliteren en te begeleiden. Daarnaast betekent het dat er ook middelen beschikbaar moeten zijn om participatietrajecten te ondersteunen, vast te leggen en kennis met elkaar te delen. Daarbij valt te denken aan een online platform, gesprekstools, etc.

Kortom, met structurele middelen kan er verder invulling worden gegeven aan de ambities die zijn vastgesteld in het raadsakkoord en de beleidsvisie participatie, en kan er blijvend ondersteuning worden geboden bij de organisatie van participatietrajecten. Concreet wordt gevraagd om: €220.000 structureel per jaar voor participatie expertise en het ondersteunen van participatietrajecten en €50.000 structureel per jaar voor het ontwikkelen en onderhouden van de hulpmiddelen.

Bijlage 2: Toelichting voorlopig jaarrekeningresultaat 2023

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de jaarstukken, ter voorbereiding op de accountantscontrole. In onderstaande tabel wordt inzicht geboden in het voorlopige rekeningresultaat 2023. Dit cijfer kan nog wijzigen op basis van ontwikkelingen na balansdatum / zaken die naar voren komen vanuit de accountantscontrole.

Voorlopig jaarrekeningresultaat 2023 (bedragen x €1.000)	Totaal
Jaarrekeningresultaat 2023 - Grondexploitaties bedrijventerreinen (taakveld 3.2)	7.861
Jaarrekeningresultaat 2023 - Grondexploitaties woningen (taakveld 8.2)	1.098
Jaarrekeningresultaat 2023 - Algemene dienst (overige taakvelden)	9.134
Totaal jaarrekeningresultaat 2023	**18.093**
Indicatie bestemming jaarrekeningresultaat 2023	
Af - Nagekomen doorschuifbudgetten	-267
Af - Stap 1 Watervalsytematiek - Aanzuiveren algemene reserve tot norm 1.8	-7.232
Af - Stap 2 Watervalsystematiek - Aanzuiveren reserve ontwikkeling stad	-10.594
Totaal jaarrekeningresultaat 2023 na bestemming	**-**

Bij de interpretatie van dit jaarrekeningresultaat is het van belang te benadrukken dat het hier hoofdzakelijk gaat om enkele grote meevallers aan de inkomstenkant, met een incidenteel karakter. Een aantal voorbeelden van grote afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023:

- Incidentele rente inkomsten als gevolg van een tijdelijk liquiditeitsoverschot (+€2,7 miljoen);
- Verkoop grond Lars / Lily (+€1,6 miljoen)
- Leges omgevingsvergunningen (+€2,3 miljoen)
- Gemeentefonds (+€1,7 miljoen)

Het voorstel tot bestemming van het uiteindelijke jaarrekeningresultaat 2023 maakt geen onderdeel uit van de besluitvorming over deze kadernota 2025 – 2028. Bovenstaande tabel is slechts toegevoegd om de raad te informeren over hoe dit voorstel er naar verwachting uit zal komen te zien. Dit op basis van de vastgestelde kaders van de raad.

Incidentele jaarrekeningresultaten versus structurele tekorten
In de afgelopen jaren is er steeds sprake geweest van aanzienlijke jaarrekeningresultaten. Deze positieve jaarrekeningresultaten zijn in lijn met wat er aan de start van deze bestuursperiode ook al werd voorspeld. Als gevolg van enkele grotere grondverkopen van bedrijfskavels op Flevokust Haven zijn aanzienlijke bedragen aan tussentijdse winst genomen en lieten de inkomsten uit de omgevingsvergunningen een forste stijging zien. Dit soort inkomsten drogen in de komende jaren op, aangezien het aantal uitgeefbare kavels eindig is.

Naast bovenstaande incidentele resultaten als gevolg van grondverkopen was er in de afgelopen jaren – net zoals in 2023 – sprake van diverse afwijkingen met een incidenteel karakter. Zoals hierboven al genoemd is wordt het overgrote deel van het jaarrekeningresultaat 2023 veroorzaakt door enkele incidentele meevallers aan de inkomstenkant.

De positieve jaarrekeningresultaten in de afgelopen jaren laten zich op het oog lastig verenigen met de financiële problematiek die voor de deur staat met ingang van 2026. Het is echter wel van belang om het onderscheid tussen te blijven maken tussen enerzijds een incidenteel jaarrekeningresultaat en anderzijds een structureel begrotingstekort. De opbrengsten uit grondverkopen zullen opdrogen en de inkomsten uit het gemeentefonds zullen sterk afnemen. Wanneer er geen ombuigingen worden doorgevoerd zullen er – ook op rekeningbasis – tekorten gaan ontstaan.

Als onderdeel van het proces om te komen tot ombuigingsmogelijkheden – zoals dat staat beschreven in hoofdstuk 5 – wordt er in de komende periode nadrukkelijk gekeken naar de diverse afwijkingen ten opzichte van de begroting. Dit ten aanzien van de jaarrekening 2023 die nu wordt opgesteld, alsook ten aanzien van de jaarrekeningresultaten in de afgelopen jaren. Daar waar er in structurele zin sprake is van onderbesteding zal worden voorgesteld het budget structureel af te ramen. Het is hierbij wel van belang om te benadrukken dat door een dergelijke exercitie alle 'lucht' uit de begroting wordt geperst. Er zal geen ruimte meer zijn om tegenvallers op te vangen. Tegenvallers die zich vanzelfsprekend ook ieder jaar voor zullen doen. Dit maakt dat budgetdiscipline in de aankomende jaren nog belangrijker zal worden.

Bijlage 3: (On) mogelijkheden vrijspelen incidentele dekking

De incidentele ruimte binnen de reserve ontwikkeling stad is beperkt. De vraag die vaak gesteld wordt is in hoeverre er mogelijkheden zijn om via andere wegen incidentele dekking vrij te spelen. In de passage hieronder wordt kort ingegaan de (on) mogelijkheden daartoe.

1. Interen op het weerstandsvermogen

De algemene reserve van de gemeente heeft een bufferfunctie en is bedoeld voor het kunnen opvangen van risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden ieder jaar bij de begroting en jaarstukken de risico's geïnventariseerd en wordt de benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Ook in de jaarstukken 2023 zal dit opnieuw worden uitgevoerd. Zoals op de voorgaande pagina's uiteen is gezet zal een deel van het jaarrekeningresultaat 2023 gebruikt moeten worden om de algemene reserve aan te zuiveren tot de norm.

Binnen de systematiek die met de raad is afgesproken wordt de algemene reserve – indien er sprake is van een positief rekeningresultaat – aangezuiverd totdat de norm van 1.8 is bereikt. Dat is nu ook wat wordt voorgesteld bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2023, waarmee het weerstandsvermogen zich aan de bovenkant van de bandbreedte bevindt.

Binnen deze systematiek wordt het weerstandsvermogen in goede tijden aangezuiverd en hoeft er niet direct ingegrepen te worden, wanneer risico's zich voordoen. Behalve natuurlijk wanneer het weerstandsvermogen lager uitvalt dan de ondergrens van 1.2. Er zijn twee argumenten om op dit moment vast te houden aan deze systematiek:

A. De zogeheten 'dempingsreserve' ter grootte van €6.000.000 maakt op dit moment integraal onderdeel uit van het weerstandsvermogen. De raad heeft deze reserve ingesteld vanuit de gedachte dat er in het ravijnjaar 2026 een buffer gecreëerd moet worden. Dat is ook heel legitiem, omdat het niet in de lijn der verwachting ligt dat straks alle structurele ombuigingsmaatregelen direct in volle omvang zijn in te boeken. Voor het gros van de ombuigingsmaatregelen die straks in de programmabegroting 2025 – 2028 zullen staan zal een ingroeipad gehanteerd moeten worden (bijvoorbeeld 20% van het bedrag in 2025, 50% van het bedrag in 2026 en 100% van het structurele bedrag in 2027 en verder). Om dit te kunnen doen is er incidentele budgetruimte nodig in de vorm van het vrijvallen van deze dempingsreserve ter grootte van €6 miljoen. De inzet van deze dempingsreserve zal betekenen dat de ratio van 1,8 weer zal afnemen naar 1,5 (al het andere gelijk verondersteld).

B. Gezien de diverse ontwikkelingen die momenteel gaande zijn nemen de risico's richting de toekomst eerder toe dan af. Het ter hand nemen van ambitieuze ontwikkelplannen brengt risico's met zich mee. Deze risico's maken op dit moment vanzelfsprekend nog geen onderdeel uit van de geïnventariseerde risico's. Wanneer die projecten opgestart worden zal het risico ontstaan en mee gaan tellen bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (waardoor de huidige ratio verder af zal nemen).

Bovenstaande argumenten maken dat de optie 'interen op het weerstandsvermogen' wellicht wat lastig verdedigbaar is bij het vrijspelen van incidentele dekkingsmogelijkheden. Enerzijds zal er afgeweken moeten worden van de afspraak met de raad. Anderzijds ligt het in de lijn der verwachting dat deze ratio richting de toekomst eerder af- dan toe zal nemen.

2. Toekomstige positieve rekeningresultaten (niet vooraf, maar achteraf)

Wanneer er gezocht wordt naar incidentele dekking wordt er geregeld verwezen naar de 'positieve rekeningresultaten' in de afgelopen jaren. Hierbij moet bedacht worden dat er bij het zoeken naar dekking voor de ambities uit het raadsakkoord reeds is geanticipeerd op deze toekomstige – nog te realiseren – rekeningresultaten. Het ging om een totaalbedrag van €25.000.000 dat straks - na bestemming van het jaarrekeningresultaat 2023 – op €1,48 miljoen na, volledig gerealiseerd zal zijn. Het is niet zonder risico om via deze weg te anticiperen op toekomstige rekeningresultaten. Dat kan alleen wanneer er een goed onderbouwd verhaal ligt dat een dergelijk rekeningresultaat in de toekomst realistisch is.

Dat was goed verdedigbaar bij de eerder ingeboekte €25 miljoen. In hoeverre dat in de toekomst nogmaals een optie zou kunnen zijn om te anticiperen op toekomstige rekeningresultaten is onzeker. Voornaamste redenen hiervoor zijn:

- De grondopbrengsten als gevolg van de verkoop van enkele grotere bedrijfskavels, alsmede de daaruit voortvloeiende legesinkomsten, waren incidenteel van karakter. Deze grondopbrengsten drogen richting de toekomst op, aangezien de uitgeefbare kavels op Flevokust Haven inmiddels uitgegeven zijn;
- Het overgrote deel van de gerealiseerde onderuitputting op de budgetten had en heeft een aantoonbaar incidentele oorzaak. Denk aan de onderuitputting die zich enkele jaren geleden voordeed als gevolg van coronapandemie. Ook het lastig kunnen invullen van vacatures, waardoor het werk niet gedaan wordt en het budget onbenut blijft, is incidenteel van karakter.
- Een aanzienlijk deel van het rekeningresultaat werd veroorzaakt door een opwaartse bijstelling van de rijksbijdrage die wordt ontvangen via het gemeentefonds. Als gevolg van de trap op / trap af systematiek ging de gemeente met terugwerkende kracht mee de trap op, bijvoorbeeld omdat de voorgenomen ambities van het (inmiddels demissionaire) kabinet zorgden voor een forse stijging van de Rijksuitgaven. De systematiek trap op / trap af is inmiddels buiten werking gesteld en bovendien zal een aankomend kabinet minder geld te besteden hebben.
- De forse prijsstijgingen in de afgelopen jaren werken door op de gemeentebegroting. Ook ligt er een toekomstige bezuinigingsopgave, wat maakt dat er – nog meer dan voorheen – een noodzaak ligt om zo scherp mogelijk te begroten. Dat is ook logisch, omdat het voorkomt dat er bezuinigd moet worden op waardevolle voorzieningen. De keerzijde is echter dat er geen ruimte meer is om tegenvallers op te vangen: de ‘plusjes’ zullen immers worden afgeraamd en de ‘minnetjes’ zullen via een strakke budgetdiscipline zo minimaal mogelijk gehouden moeten worden. Daar komt bij dat het realiseren van ingeboekte ombuigingen ook in de praktijk voor de volle omvang mogelijk moet blijken te zijn. Daar moet natuurlijk op gestuurd worden, maar de ervaring leert dat dit geen eenvoudige opgave is. Conclusie: de kans op negatieve jaarrekeningresultaten zal in de toekomst een stuk groter zijn dan in de afgelopen jaren het geval was.

Bovenstaande redenatie pleit ervoor om niet nogmaals - op voorhand - uit te gaan van aanvullende positieve rekeningresultaten. Gezien de onzekerheden die er op het financiële vlak op de gemeente afkomen is het opnieuw anticiperen op nog te realiseren rekeningresultaten risicovol. Het is natuurlijk wel mogelijk om daadwerkelijk gerealiseerde rekeningresultaten beschikbaar te laten stellen (niet vooraf, maar achteraf). Deze lijn is conform de bestendige gedragslijn en is gebaseerd op het voeren van prudent financieel beleid.

3. Overige opties

In de afgelopen jaren is er geprobeerd een eenduidige lijn te creëren wat betreft de inzet van incidentele middelen. De reserves die er op dit moment nog zijn hebben een duidelijke functie. Denk bijvoorbeeld de bufferfunctie van de algemene reserve en de egalisatiefunctie van de egalisatiereserve wijziging afschrijving systematiek. Dit soort reserves zijn om verschillende redenen geen optie voor alternatieve dekking, wanneer er gekeken wordt naar mogelijkheden om incidentele middelen vrij te spelen.

De reserve ontwikkeling stad is bedoeld voor dekking van initiatieven die vragen om incidentele dekking en dat is op dit moment de enige vrij inzetbare bestemmingsreserve. Zoals hierboven al is aangegeven ligt er reeds een claim op nagenoeg het gehele beschikbare bedrag binnen deze reserve, aangezien er een verscheidenheid van ambities uit het raadsakkoord via die weg van dekking zijn voorzien.

Een optie die **wel** mogelijk zou zijn is om de incidenteel beklemde middelen voor de bouw van een nieuwe sporthal (€12 miljoen binnen de reserve ontwikkeling stad) weer beschikbaar te maken. Mocht in de toekomst besloten worden tot realisatie van een nieuwe sporthal zal deze €12 miljoen opgevangen moeten worden door het ramen van €200.000 structurele kapitaallasten. Deze handelswijze is ook wat gebruikelijk is en wat wordt voorgeschreven vanuit het BBV. Dergelijke investeringen worden via kapitaallasten toegerekend aan de jaarschijven, op basis van de geldende afschrijvingstermijnen. Dit wordt dan ook voorgesteld in hoofdstuk 4.

Bijlage 4: Beleidsvrijheid / beïnvloedbare ruimte gemeentebegroting

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) enkele jaren geleden advies gevraagd over een nadere uitwerking van het begrip 'beleidsvrijheid'. Beleidsvrijheid wordt door de ROB gedefinieerd als de mate waarin de uitkomsten van beleid tussen gemeenten mogen verschillen. Waar het, kort gezegd om gaat, is om vast te stellen in welke mate gemeenten in staat worden gesteld om eigen afwegingen te maken over de inzet van hun middelen en daarmee zelfstandig de uitkomsten van het beleid mogen en kunnen bepalen.

Het is een lijvig rapport van 91 pagina's[8]. De conclusie van het rapport is als volgt samen te vatten:

'Er is geen absoluut objectieve maat voor het vaststellen voor de mate van beleidsvrijheid. Wel kan inzichtelijk gemaakt worden welke factoren de mate van beleidsvrijheid bepalen, door consequent na te gaan in hoeverre de betrokken overheid vrij is om zelf de beleidsdoelen te bepalen. Dit kan worden afgeleid uit wat in wet en regelgeving is bepaald over met name de taak en de beleidsdoelen. Bij de taak gaat het er om wat voor het bereiken van beleidsdoelen moet worden gedaan. De mate waarin nauwkeuriger is bepaald hoe de taak moet worden uitgevoerd, of aan welke eisen de besluitvorming moet voldoen of en hoe er al dan niet moet worden samengewerkt, geven een indicatie in welk mate de gemeente vrij is zelfde uitkomst van het beleid te bepalen. Als het Rijk bepaalt dat een gemeente een taak moet uitvoeren, dan is de beleidsvrijheid per definitie klein. De mate waarin de gemeente vrij zelf haar beleidsdoelen en daarmee verbonden taak kan vaststellen wordt bepaald door de mate waarin zij zelf aanvullende regels kan stellen, gehouden is aan uitvoeringsregels, regels over besluitvorming en/of vrij is te kiezen in de samenwerking. Dit kan per onderdeel variëren van geheel vrij, wenselijk, dwingend tot verplicht. Door de taken aan de hand van deze termen te scoren ontstaat een indicatie van de mate van formele beleidsvrijheid. Dit leidt tot een glijdende schaal van het geheel gebonden zijn bij het stellen en uitvoeren van de beleidsdoelen, een beperkte mate van vrijheid, het gedeeltelijk vrij zijn tot het nagenoeg geheel vrij zijn'.

In het rapport is op basis van bovenstaande criteria een score gegeven voor de formele 'beleidsvrijheid' binnen de in een gemeentebegroting te onderscheiden taakvelden. Een score van 1 betekent in het geheel geen beleidsvrijheid en een score van 10 betekent volledige beleidsvrijheid. Op de volgende pagina's is inzichtelijk gemaakt tot welke score dit heeft geleid voor elk van de afzonderlijke taakvelden binnen de gemeentebegroting. Hierbij is ook inzichtelijk gemaakt wat de structurele lasten en baten van dat taakveld zijn (inclusief personele inzet).

<u>Wat hierbij belangrijk is om te vermelden is dat 'beleidsvrijheid' niet hetzelfde is als de 'beïnvloedbare ruimte'.</u>

Bij een relatief lage beleidsvrijheid is er doorgaans ook sprake van weinig beïnvloedbare ruimte, omdat de uitvoering van de desbetreffende taken aan strikte wet- en regelgeving is gebonden. Bij een relatief hoge beleidsvrijheid kán er sprake zijn van veel beïnvloedbare ruimte, maar dit is lang niet altijd het geval. De beïnvloedbare ruimte in de gemeentebegroting wordt namelijk ook beïnvloed door zaken als kapitaallasten, langlopende contracten, bestuurlijke verplichtingen of een relatie met bepaalde inkomstenstromen. Schattingen over de theoretische 'beïnvloedbare ruimte' binnen een gemeentebegroting variëren van 20% tot maximaal 30%. In dat geval worden er alleen wettelijke taken uitgevoerd en dan ook op het absolute minimumniveau.

Op de volgende pagina's wordt bij ieder cluster binnen de gemeentebegroting aangegeven met welke kanttekeningen rekening gehouden moet worden in relatie tot de 'beïnvloedbare ruimte'. Wat zijn bijvoorbeeld zaken waar rekening mee moet worden gehouden als het gaat over het formuleren van ombuigingsmogelijkheden[9]?

---

[8] https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2019/03/14/advies-beleidsvrijheid-geduid

[9] Ombuigingsmogelijkheden zullen in deze context voornamelijk bezuinigingen betekenen, maar deels ook het anders organiseren van activiteiten met minder inzet van middelen of het verhogen van inkomsten. Het kijken naar eventuele structurele onderbesteding op de diverse budgetten staat hier los van; dat is een traject dat in de komende gelijktijdig doorlopen wordt.

0. Bestuur en ondersteuning

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
0.1 Bestuur	-	4.689.104	1-2
0.2 Burgerzaken	1.602.272	5.188.208	1-2
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	898.801	866.483	-
0.4 Overhead	239.144	33.561.809	1-2
0.5 Treasury	774.313	-381.763	4-6
0.61 OZB woningen	13.687.007	2.251.042	8-9
0.62 OZB niet-woningen	16.560.841	-	8-9
0.63 Parkeerbelasting	2.190.000	-	8-10
0.64 Belastingen overig	321.000	-	8-9
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	201.410.763	-	-
0.8 Overige baten en lasten	-	5.680.681	-
Totaal cluster	**237.684.141**	**51.855.564**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 0

De beleidsvrijheid binnen dit cluster varieert. De taakvelden met een relatief hoge beleidsvrijheid zijn de taakvelden waarop de inkomsten uit de onroerende zaakbelasting worden begroot, de parkeerbelasting en overige belastingen. De gemeente is vrij om die tarieven te kiezen binnen wat maatschappelijk gezien als acceptabel wordt beschouwd. De taakvelden met een relatief lage beleidsvrijheid hebben betrekking op taken waarvan de uitvoering vrij strikt staat voorgeschreven, zoals de uitgifte van paspoorten of het organiseren van verkiezingen.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* bestaan er – los van de vraag of dit wenselijk is – echter wel theoretische ombuigingsmogelijkheden. Variërend van de programmakosten voor Lelystad Next Level, de ondersteuning van het college, de centrale personeelsbudgetten, de beveiliging van het stadhuis, het bedrijfsrestaurant, telefonie en IT producten, opleiding- en trainingen. Daarnaast zijn er binnen de gereserveerde budgetten binnen taakveld '0.8 Overige baten en lasten 'nog een aantal afwegingen te maken, zoals de vrijval van (een deel van) enkele stelposten.

Een aanzienlijk deel van de lasten binnen dit cluster – met name binnen taakveld 0.4 Overhead' ligt echter ook vast in de vorm van kapitaallasten voor de gemeentelijke gebouwen, en lasten voor instandhouding en exploitatie van deze gebouwen. Daarnaast bestaan er natuurlijk tal van verplichtingen voor de gemeente als werkgever en heeft bijna 70% van de lasten binnen taakveld 0.4 betrekking op personeel (variërend van de teamleiders en directie, tot aan financieel beheer, juridische zaken, planning en control, concernadvies, P&O en dergelijke).

1. Veiligheid

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	100.784	6.658.015	3-4
1.2 Openbare orde en veiligheid	109.511	4.264.992	3-5
Totaal cluster	**210.295**	**10.923.007**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 1

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt met een score van 3-5 ingeschat als beperkt. De helft van het beschikbare budget wordt ingezet als bijdrage aan de Veiligheidsregio. Veel beleidskeuzes worden in dat verplichte samenwerkingsverband gemaakt. Daarnaast heeft de gemeente een verscheidenheid van taken op het gebied van openbare orde en veiligheid, waarbij er enige vrijheid bestaat ten aanzien van de kwaliteit en intensiteit met name bij toezicht en handhaving.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* bestaan er – los van de vraag of dit wenselijk is – echter wel theoretische ombuigingsmogelijkheden. Zo kan er binnen de Veiligheidsregio nagedacht worden over het opleggen van een bezuinigingstaakstelling, maar dat kan niet eenzijdig door een individuele gemeente worden opgelegd. Wat verder nog resteert zijn diverse kleinere uitvoeringsbudgetten, die overlappen met de uitvoering van diverse wettelijke taken.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
2.1 Verkeer en vervoer	537.692	22.491.713	7-9
2.2 Parkeren	535.980	2.562.050	8-10
2.3 Recreatieve havens	79.887	246.045	8-10
2.5 Openbaar vervoer	-	59.970	6-8
Totaal cluster	**1.153.559**	**25.359.778**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 2

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als relatief hoog. Neem als voorbeeld het taakveld '2.1 Verkeer en vervoer'. Op basis van het onderzoek van de ROB scoort dit taakveld 7-9 op een schaal van 10, wat een grote mate van beleidsvrijheid betekent. Gemeenten hebben inderdaad veel keuzevrijheid daar waar het gaat om verkeerbeleid, verkeersmaatregelen en de aanleg / reconstructie van de verharde openbare ruimte.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* betekent dit echter niet dat er ook fors bezuinigd kan worden op de budgetten binnen dit cluster. Hoewel er dus sprake is van een relatief hoge beleidsvrijheid bestaat er op basis van de Wegenwet echter wel een onderhoudsplicht wanneer een weg of de openbare verlichting eenmaal is aangelegd. In termen van 'beïnvloedbare ruimte' betekent dit nogal wat, want het grootste deel van de €22 miljoen aan lasten binnen taakveld '2.1 Verkeer en vervoer' betrekking heeft op het uit te voeren dagelijks- en het groot onderhoud. Zonder structuuringrepen is het theoretisch gezien lastig om hierop te bezuinigen, aangezien de infrastructuur duurzaam in stand moet worden gehouden op het moment dat het er eenmaal ligt. In de praktijk kan er ook voor gekozen worden om geen structuuringrepen te doen en toch te bezuinigen op het onderhoud, maar dat heeft dan wel consequenties voor de beeldkwaliteit en veiligheid.

Daarnaast heeft de gemeente een relatief hoge beleidsvrijheid op het vlak van parkeren, maar de mogelijkheden om het budget te beïnvloeden zijn dan weer vrij beperkt. Een aanzienlijk deel van de lasten heeft betrekking op kapitaallasten van de (reeds aangelegde) parkeervoorzieningen en op de instandhouding en exploitatie ervan.

Er zijn – los van de vraag of dit wenselijk is – echter wel theoretische ombuigingsmogelijkheden binnen dit cluster. Zo zou het onderhoudsniveau in het centrum naar beneden toe bijgesteld kunnen worden, maar moet er vooral richting de toekomst kritisch worden nagedacht over het duurzaam in standhouden van nieuw te realiseren wijken. Bij de uitwerking van toekomstige ambities moet daarom meer aandacht komen voor de structurele beheer- en onderhoudslasten. Verder kan er nog gekeken worden naar zaken als openbare verlichting, gladheidbestrijding en dergelijke.

3. Economie

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
3.1 Economische ontwikkeling	25.299	792.942	9-10
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	289.426	599.896	9-10
3.4 Economische promotie	300.000	1.165.726	9-10
Totaal cluster	**614.725**	**2.558.564**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 3

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als hoog. De inzet op economische ontwikkeling en – promotie is een autonome taak en wordt niet door wet- en regelgeving voorgeschreven.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* zijn er – los van de vraag of dit wenselijk is – diverse theoretische ombuigingsmogelijkheden. Het is echter wel van belang om hier eerst goed naar de achterliggende budgetten te kijken. Zo heeft de helft van bovenstaand bedrag bijvoorbeeld al betrekking op personele inzet; van de beleidsfuncties op economie en economische samenwerking, van de inzet op het gebied van evenementen tot aan de uitvoering van vrije tijdseconomie, en van acquisitie tot het faciliteren van de lokale markt.

Een deel van de middelen aan zowel de baten- alsook de lastenkant houdt verband met de BIZ Larserpoort en worden opgehaald bij de ondernemers en vervolgens door verstrekt. Ook het budget voor woonmarketing is niet direct beïnvloedbaar, in die zin dat deze middelen afkomstig zijn vanuit

een bijdrage van woningbouwers per verkochte woning en dat daar alleen maar mogelijkheden liggen wanneer de partners daar onverkort mee instemmen.

Er zijn daarnaast nog een beperkt aantal uitvoeringsbudgetten. Denk aan het structurele budget voor de ondersteuning van evenementen, de positionering van het Stadshart, het versterken van de Agrarische sector, en het uitvoeringsbudget op het vlak van vrijetijdseconomie. Daarnaast gaat het om zaken als de jaarlijkse bijdrage aan de MRA en de exploitatie van de markten en het ondernemersplein.

4. Onderwijs

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
4.2 Onderwijshuisvesting	2.678.909	14.868.754	3-4
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	146.000	4.232.744	3-4
Totaal cluster	**2.824.909**	**19.101.498**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 4

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als beperkt. De gemeente heeft te maken met diverse wettelijke verplichting als het gaat om onderwijshuisvesting, of onderwijsachterstandenbeleid leerplicht en voortijdig schoolverlaten.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* zijn er – los van de vraag of dit wenselijk is – diverse theoretische ombuigingsmogelijkheden. Het is echter wel zo dat een aanzienlijk deel van het budget binnen taakveld '4.2 Onderwijshuisvesting' vast ligt in de vorm van kapitaallasten en kosten voor de instandhouding en exploitatie van schoolgebouwen, gymzalen en MFA's. De beïnvloedbaarheid van het budget zit in uit te voeren renovatie en nieuwbouw in de toekomst en dan met name wat betreft de daarbij te hanteren kwaliteitseisen, bijvoorbeeld wat betreft duurzaamheid.

Daarnaast liggen er keuzemogelijkheden op het vlak van de Lokaal Educatieve Agenda, de financiering van onderwijsvernieuwing in het beroepsonderwijs, passend en inclusief onderwijs, Lelytalent en loopbaanoriëntatie jongeren.

5. Sport, cultuur en recreatie

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
5.1 Sportbeleid en activering	-	435.715	9
5.2 Sportaccommodaties	-	4.868.222	9
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	293.040	5.762.257	9
5.6 Media	-	2.679.570	8-9
5.7 Openbaar groen en recreatie	247.133	11.631.205	7-10
Totaal cluster	**540.173**	**25.376.969**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 5

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als hoog. De inzet op sport, cultuur en recreatie is een autonome taak en wordt niet door wet- en regelgeving voorgeschreven. Binnen de taakvelden '5.6 Media' en '5.7 'Openbaar groen en recreatie' is er echter wel sprake van wet- en regelgeving.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* zijn er – los van de vraag of dit wenselijk is – diverse theoretische ombuigingsmogelijkheden. Het is bijvoorbeeld niet verplicht voor de gemeente om een theater, poppodium of een zwembad te hebben, maar dat zijn de fundamentelere discussies. Het is echter wel van belang om bij de uitwerking van ombuigingsmogelijkheden de financiële positie van deze gesubsidieerde instellingen in het achterhoofd te houden. Het toepassen van een kaasschaaf is niet zonder meer mogelijk in alle gevallen, ook gezien het feit dat diverse instellingen in de financiële problemen zijn gekomen in het verleden. Het gaat hier dan specifiek om het maken van keuzes.

Los van de hierboven beschreven (meer fundamentele) keuzemogelijkheden liggen er op onderdelen nog meer keuzes. Het gaat dan om zaken als het wijkbudget cultuur, diverse subsidieregelingen op het vlak van sport en cultuur, investeringsbudget bestaande wijken, speelvoorzieningen, natuurbeheer en de bestrijding van invasieve exoten.

Een aanzienlijk deel van het budget binnen taakveld ‘5.7 Openbaar groen en recreatie’ heeft betrekking op het beheer- en onderhoud van het openbaar groen. Ook het groot onderhoud aan zware beschoeiingen, damwanden en steigers binnen het gemeentelijk eigendom valt maakt onderdeel uit van dit taakveld. Net zoals bij taakveld ‘2.1 Verkeer en vervoer’ geldt dat in zijn algemeenheid eenmaal aangelegde voorzieningen in stand moeten worden gehouden.

6. Sociaal domein

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	-	10.201.691	2-3
6.2 Toegans en eerstelijnsvoorzieni.	-	8.271.756	3-4
6.3 Inkomensregelingen	41.476.997	53.900.040	1-3
6.4 WSW en beschut werk	-	7.122.201	2-3
6.5 Arbeidsparticipatie	100.000	7.355.167	2-4
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.470.000	6.678.698	4
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-	8.529.462	3-4
6.71b Begeleiding (WMO)	-	5.969.612	3-4
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	2.744.244	3-4
6.71d Ov maatwerkarrangementen(WMO)	-	1.457.691	3-4
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	2.355.624	3-4
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	2.406.401	3-4
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	4.289.672	3-4
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf -ov	-	2.710.520	3-4
6.73a Pleegzorg	-	3.138.784	2-4
6.73b Gezinsgericht	-	4.080.417	2-4
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	7.729.450	2-4
6.74a Jeugd behandeling GGZ z verbli	-	7.351.587	3-4
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ verbl	-	2.720.280	3-4
6.74c Gesloten plaatsing	-	104.626	3-4
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-	363.657	3-4
6.82a Jeugdbescherming		3.034.158	2-3
6.82b Jeugdreclassering	-	418.505	2-3
Totaal cluster	**43.046.997**	**152.934.243**	

Aanvullende informatie ten aanzien van ‘beïnvloedbare ruimte’ – cluster 6

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als beperkt. Dit cluster omvat qua budget bijna de helft van de gemeentebegroting en de taakvelden zijn zeer uiteenlopend van karakter. Bij sommige taakvelden is er op onderdelen in het geheel geen sprake van beleidsvrijheid. Denk aan de verstrekking van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, als onderdeel van taakveld ‘6.3 Inkomensregelingen’.

In termen van *‘beïnvloedbaarheid van het budget’* zijn er – los van de vraag of dit wenselijk is – diverse theoretische ombuigingsmogelijkheden:

Het taakveld ‘6.1 Samenkracht en burgerparticipatie’ is een verzameltaakveld met een verscheidenheid aan activiteiten. Uiteenlopend van inburgering tot buurthuizen van welzijnswerk tot preventieve jeugdwerkers, van vrijwilligerswerk tot aan mantelzorg. De beleidsvrijheid heeft een score van 2-3 gekregen, maar in de praktijk gaat het veelal om taken die liggen in de preventieve sfeer, waarbij de wettelijke voorschriften voor de uitvoering soms specifiek staan beschreven en in andere gevallen meer ruimte laten voor interpretatie. Er bestaan op diverse onderdelen keuzemogelijkheden, waarbij de consequenties goed in beeld gebracht moeten worden.

De taakvelden ‘6.2, 6.72, 6.73, 6.74 en 6.82’ hebben betrekking op de uitvoering van de Jeugdhulp. Er wordt op dit moment gewerkt aan een knoppenplan, op basis waarvan keuzes gemaakt zullen worden teneinde de in de begroting opgenomen budgetten naar beneden toe bij te kunnen stellen.

De taakvelden ‘6.3, 6.4 en 6.5’ hebben betrekking op de uitvoering van de Participatiewet. De beïnvloedbaarheid van de budgetten binnen deze taakvelden is niet eenduidig te bepalen en verschilt van activiteit tot activiteit. Een aanzienlijk deel van de budgetten is niet beïnvloedbaar als gevolg van wet- en regelgeving (met name daar waar het gaat over de uitvoering van de sociale werkvoorziening en de bijstandsuitkeringen die worden verstrekt in het kader van de Participatiewet). Er zijn echter

wel keuzemogelijkheden, maar daarbij moet steeds goed gekeken worden naar de consequenties. Zo kan het zijn dat een vermindering van de inzet op de toeleiding naar werk zorgt voor een hogere instroom in de uitkeringen. Of kan een ombuiging binnen het preventieve armoedebeleid ervoor zorgen dat mensen eerder in de schulden raken, met grotere problemen (en kosten voor de gemeente) als gevolg.

De taakvelden '6.2, 6.6, 6.71, 6,81' hebben betrekking op de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De beïnvloedbaarheid van de budgetten zit met name in een versobering van het voorzieningenniveau – voor zover dit binnen de diverse onderdelen wettelijk gezien mogelijk is. Er moet uiteraard rekening gehouden worden met reeds afgesloten contracten, maar dat zijn elementen die in volgende aanbestedingen eventueel meegenomen kunnen worden. Tegelijkertijd is dit een begrotingsonderdeel dat op begrotingsbasis reeds ieder jaar toeneemt als gevolg van het toenemend aantal ouderen (in theorie zou dit effect opgevangen moeten worden door de volume indexatie die gemeenten ontvangen via de algemene uitkering, maar zoals bekend is ook die afspraak ter discussie gesteld door het inmiddels demissionaire kabinet).

7. Volksgezondheid en milieu

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
7.1 Volksgezondheid	-	4.831.657	3-5
7.2 Riolering	8.311.964	6.612.235	4-5
7.3 Afval	14.313.227	11.267.226	4-5
7.4 Milieubeheer	-	4.993.803	5
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	400.674	315.345	6-8
Totaal cluster	**23.025.865**	**28.020.266**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 7

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als beperkt tot redelijk en varieert van taakveld tot taakveld.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* zijn er – los van de vraag of dit wenselijk is – diverse theoretische ombuigingsmogelijkheden. Het is echter wel van belang om bij taakvelden '7.2 Riolering' en '7.3 Afval' de maximale kostendekkendheid van de riool- en afvalstoffenheffing in rekenschap te nemen. Op dit moment zijn beide taakvelden – na toerekening van indirecte kosten en overhead – 100% kostendekkend. Dit betekent dat het eventueel inboeken van een ombuiging (waarmee de kosten dus worden verlaagd) per saldo niet resulteert in een verbetering van het begrotingssaldo (de inkomsten uit de heffing dienen in dat geval dan namelijk met een dienovereenkomstig bedrag naar beneden toe bijgesteld te worden). Ook bij taakveld '7.5 Begraafplaatsen en crematoria' bestaat er een verband tussen de lasten en de baten (het beheer en onderhoud van de begraafplaats aan de ene kant, versus de grafleges).

De beïnvloedbaarheid van het budget binnen taakveld '7.1 Volksgezondheid' moet van onderdeel tot onderdeel bekeken worden. Zo'n 75% van het budget gaat richting de GGD en Icare, waarbij veel wettelijke uitvoeringstaken zijn belegd. Ook op het gebied van Jeugdgezondheidszorg en infectieziekte bestrijding liggen er diverse wettelijke verplichtingen waaraan invulling wordt gegeven. De beïnvloedbaarheid binnen dit taakveld ligt veelal in de preventieve sfeer. Denk aan de inzet op verslavingszorg, mentale gezondheid, gezonde leefomgeving en het initiatief 'Rookvrije generatie'.

De beïnvloedbaarheid van het budget binnen taakveld '7.4 Milieubeheer' moet eveneens van onderdeel tot onderdeel bekeken worden. Een deel van het budget gaat richting de Omgevingsdienst OFGV, voor uitvoering van het wettelijke toezicht, handhaving en vergunningverlening op het gebied van milieu en bodem. Verder wordt er binnen dit taakveld uitvoering gegeven aan de wettelijke taken op het gebied van de energietransitie. De keuzemogelijkheden binnen dit taakveld hebben betrekking op zaken als de inzet op asbestdaken, energiebeleid en de participatie bij de warmtetransitie.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Totaal structurele baten en lasten begroting per taakveld	Baten	Lasten	Beleidsvrijheid
8.1 Ruimtelijke ordening	-50.000	3.108.404	6-8
8.3 Wonen en bouwen	1.840.000	3.302.726	7-9
Totaal cluster	**1.790.000**	**6.411.130**	

Aanvullende informatie ten aanzien van 'beïnvloedbare ruimte' – cluster 8

De beleidsvrijheid binnen dit cluster wordt ingeschat als aanzienlijk tot hoog. Hoewel het beleid moet passen binnen provinciaal en landelijk beleid bestaat er bij de invulling van de ruimtelijke ordening bij uitstek ruimte voor eigen beleidskeuzes.

In termen van *'beïnvloedbaarheid van het budget'* moet echter wel bedacht worden dat nagenoeg het volledige budget binnen taakveld '8.1 Ruimtelijke ordening' bestaat uit personele inzet (van het opstellen van bestemmingsplannen tot stedenbouwkundigen en projectmanagers die werken aan de ontwikkeling van de stad).

Wat betreft het taakveld '8.3 Wonen en bouwen' geldt dat er voor wat betreft de baten gaat om de inkomsten uit verstrekte omgevingsvergunningen. In de laatste jaren is er sprake van forse voordelige jaarrekeningresultaten als gevolg van een aantal grote bouwprojecten. In de zoektocht naar ombuigingsmogelijkheden moet kritisch gekeken worden naar wat er redelijkerwijs in structurele zin aan inkomsten op dit vlak verwacht mag worden. Wat betreft de lasten zit bijna 80% van het budget in personele inzet (van uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de Wabo, waaronder alles op het gebied van de omgevingsvergunningen tot aan uitvoering van het gemeentelijk woonbeleid).